

گزارش اقتصادی سالیانه شاپرک

سال ۱۳۹۷

فهرست مطالب

فهرست شکل‌ها.....	۵
فهرست جداول.....	۷
پیشگفتار.....	۱۰
شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه.....	۱۱
۱. شاخص‌های عملکردی شاپرک در سال ۱۳۹۷.....	۱۵
۱.۱. آمار عملکردی شاپرک.....	۱۶
۱.۱.۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک.....	۱۶
۱.۱.۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی.....	۱۷
۱.۱.۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش.....	۱۸
۱.۱.۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها.....	۲۰
۱.۱.۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت.....	۲۳
۱.۲. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها.....	۲۵
۱.۲.۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه.....	۲۵
۱.۲.۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها.....	۲۸
۱.۳. عملکرد اقتصادی شاپرک.....	۲۹
۱.۳.۱. نسبت ارزش تراکنشهای شاپرک به نقدینگی.....	۲۹
۱.۳.۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP.....	۳۲
۲. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی.....	۳۵
۲.۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها.....	۳۶
۲.۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها.....	۳۶
۲.۳. دسترس‌پذیری حس شده خدمات.....	۳۸
۲.۴. آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه.....	۴۱
۳. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه‌کننده خدمات پرداخت.....	۴۳
۳.۱.۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت.....	۴۴
۳.۱.۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش.....	۴۹
۳.۱.۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار هر نوع تراکنش.....	۵۶
۳.۱.۱. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها.....	۶۲
۳.۱.۲. اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش.....	۶۴

- ۳,۱,۳. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۶۷
- ۳,۲. بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاه ۶۹
- ۳,۲,۱. سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در کشور ۶۹
- ۳,۲,۲. سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه تراکنشدار در کشور ۷۱
- ۳,۲,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در بعد کشوری ۷۴
- ۳,۲,۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه تراکنشدار در بعد کشوری ۷۶
- ۳,۲,۵. عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاه کم تراکنش و فاقد تراکنش ۷۸
- ۴. بررسی وضعیت بانک های صادر کننده و پذیرنده ۸۲**
- ۴,۱. سهم بازار پذیرندگی ۸۲
- ۴,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک های پذیرنده بر حسب تعداد و مبلغ تراکنش ها ۸۳
- ۴,۱,۲. سهم هر بانک پذیرنده از بازار تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش ۸۸
- ۴,۲. سهم هر ابزار پذیرش از تراکنش های بانک پذیرنده ۹۳
- ۴,۲,۱. اندازه گیری تمرکز در بازار بانک های پذیرنده تراکنش ها ۹۷
- ۴,۳. سهم بازار صادرکنندگی ۱۰۱
- ۴,۳,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار ۱۰۱
- ۴,۳,۲. سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار ۱۰۳
- ۴,۳,۳. سهم بانک های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار ۱۰۴
- ۴,۳,۴. اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت های بانکی تراکنش دار ۱۱۰
- ۴,۴. سهم تعدادی و مبلغی تراکنش های بانک های در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۱۳
- ۴,۵. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۲۰
- ۴,۵,۱. کارمزد پرداختی بانک های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۲۱
- ۵. جمع بندی ۱۲۷**
- ۶. واژه نامه ۱۳۵**

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) در سال ۱۳۹۷..... ۲۵
- شکل ۱-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) در سال ۱۳۹۷..... ۲۶
- شکل ۱-۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) در سال ۱۳۹۷..... ۲۷
- شکل ۱-۴ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۳۱
- شکل ۱-۵ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP..... ۳۳
- شکل ۲-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق در سال ۱۳۹۷..... ۳۷
- شکل ۲-۲ وضعیت هر یک از انواع خطاهای سال ۱۳۹۷ در یک نگاه..... ۴۰
- شکل ۳-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها در سال ۱۳۹۷..... ۴۴
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم بازار تعدادی شرکت‌های PSP طی دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۴۶
- شکل ۳-۳ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها در سال ۱۳۹۷..... ۴۶
- شکل ۳-۴ مقایسه سهم بازار مبلغی شرکت‌های PSP طی دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۴۸
- شکل ۳-۵ مقایسه تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش POS هریک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۵۱
- شکل ۳-۶ مقایسه تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش INT هریک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۵۱
- شکل ۳-۷ مقایسه تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش MOB هریک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۵۲
- شکل ۳-۸ مقایسه مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش POS هریک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۵۴
- شکل ۳-۹ مقایسه مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش INT هریک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۵۴
- شکل ۳-۱۰ مقایسه مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش MOB هریک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۵۵
- شکل ۳-۱۱ مقایسه تعداد تراکنش‌های سرویس خرید در هریک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۵۸
- شکل ۳-۱۲ مقایسه تعداد تراکنش‌های سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ در هریک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۵۸
- ۵۸
- شکل ۳-۱۳ مقایسه تعداد تراکنش‌های سرویس مانده‌گیری در هریک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۵۹
- شکل ۳-۱۴ مقایسه مبلغ تراکنش‌های سرویس خرید در هریک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۶۱
- شکل ۳-۱۵ مقایسه مبلغ تراکنش‌های سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ در هریک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۶۱
- ۶۱
- شکل ۳-۱۶ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۶۳
- شکل ۳-۱۷ مقایسه سهم هریک از شرکت‌های PSP از کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷..... ۷۳
- ۷۳

شکل ۱۸-۳ روند تغییر ماهانه تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی طی ماه های سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

۷۹.....

شکل ۱-۴ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنشهای شبکه پرداخت - سال ۱۳۹۷..... ۸۳

شکل ۲-۴ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنشهای شبکه پرداخت - سال ۱۳۹۷..... ۸۴

شکل ۳-۴ سهم تعدادی تراکنشهای هریک از ابزارهای پذیرش در هر بانک پذیرنده - سال ۱۳۹۷..... ۹۵

شکل ۴-۴ سهم مبلغی تراکنشهای هریک از ابزارهای پذیرش در هر بانک پذیرنده - سال ۱۳۹۷..... ۹۶

شکل ۵-۴ مقایسه سهم بانکهای صادر کننده از تعداد کارتهای بانکی تراکنشدار در شبکه شاپرک - سال های ۹۶ و ۹۷

۱۰۳.....

شکل ۶-۴ سهم هر بانک از مجموع ترکیب کارتهای صادر شده - سال ۱۳۹۷..... ۱۰۶

شکل ۷-۴ اختلاف تعداد تراکنشهای صادر شده از پذیرش شده هر بانک - سال ۱۳۹۷..... ۱۱۶

شکل ۸-۴ مجموع تعداد تراکنشهای صادر شده و پذیرش شده هر بانک - سال ۱۳۹۷..... ۱۱۷

شکل ۹-۴ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - سال ۱۳۹۷..... ۱۱۸

شکل ۱۰-۴ مقایسه اختلاف در مبلغ تراکنشهای صادر شده از پذیرش شده هر بانک - سال ۱۳۹۷..... ۱۱۹

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه آمار سالانه تراکنش‌های شاپرک	۱۶
جدول ۱-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش سالانه تراکنش‌های شبکه شاپرک	۱۷
جدول ۱-۳	تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش در اسفند ماه سال ۱۳۹۷	۱۸
جدول ۱-۴	سرانه تعداد هر ابزار پذیرش به ازای هر ده هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷	۱۹
جدول ۱-۵	سهام هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷	۲۰
جدول ۱-۶	سهام هریک از ابزارهای پذیرش از مبلغ تراکنش‌ها در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷	۲۰
جدول ۱-۷	متوسط مبلغ هر تراکنش ابزارهای شاپرکی در سال ۱۳۹۷	۲۱
جدول ۱-۸	سرانه تعداد تراکنش هر ابزار به ازای هر جمعیت بالای ۱۸ سال در سال‌های ۹۶ و ۹۷	۲۲
جدول ۱-۹	سرانه مبلغ تراکنش هر ابزار به ازای هر جمعیت بالای ۱۸ سال در سال‌های ۹۶ و ۹۷	۲۲
جدول ۱-۱۰	سهام تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک در سال ۱۳۹۷ و نرخ رشد آن نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۶	۲۳
جدول ۱-۱۱	سهام مبلغی انواع خدمات ارائه شده شاپرک در سال ۱۳۹۷ و نرخ رشد آن نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۶	۲۳
جدول ۱-۱۲	مقایسه تغییرات سالانه شاخص نسبت دهکی	۲۸
جدول ۱-۱۳	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی تا آذر ماه سال ۱۳۹۷	۲۹
جدول ۱-۱۴	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی تا پایان آذر ماه سال ۱۳۹۷	۳۰
جدول ۱-۱۵	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP	۳۲
جدول ۲-۱	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در سال ۱۳۹۷	۳۶
جدول ۲-۲	تعداد انواع خطاها در سال ۱۳۹۷	۳۷
جدول ۲-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در سال ۱۳۹۷	۳۸
جدول ۲-۴	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در سال ۱۳۹۷	۳۹
جدول ۲-۵	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک در سال ۱۳۹۷	۴۱
جدول ۳-۱	سهام تعدادی تراکنش‌های هریک از شرکت‌های PSP در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷	۴۵
جدول ۳-۲	سهام مبلغی تراکنش‌های هریک از شرکت‌های PSP در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷	۴۷
جدول ۳-۳	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷	۵۰
جدول ۳-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷	۵۳
جدول ۳-۵	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر سرویس در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷	۵۷
جدول ۳-۶	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر سرویس در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷	۶۰
جدول ۳-۷	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷	۶۲
جدول ۳-۸	وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن	۶۴

جدول ۳-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش در سال ۱۳۹۷.....	۶۵
جدول ۳-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ بر حسب نوع ابزار.....	۶۶
جدول ۳-۱۱ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس در سال ۱۳۹۷.....	۶۷
جدول ۳-۱۲ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ بر حسب نوع سرویس.....	۶۸
جدول ۳-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در سال ۱۳۹۷.....	۷۰
جدول ۳-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷.....	۷۲
جدول ۳-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت در سال ۱۳۹۷.....	۷۵
جدول ۳-۱۶ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷.....	۷۷
جدول ۳-۱۷ متوسط سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن در سال ۹۷.....	۸۰
جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت- سالهای ۹۶ و ۹۷.....	۸۵
جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت- سالهای ۹۶ و ۹۷.....	۸۷
جدول ۴-۳ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- سال ۱۳۹۷.....	۸۹
جدول ۴-۴ مقایسه اختلاف سالهای ۹۶ و ۹۷ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش.....	۹۱
جدول ۴-۵ سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش از کل تراکنش‌های هر بانک پذیرنده- سال ۱۳۹۷.....	۹۳
جدول ۴-۶ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- سال ۱۳۹۷.....	۹۸
جدول ۴-۷ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی- سالهای ۹۶ و ۱۰۰۹۷.....	۱۰۰
جدول ۴-۸ مقایسه تعداد و سهم کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سالهای ۹۶ و ۹۷.....	۱۰۲
جدول ۴-۹ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار- سال ۱۳۹۷.....	۱۰۴
جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف بین سالهای ۹۶ و ۹۷ سهم هر بانک صادر کننده از انواع کارتهای صادر شده تراکنش دار.....	۱۰۷
جدول ۴-۱۱ سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارتهای بانک صادر کننده- سال ۱۳۹۷.....	۱۰۹
جدول ۴-۱۲ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار- سال ۹۷.....	۱۱۱
جدول ۴-۱۳ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارتهای تراکنش دار- سال ۹۶ و ۹۷.....	۱۱۳
جدول ۴-۱۴ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده- سال ۱۳۹۷.....	۱۱۴
جدول ۴-۱۵ مقایسه نسبت کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید- سالهای ۹۶ و ۹۷.....	۱۲۱

جدول ۴-۱۶ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - سال

۹۷.....۱۲۴

پیشگفتار

گزارش سالانه شاپرک در بر گیرنده شاخص‌های گزارش ماهانه شاپرک می‌باشد با این تفاوت که در این گزارش شاخص‌های ماهانه به شاخص‌های سالانه تبدیل و تفسیر شده‌اند. فصول ارائه شده در این گزارش عبارتند از:

۱. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه شاپرک بررسی شده است.
۲. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که به بررسی سطح کیفی خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک پرداخته و میزان دسترس‌پذیری حس شده شبکه پرداخت و سوئیچ شاپرک نمایش می‌دهد.
۳. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که به اندازه‌گیری و تشریح سطح مطلوبیت ارائه خدمات توسط شرکت‌های ارائه کننده خدمات پرداخت می‌پردازد.
۴. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بررسی وضعیت عملکرد بانک‌های صادر کننده و پذیرنده در بخش پرداخت الکترونیکی توسط سوئیچ شبکه شاپرک، می‌پردازد.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در سه دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- شاخص‌های عملکردی شاپرک در سال ۱۳۹۷
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ شاخص های عملکردی شاپرک

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش های شاپرک	۲۱,۷۶۸ میلیون عدد
▲	ارزش تراکنش های شاپرک	۲۵,۸۸۷ هزار میلیارد ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش های سال ۱۳۹۷

▲	رشد اسمی سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶	۴۷/۴۸ درصد
▲	رشد حقیقی سال ۹۶ نسبت به سال ۹۵	۱۶/۲۲ درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش های سال ۱۳۹۷

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۵/۰۸ درصد
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۶/۰۶ درصد
▲	کارتخوان فروشگاه	۸۸/۸۵ درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از مجموع مبلغ تراکنش های سال ۱۳۹۷

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۸/۹۵ درصد
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۰/۳۴ درصد
▼	کارتخوان فروشگاه	۹۰/۷۱ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک در سال ۱۳۹۷

▼	خرید کالا و خدمات	۹۴/۷۹ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۵/۲۱ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک در سال ۱۳۹۷

▲	خرید کالا و خدمات	۸۱/۸۰ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱۲/۶۶ درصد
▼	مانده گیری	۵/۵۴ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرنانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور تا پایان اسفند ماه ۱۳۹۷

▲	کارتخوان فروشگاه	۱,۲۵۰/۵۹
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۲۰۲/۷۰
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۹۲/۲۷

سرنانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور تا پایان اسفند ماه ۱۳۹۷

▲	کارتخوان فروشگاه	۳۳۰/۱۹
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۲۲/۵۴
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۸/۸۸

نسبت دهکی مبلغ تراکنش ها در اسفندماه سال ۱۳۹۷

▲	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۷۳۳/۵۲
---	-------------------------------	--------

۲ کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت در سال ۱۳۹۷

سهم تراکنش های موفق در سال ۱۳۹۷

▲	درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۰/۸۵ درصد
▶	درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۷ درصد

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش در سال ۱۳۹۷

بازار پذیرش اینترنتی	درصد ۲۱/۱۶ پرداخت الکترونیک سامان	بازار پذیرش اینترنتی	درصد ۲۶/۸۰ بانک ملت
بازار پذیرش موبایلی	درصد ۳۵/۶۹ آسان پرداخت پرشین	بازار پذیرش موبایلی	درصد ۳۷/۳۱ بانک ملت
کارتخوان فروشگاه	درصد ۲۴/۳۰ به پرداخت ملت	کارتخوان فروشگاه	درصد ۲۴/۰۸ بانک ملت

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش در سال ۱۳۹۷

بازار پذیرش اینترنتی	درصد ۲۹/۴۴ آسان پرداخت پرشین	بازار پذیرش اینترنتی	درصد ۲۴/۱۱ بانک پارسیان
بازار پذیرش موبایلی	درصد ۳۲/۰۸ آرین پرداخت نوین	بازار پذیرش موبایلی	درصد ۴۹/۸۰ بانک ملت
کارتخوان فروشگاه	درصد ۲۳/۲۴ به پرداخت ملت	کارتخوان فروشگاه	درصد ۲۴/۵۵ بانک ملت

شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI) در سال ۱۳۹۷

بازار پذیرش اینترنتی	۱,۹۷۵	بازار پذیرش اینترنتی	۱,۳۵۵
بازار پذیرش موبایلی	۲,۸۱۶	بازار پذیرش موبایلی	۳,۱۴۲
کارتخوان فروشگاه	۱,۴۲۹	کارتخوان فروشگاه	۱,۰۲۸

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار در سال ۱۳۹۷

کارت هدیه و بن کارت	بانک پارسیان	درصد ۱۸/۷۱
کارت اعتباری	بانک ملت	درصد ۵۲/۸۷
کارت برداشت	بانک ملی ایران	درصد ۲۲/۳۵

سهم هریک از خطاهای رخ داده از مجموع خطاها

خطای پذیرندگی	درصد ۱/۶۴
خطای شاپرکی	درصد ۰/۳۷
خطای صادرکنندگی	درصد ۱۰/۴۸
خطای کاربری	درصد ۸۶/۴۸
خطای کسب و کار	درصد ۰/۶۶

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	درصد ۹۸/۷۶
دسترس پذیری حس شده شاپرک	درصد ۹۹/۹۷

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارت در سال ۱۳۹۷

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در اسفند ماه ۱۳۹۷

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۷۷۰
کمترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۴۹۴

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها در اسفندماه ۱۳۹۷

بالاترین میزان شاخص	کارت اعتباری ایران کیش	درصد ۰/۴۱۹
کمترین میزان شاخص	پرداخت الکترونیک سپهر	درصد ۰/۰۲۴

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال در اسفندماه ۱۳۹۷

بالاترین سهم	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	درصد ۳۷/۴۷
کمترین سهم	به پرداخت ملت	درصد ۱۳/۷۵

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده در سال ۱۳۹۷

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار در سال ۱۳۹۷

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	درصد ۲۴/۴۲ به پرداخت ملت	بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	درصد ۲۴/۳۸ بانک ملت
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	درصد ۲۱/۲۴ به پرداخت ملت	بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	درصد ۲۵/۷۰ بانک ملت

شاخص‌های عملکردی شاپرک
در سال ۱۳۹۷

۱. شاخص‌های عملکردی شاپرک در سال ۱۳۹۷

شاخص‌های در نظر گرفته شده در این بخش به بررسی و ارزیابی عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارت؛ شاپرک می‌پردازد. شاخص در نظر گرفته شده بر اساس تعداد تراکنش‌های شاپرک، مبلغ تراکنش‌های شاپرک و همچنین تعداد ابزارهای توزیع شده می‌باشد و با تشریح نرخ رشد شاخص‌های اشاره شده به آنالیز عملکرد و سطح ارائه خدمات شبکه شاپرک می‌پردازد.

۱.۱. آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۱.۱.۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در سال ۱۳۹۷ بالغ بر ۲۱ میلیارد تراکنش با ارزش نزدیک به ۲۵،۸۸۷ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که این مبلغ نشان از رشد میزان استفاده اقشار مختلف جامعه از پرداخت الکترونیک و بالاخص ابزارهای شاپرکی می‌باشد.

جدول ۱-۱ مقایسه آمار سالانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	۱۳۹۶	۱۳۹۷	درصد تغییرات
تعداد تراکنش (میلیون تراکنش)	۱۶،۹۴۱	۲۱،۷۶۸	۲۸/۴۹٪
مبلغ تراکنش (هزار میلیارد ریال)	۱۷،۵۵۳	۲۵،۸۸۷	۴۷/۴۸٪

همانگونه که در جدول ۱-۱ مشاهده می‌شود تعداد تراکنش‌های شبکه شاپرک در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ رشد ۲۸/۴۹ درصدی داشته است. همچنین ارزش تراکنش‌های شبکه

افزایش تعداد و مبلغ تراکنش‌ها در شبکه شاپرک به صورت سالانه امری متداول می‌باشد و پیش‌بینی می‌شود تا زمان اشباع شبکه و فراگیری استفاده از پرداخت الکترونیکی در میان تمامی افراد جامعه ادامه داشته باشد.

شاپرک نیز با ۴۷/۴۸ درصد افزایش از ۱۷،۵۵۳ هزار میلیارد ریال به ۲۵،۸۸۷ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۷ رسیده است.

۱،۱،۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

ارزش تراکنش‌های اشاره شده در بخش قبلی ارزش تراکنش‌های شاپرک می‌باشد که در بردارنده میزان تورم سال ۱۳۹۷ نیز می‌باشد. در این بخش با استفاده از شاخص سالانه بهای کالا و خدمات مصرفی ابتدا سعی در حقیقی سازی ارزش تراکنش‌های شاپرک خواهیم داشت سپس نرخ رشد ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ مورد محاسبه قرار خواهد گرفت.

جدول ۱-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش سالانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (هزار میلیارد ریال)	۱۳۹۶		درصد تغییرات
	۱۳۹۷	۱۳۹۶	
اسمی تراکنش‌ها ارزش	۲۵،۸۸۷	۱۷،۵۵۳	۴۷/۴۸٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۳۷/۳	۱۰۸/۲	۲۶/۸۹٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۸۸/۴۴	۱۶۲/۱۰	۱۶/۲۲٪

*نرخ تورم: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی ابتدا و انتهای دوره مورد بررسی بیانگر نرخ تورم آن دوره می‌باشد.
(مرجع آمار CPI: سایت مرکز آمار کشور.)

جدول ۱-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی^۱ تراکنش‌های شاپرک در حالی رشد ۴۷/۴۸ درصدی را نسبت به سال ۱۳۹۶ تجربه نموده است که میزان رشد ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در زمان مشابه ۱۶/۲۲ درصد می‌باشد. مغایرت اعداد آورده شده در جدول فوق نسبت به جدول مشابه در گزارش سال ۱۳۹۶ تغییر مرجع آمار شاخص CPI از سایت بانک مرکزی ج.ا. به سایت مرکز آمار کشور، در آذر ماه سال ۹۷ است.

^۱ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از مرکز آمار کشور اخذ شده است.

۱,۱,۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سه نوع ابزار پذیرش اینترنتی، موبایلی و کارتخوان فروشگاهی توسط شاپرک پشتیبانی می‌گردند که تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه، عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک کارتی را نشان خواهد داد.

در ارائه تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^۲ استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ماه ۱۳۹۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است.

جدول ۱-۳ تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش در اسفند ماه سال ۱۳۹۷

اسفند ۱۳۹۶		اسفند ۱۳۹۷		ابزار پذیرش
تعداد ابزار	سهم بازار	تعداد ابزار	سهم بازار	
۷۱۲,۹۴۶	۸/۴۴٪	۱,۱۲۶,۳۴۲	۱۱/۶۸٪	ابزار پذیرش اینترنتی
۹۴۱,۳۷۷	۱۱/۱۴٪	۱,۱۸۷,۳۶۲	۱۲/۳۲٪	ابزار پذیرش موبایلی
۶,۷۹۷,۰۳۵	۸۰/۴۳٪	۷,۳۲۵,۶۱۱	۷۶/۰۰٪	کارتخوان فروشگاهی
۸,۴۵۱,۳۵۸	۱۰۰/۰۰٪	۹,۶۳۹,۲۱۵	۱۰۰/۰۰٪	مجموع ابزارها

در پایان اسفند ماه ۱۳۹۷ بیش از ۹/۶ میلیون ابزار پذیرش در سراسر کشور توزیع شده است که از این

سهم ابزار کارتخوان فروشگاهی از کل ابزارها در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ کاهش ۴/۴۳ درصدی داشته است و در مقابل سهم ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب افزایش ۱/۱۸ و ۳/۲۵ درصدی داشته است. در مجموع تعداد ابزارهای پذیرش در سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶ افزایش ۱۴ درصدی داشته است.

^۲ رجوع شود به پیوست ۶-۱-۷.

تعداد ۷۶/۰۰ درصد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، ۱۱/۶۸ درصد ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۲/۳۲ درصد نیز ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد.

میزان نفوذ ابزارهای پذیرش شاپرک و سرانه تعداد ابزار از جمله شاخص‌هایی است که با بررسی آنها می‌توان میزان دسترسی مردم به هر یک از این ابزارها را بررسی نمود. سرانه تعداد هر ابزار بر اساس جمعیت بالای ۱۸ سال کشور در ادامه قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱-۴ سرانه تعداد هر ابزار پذیرش به ازای هر ده هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

سرانه تعداد هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر جمعیت بالای ۱۸ سال					
جمعیت بالای ۲۰ سال کشور ^۳		۵۸,۵۷۷,۱۷۵			
عنوان	تعداد هر ابزار در اسفند ماه سال ۹۷	سرانه تعداد هر ابزار سال ۹۷	سرانه تعداد هر ابزار در سال ۹۶	اختلاف	
				۹۰/۳۴	۱,۱۶۰/۳۶
۱	کارتخوان فروشگاه‌های	۷,۳۲۵,۶۱۱	۱,۲۵۰/۵۹		
۲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۱۲۶,۳۴۲	۱۹۲/۲۷	۷۰/۵۶	۱۲۱/۷۱
۳	ابزار پذیرش موبایلی	۱,۱۸۷,۳۶۳	۲۰۲/۷۰	۴۱/۹۹	۱۶۰/۷۱
جمع کل		۹,۶۳۹,۳۱۵	۱,۶۴۵/۵۶	۲۰۲/۷۸	۱,۴۴۲/۷۷

سرانه ابزارهای پذیرش شاپرک در اسفند ماه ۱۳۹۷ به حدود ۱,۶۴۵ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر بالای ۱۸ سال در کشور رسیده است، این مقدار نسبت به زمان مشابه سال ۱۳۹۶ معادل ۱۴ درصد افزایش یافته است. این افزایش در انواع ابزارهای پذیرش شاپرک قابل مشاهده است. بیشترین سرانه ابزار شاپرکی متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با ۱,۲۵۱ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر فرد بالای ۱۸ سال در کشور و کمترین آن متعلق به ابزارهای پذیرش اینترنتی برابر با ۱۹۲ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر فرد بالای ۱۸ سال در کشور است. بیشترین افزایش در سرانه ابزارهای پذیرش شاپرک متعلق به ابزار پذیرش اینترنتی است که نسبت به اسفند ماه سال ۱۳۹۶ حدود ۵۸ درصد افزایش یافته است.

^۳ بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵؛ مرکز آمار ایران

۱,۱,۴ عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

بررسی شاخص سهم هر ابزار از تعداد و مبلغ تراکنش‌های سال ۱۳۹۷ و همچنین قیاس این شاخص در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ از جمله اهداف دنبال شده در این بخش از گزارش می‌باشد.

جدول ۱-۵ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	سهم از تعداد تراکنش‌های سال ۱۳۹۶	سهم از تعداد تراکنش‌های سال ۱۳۹۷	نرخ رشد سهم از تعداد تراکنش
ابزار پذیرش اینترنتی	۳/۱۱٪	۵/۰۸٪	۱/۹۸٪
ابزار پذیرش موبایلی	۸/۷۸٪	۶/۰۶٪	-۲/۷۱٪
کارتخوان فروشگاهی	۸۸/۱۲٪	۸۸/۸۵٪	۰/۷۴٪
مجموع ابزارها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

در مجموع ۸۸/۸۵ درصد مجموع تراکنش‌های سال ۱۳۹۷ در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. این سهم در قیاس با سال ۱۳۹۶

علیرغم افزایش تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی در سال ۱۳۹۷، این ابزار کارتخوان فروشگاهی است که همچنان بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت را پردازش نموده است. به عبارت دیگر کارتخوان فروشگاهی همچنان ابزار محوری شبکه پرداخت الکترونیک کشور می‌باشد.

نزدیک به ۰/۷۴ درصد افزایش را تجربه نموده است و این در حالی است که عواملی از جمله وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، همچنین تعداد ابزار، فراگیر بودن، عدم نیاز به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی است. نرخ رشد سهم ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی نسبت به زمان مشابه در سال ۱۳۹۶ نیز به ترتیب برابر با ۲/۷۱- و ۱/۹۸ می‌باشد.

جدول ۱-۶ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از مبلغ تراکنش‌ها در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	سهم از مبلغ تراکنش‌های سال ۱۳۹۶	سهم از مبلغ تراکنش‌های سال ۱۳۹۷	نرخ رشد
ابزار پذیرش اینترنتی	۷/۸۶٪	۸/۹۵٪	۱/۰۹٪
ابزار پذیرش موبایلی	۰/۵۴٪	۰/۳۴٪	-۰/۲۰٪
کارتخوان فروشگاهی	۹۱/۵۹٪	۹۰/۷۱٪	-۰/۸۸٪
مجموع ابزارها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

ابزار کارتخوان فروشگاه‌های دارای بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌ها در هر دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ می‌باشد. سهم این ابزار از مبلغ تراکنش‌های سال ۱۳۹۷، ۹۰/۷۱ درصد می‌باشد که در مقایسه با سال ۱۳۹۶، ۰/۸۸- درصد کاهش یافته است. سهم هر ابزار از مبلغ تراکنش‌های سال ۱۳۹۷ و نرخ رشد آن نسبت به سال ۱۳۹۶ در جدول ۱-۶ قابل مشاهده می‌باشد.

میزان کارایی هر ابزار را با توجه به متوسط تعداد تراکنش انجام شده بر روی هر ابزار و میزان نفوذ در بین اقشار مختلف جامعه، می‌توان سنجید. میزان نفوذ هریک از ابزارهای پذیرش در بخش ۱-۱-۳ مورد بررسی قرار گرفت، در این بخش از گزارش به بررسی متوسط مبلغ تراکنشی هر ابزار و رشد آن نسبت به سال ۱۳۹۶ می‌پردازیم.

جدول ۱-۷ متوسط مبلغ هر تراکنش ابزارهای شاپرکی در سال ۱۳۹۷

ابزار پذیرش	متوسط مبلغ تراکنش‌های سال ۱۳۹۶	متوسط مبلغ تراکنش‌های سال ۱۳۹۷	نرخ رشد
ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۶۲۲,۶۶۹/۶۳	۱,۸۶۷,۳۱۴/۴۹	-۲۸/۸۰٪
ابزار پذیرش موبایلی	۶۴,۱۱۱/۴۵	۶۵,۰۸۴/۹۲	۱/۵۲٪
کارتخوان فروشگاه‌های	۱,۰۷۷,۰۱۳/۶۰	۱,۳۶۹,۷۶۵/۶۵	۲۷/۱۸٪
مجموع ابزارها	۱,۰۳۶,۱۳۱/۷۴	۱,۱۸۹,۲۳۶/۰۱	۱۴/۷۸٪

ابزار پذیرش اینترنتی بیشترین متوسط مبلغ تراکنشی در بین ابزارهای پذیرش شاپرک داراست. با این حال متوسط مبلغ تراکنش این ابزار در سال ۱۳۹۷ کاهش چشم‌گیر ۲۸/۸۰ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۶ دارد. دلیل این امر را می‌توان در توسعه‌ی کسب‌وکارهای اینترنتی و افزایش پرداخت‌های اینترنتی خرد جستجو کرد. متوسط مبلغ تراکنشی ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های در سال ۱۳۹۷ افزایش ۲۷/۱۸ درصدی تجربه کرده است که دلیل آن را می‌توان به افزایش قیمت کالا و خدمات در طول سال ۱۳۹۷ نسبت داد. کمترین متوسط مبلغ تراکنشی نیز متعلق به ابزار پذیرش موبایلی است.

سرانه تعداد تراکنش هر ابزار به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال در جدول ۱-۸ ارائه شده است. بر اساس این جدول سرانه تعداد تراکنش‌های ابزار اینترنتی بیش از دو برابر شده است و حدود ۱۹ تراکنش در سال به ازای هر نفر جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور است. سرانه تعداد تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۳۰ درصد افزایش به ۳۳۰ تراکنش در سال به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال رسیده است. علی‌رغم رشد سرانه تعداد

تراکنش‌های ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و اینترنتی، این مقدار برای ابزار پذیرش موبایلی حدود ۳ واحد کاهش یافته و به ۲۵ تراکنش در سال رسیده است.

جدول ۸-۱ سرانه تعداد تراکنش هر ابزار به ازای هر جمعیت بالای ۱۸ سال در سال‌های ۹۶ و ۹۷

سرانه تعداد تراکنش هر ابزار به ازای هر نفر جمعیت بالای ۱۸ سال				
جمعیت بالای ۲۰ سال کشور		۵۸۵۷۷۱۷۵		
عنوان	تعداد تراکنش هر ابزار سال ۹۷	سرانه تعداد تراکنش هر ابزار سال ۹۷	سرانه تعداد تراکنش هر ابزار سال ۹۶	اختلاف
۱ کارتخوان فروشگاه‌ی	۱۹۳۴۱۶۲۱۱۱۵	۳۳۰/۱۹	۲۵۴/۸۵	۷۵/۳۴
۲ ابزار پذیرش اینترنتی	۱۱۰۶۱۴۵۳۱۷	۱۸/۸۸	۸/۹۸	۹/۹۰
۳ ابزار پذیرش موبایلی	۱۳۲۰۲۱۷۴۴۲	۲۲/۵۴	۲۵/۳۸	-۲/۸۴
جمع کل	۲۱۷۶۷۹۸۳۸۷۴	۳۷۱/۶۱	۲۸۹/۲۱	۸۲/۴۰

در جدول ۹-۱ سرانه مبلغ تراکنش هر ابزار به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال ارائه شده است. بر اساس این جدول سرانه مبلغ تراکنش‌های ابزار اینترنتی با ۶۸ درصد افزایش به ۳۹/۵۴ میلیون ریال در سال به ازای هر نفر جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور رسیده است. سرانه مبلغ تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌ی نیز با رشد چشم‌گیر ۴۸ درصد، به بالغ بر ۴۰۰ میلیون ریال در سال به ازای هر نفر جمعیت بالای ۱۸ سال رسیده است. علی‌رغم رشد سرانه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و اینترنتی، این مقدار برای ابزار پذیرش موبایلی حدود ۷ درصد کاهش یافته و به ۱/۵۱ میلیون ریال در سال رسیده است.

جدول ۹-۱ سرانه مبلغ تراکنش هر ابزار به ازای هر جمعیت بالای ۱۸ سال در سال‌های ۹۶ و ۹۷

سرانه مبلغ تراکنش هر ابزار به ازای هر نفر جمعیت بالای ۱۸ سال				
جمعیت بالای ۲۰ سال کشور		۵۸۵۷۷۱۷۵		
عنوان	مبلغ تراکنش هر ابزار سال ۹۷ (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش هر ابزار سال ۹۷ (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش هر ابزار سال ۹۶ (میلیون ریال)	اختلاف
۱ کارتخوان فروشگاه‌ی	۲۳،۴۸۲،۴۳۸،۱۷۵	۴۰۰/۸۸	۲۷۴/۴۷	۱۲۶/۴۱
۲ ابزار پذیرش اینترنتی	۲،۳۱۶،۲۶۶،۵۸۱	۳۹/۵۴	۲۳/۵۶	۱۵/۹۸
۳ ابزار پذیرش موبایلی	۸۸،۵۶۵،۵۴۴	۱/۵۱	۱/۶۳	-۰/۱۲
جمع کل	۲۵،۸۸۷،۲۷۰،۳۰۰	۴۴۱/۹۳	۲۹۹/۶۶	۱۴۲/۲۷

۱,۱,۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

انواع سرویس ارائه شده توسط ابزارهای شاپرکی عبارتند از خرید کالا و خدمات، مانده‌گیری و پرداخت قبض و خرید شارژ که در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های یاد شده بررسی و نرخ رشد آنها نسبت به سال ۱۳۹۶ محاسبه می‌گردد.

جدول ۱-۱۰ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک در سال ۱۳۹۷ و نرخ رشد آن نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۶

نوع سرویس	سهم از کل تراکنش‌های سال ۱۳۹۶	سهم از کل تراکنش‌های سال ۱۳۹۷	نرخ رشد
مانده‌گیری	۶/۳۶٪	۵/۵۴٪	-۰/۸۳٪
پرداخت قبض و خرید شارژ	۱۵/۷۸٪	۱۲/۶۶٪	-۳/۱۲٪
خرید کالا و خدمات	۷۷/۸۵٪	۸۱/۸۰٪	۳/۹۵٪
مجموع ابزارها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانطور که در جدول ۱-۱۰ قابل مشاهده می‌باشد سرویس خرید کالا و خدمات بر روی ابزارهای شاپرکی دارای بیشترین سهم از کل تراکنش‌های سال ۱۳۹۷ می‌باشد. سهم این دست از تراکنش‌ها با افزایش ۳/۹۵ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۶ نزدیک به ۸۱/۸۰ درصد کل تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است. سهم سایر سرویس‌ها به همراه نرخ رشد سهم تعدادی آنها نسبت به سال ۱۳۹۶ در جدول ۱-۱۰ قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۱-۱۱ سهم مبلغی انواع خدمات ارائه شده شاپرک در سال ۱۳۹۷ و نرخ رشد آن نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۶

نوع سرویس	سهم از کل مبلغ تراکنش‌های سال ۱۳۹۶	سهم از کل مبلغ تراکنش‌های سال ۱۳۹۷	نرخ رشد
پرداخت قبض و خرید شارژ	۴/۲۷٪	۵/۲۱٪	۰/۹۴٪
خرید کالا و خدمات	۹۵/۷۳٪	۹۴/۷۹٪	-۰/۹۴٪
مجموع ابزارها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

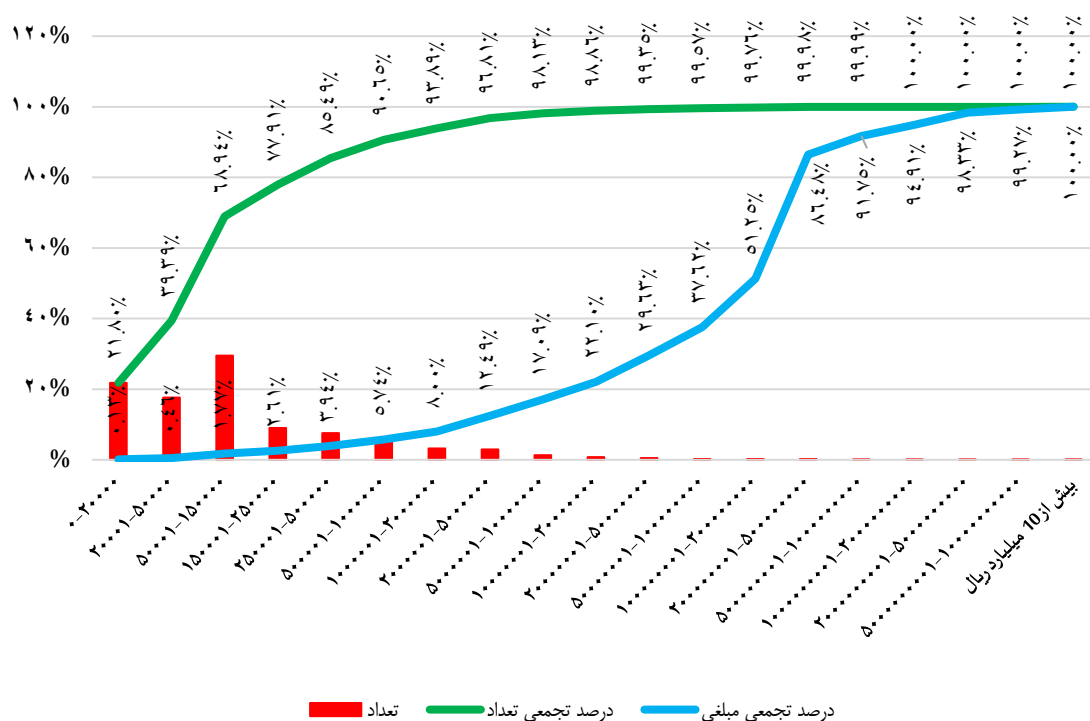
مطابق بررسی‌های صورت گرفته سهم مبلغی سرویس خرید کالا و خدمات نیز بیشتر از سایر سرویس‌های ارائه شده در سال ۱۳۹۷ بوده و این سهم با کاهش ۰/۹۴ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۶ همراه بوده است. لازم به توضیح است که تراکنش‌های مانده‌گیری به دلیل نداشتن ماهیت مبلغی تاثیری بر روی سهم مبلغی

دیگر سرویس‌ها نداشته و به همین دلیل با کاهش ۰/۹۴ درصدی سهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات نسبت به سال ۱۳۹۶ این میزان به سهم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ اضافه شده است.

شکل ۱-۱ دامنه مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان، فروشگاه‌ها، (بر حسب ریال) در سال ۱۳۹۷

در سال ۱۳۹۷، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۶,۳۱۵,۵۰۳,۵۵۱ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۷,۳۳۳,۱۲۱,۸۵۸ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۵,۶۶۴,۳۵۹,۶۴۱ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌توان بیان نمود که بیش از ۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

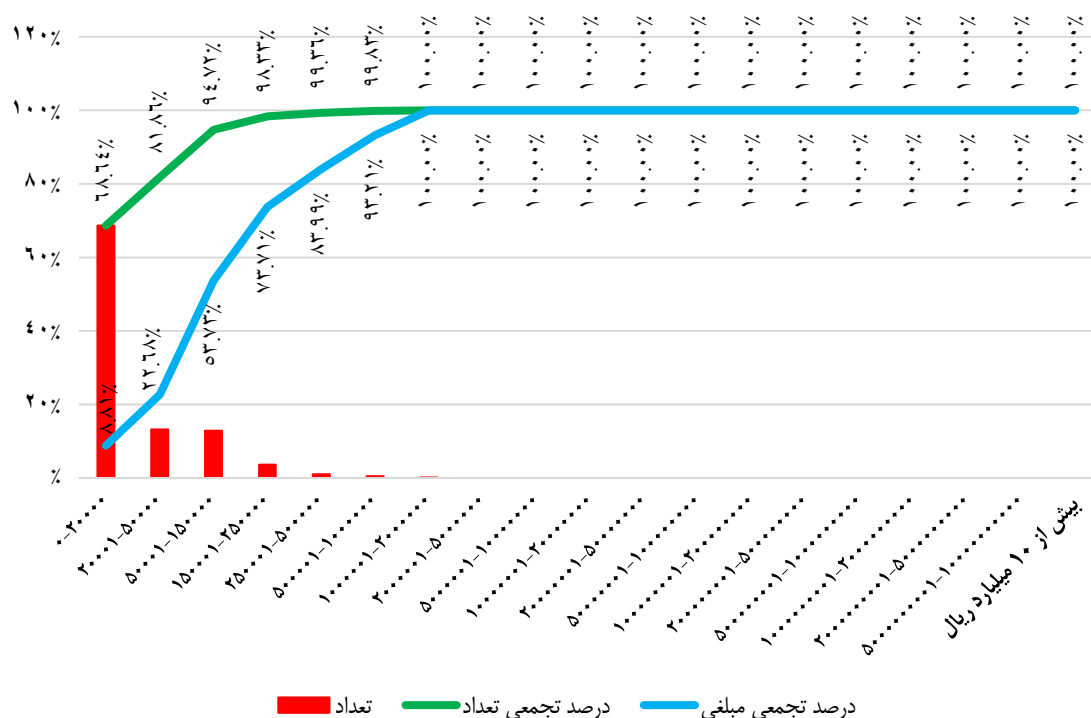
شکل ۲-۱ ترسیم کننده دامنه میلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۱-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) در سال ۱۳۹۷

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۲۹/۵۵ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۷۷/۹۱ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ ریال هستند.

شکل ۳-۱ نیز دامنه میلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۱-۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) در سال ۱۳۹۷

در بررسی شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی می‌باشد؛ به نحوی که ۶۸/۶۴ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۸۱/۸۶ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه بر ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در مهر ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۱-۳ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۱,۲,۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

شاخص نسبت دهکی^۴ به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۱-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در ماه‌های آغازین و پایانی سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ ارائه نموده و همچنین میزان تغییرات را بیان نموده است.

جدول ۱-۱۲ مقایسه تغییرات سالانه شاخص نسبت دهکی

سال ۱۳۹۷			سال ۱۳۹۶			محاسبه نسبت دهکی
درصد تغییرات	اسفند	فروردین	درصد تغییرات	اسفند	فروردین	
۶۴/۷۱٪	۱۱,۹۹۲,۷۳۱/۱۵	۷,۲۸۱,۱۳۹/۴۳	۲۳/۶۹٪	۱۰,۰۰۵,۳۳۹/۵۵	۸,۰۸۹,۱۶۸/۴۲	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک دهم (ریال)
۲۱/۳۶٪	۱۶,۳۴۹/۵۴	۱۳,۴۷۱/۹۶	-۵/۳۴٪	۱۴,۱۹۲/۰۸	۱۴,۹۹۲/۴۹	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک اول (ریال)
۳۵/۷۲٪	۷۳۳/۵۲	۵۴۰/۴۷	۳۰/۶۶٪	۷۰۴/۹۹	۵۳۹/۵۵	نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در پایان اسفند ماه نسبت فروردین ماه سال ۱۳۹۷ نزدیک به ۳۶ درصد رشد داشته است که این نشان از افزایش اختلاف بین متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک اول و دهک دهم می‌باشد. متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک اول در اسفند ماه ۱۳۹۷ نسبت به فروردین ماه افزایش ۲۱/۳۶ درصدی داشته است و در مدت مشابه متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم افزایش ۶۴/۷۱ درصدی داشته است.

^۴ رجوع شود به پیوست ۶-۲-۷

۱,۳. عملکرد اقتصادی شاپرک

در این بخش از گزارش با ارزیابی شاخص‌های نظیر نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی و میزان تولید ناخالص داخلی در سال ۱۳۹۷ به بررسی جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی پرداخت خواهد شد. با مشاهده نتایج حاصله از شاخص‌های اشاره شده می‌توان میزان تمایل مردم در استفاده از پرداخت الکترونیک به جای پول نقد را سنجید و جایگاه شاپرک در بعد اقتصادی کشور را تبیین نمود.

۱,۳,۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

با توجه به شاخص سهم ارزش تراکنش‌های شاپرک از نقدینگی سال ۱۳۹۷ می‌توان بیان نمود که چه مقدار از نقدینگی کشور به صورت الکترونیکی در گردش بوده و همچنین با قیاس این شاخص در طول سال ۱۳۹۷ (فروردین ماه تا پایان بهمن ماه) در کنار شاخص سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی می‌توان به افزایش قدرت پرداخت الکترونیک در کنار پول فیزیکی اشاره نمود.

جدول ۱۳-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی تا آذر ماه سال ۱۳۹۷

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
فروردین	۱۵,۳۷۲,۶۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۶,۳۱۳,۸۴۲	۶/۵۵٪
اردیبهشت	۱۵,۵۱۳,۵۰۰,۰۰۰	۱,۳۲۸,۴۸۹,۳۵۵	۸/۵۶٪
خرداد	۱۵,۸۲۷,۵۰۰,۰۰۰	۱,۳۸۶,۰۰۸,۲۴۲	۸/۷۶٪
تیر	۱۶,۰۲۲,۵۰۰,۰۰۰	۱,۳۸۸,۶۷۵,۷۰۲	۸/۶۷٪
مرداد	۱۶,۴۶۶,۹۰۰,۰۰۰	۱,۵۱۶,۶۱۳,۱۱۸	۹/۲۱٪
شهریور	۱۶,۷۳۳,۷۰۰,۰۰۰	۱,۵۳۸,۴۲۷,۶۸۳	۹/۲۰٪
مهر	۱۶,۹۳۸,۴۰۰,۰۰۰	۱,۴۳۲,۴۵۲,۵۴۰	۸/۴۶٪
آبان	۱۷,۲۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۱,۳۹۱,۱۶۱,۴۲۷	۸/۰۶٪
آذر	۱۷,۶۴۵,۸۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۵,۱۰۴,۷۲۶	۸/۵۳٪

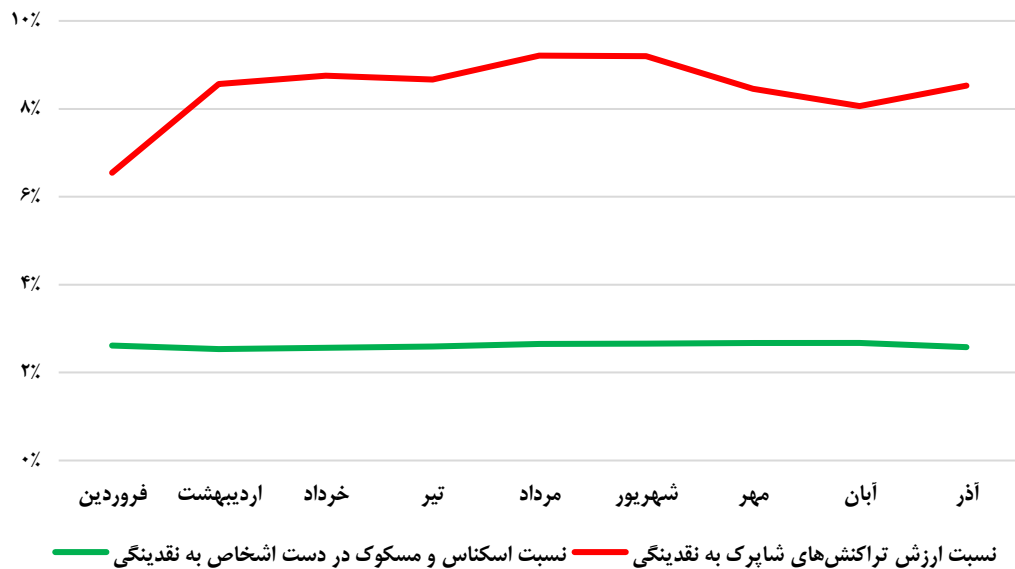
با توجه به عدم انتشار میزان نقدینگی سه ماهه آخر سال ۹۷ شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی تا پایان آذر ماه محاسبه شده است. همانطور که ملاحظه می‌شود سهم ارزش تراکنش‌های شاپرک از نقدینگی طی سال ۱۳۹۷ روند صعودی خود را حفظ نموده و هم‌زمان با افزایش میزان نقدینگی ارزش تراکنش‌های شاپرکی نیز افزایش یافته است به طوری که سهم ارزش تراکنش‌های شاپرک از نقدینگی در فروردین ماه ۱۳۹۷، ۶/۵۵ درصد بوده و این میزان با رشد ۲ واحدی به ۸/۵۳ درصدی در پایان بهمن رسیده است. رشد ۲ درصدی سهم ارزش تراکنش‌های شاپرکی از میزان نقدینگی زمانی قابل توجه‌تر می‌گردد که بدانیم میزان نقدینگی در طول دوره مورد بررسی ۱۴/۷۹ درصد و ارزش تراکنش‌های شاپرکی ۴۹/۵۷ درصد رشد را تجربه نموده‌اند.

جدول ۱۴-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی تا پایان آذر ماه سال ۱۳۹۷

ماه	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص		نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
	(میلیون ریال)	(میلیون ریال)	
فروردین	۱۵,۳۷۲,۶۰۰,۰۰۰	۴۰۱,۷۰۰,۰۰۰	۲/۶۱٪
اردیبهشت	۱۵,۵۱۳,۵۰۰,۰۰۰	۳۹۳,۲۰۰,۰۰۰	۲/۵۳٪
خرداد	۱۵,۸۲۷,۵۰۰,۰۰۰	۴۰۶,۰۰۰,۰۰۰	۲/۵۷٪
تیر	۱۶,۰۲۲,۵۰۰,۰۰۰	۴۱۵,۶۰۰,۰۰۰	۲/۵۹٪
مرداد	۱۶,۴۶۶,۹۰۰,۰۰۰	۴۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۲/۶۵٪
شهریور	۱۶,۷۲۳,۷۰۰,۰۰۰	۴۴۵,۰۰۰,۰۰۰	۲/۶۶٪
مهر	۱۶,۹۳۸,۴۰۰,۰۰۰	۴۵۲,۲۰۰,۰۰۰	۲/۶۷٪
آبان	۱۷,۲۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۴۶۱,۴۰۰,۰۰۰	۲/۶۷٪
آذر	۱۷,۶۴۵,۸۰۰,۰۰۰	۴۵۵,۰۰۰,۰۰۰	۲/۵۸٪

روند رو به رشد سهم ارزش تراکنش‌های شاپرکی از نقدینگی در حالی افزایش ۲ درصدی را تجربه نموده است که سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی در دوره مشابه ۰/۰۳ درصد کاهش را تجربه نموده است. کاهش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی از یک سو و افزایش سهم ارزش

تراکنش‌های شاپرک از نقدینگی از سوی دیگر را می‌توان نتایج استفاده بیش از پیش مردم در استفاده از پرداخت‌های الکترونیک به جای پول نقد در جامعه دانست.

شکل ۴-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

کاهش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی در مقابل افزایش سهم ارزش تراکنش‌های شاپرکی از نقدینگی در شکل فوق قابل مشاهده می‌باشد.

۱,۳,۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در جدول ۱-۱۵ ارائه شده است. در گزارشات منتشره توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین آمار تولید ناخالص داخلی مربوط سه ماهه اول سال ۱۳۹۷ می‌باشد. به همین دلیل نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP تا پایان سه ماهه اول سال ۱۳۹۷ محاسبه شده است.

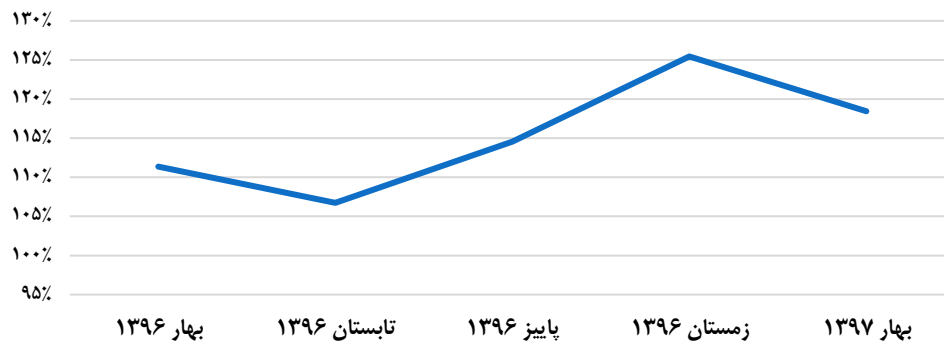
جدول ۱-۱۵ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
بهار ۱۳۹۶	۳,۳۴۰,۶۵۵,۰۰۰	۳,۷۲۰,۸۱۱,۴۳۷/۸۲	۱۱۱/۳۸٪
تابستان ۱۳۹۶	۴,۱۶۳,۵۰۲,۰۰۰	۴,۴۴۳,۷۱۶,۵۰۳/۲۷	۱۰۶/۷۳٪
پاییز ۱۳۹۶	۳,۷۷۸,۶۹۱,۰۰۰	۴,۳۲۸,۷۱۸,۶۹۳/۲۸	۱۱۴/۵۶٪
زمستان ۱۳۹۶	۴,۰۳۳,۶۷۱,۰۰۰	۵,۰۶۰,۱۱۷,۷۱۴/۰۷	۱۲۵/۴۵٪
بهار ۱۳۹۷	۴,۰۹۰,۲۴۵,۰۰۰	۴,۸۴۴,۴۰۵,۵۳۲/۸۶	۱۱۸/۴۴٪

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۱-۱۵، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در طول دوره‌ی زمانی که شاخص GDP ارائه شده است^۵ در شکل ۱-۵ و شکل ۱-۵ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP به تصویر کشیده شده است.

^۵ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به تابستان ۱۳۹۳ بوده است.

شکل ۱-۵ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۱-۵ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از وجوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت
الکترونیک کارتی در سال ۱۳۹۷

۲. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

یکی از اهداف اصلی شاپرک در شبکه پرداخت الکترونیک افزایش میزان کیفیت پرداخت الکترونیکی در سطح کشور می‌باشد. افزایش سطح کیفی عملکرد شبکه منجر به افزایش مطلوبیت برای کاربران صنعت پرداخت الکترونیک می‌گردد که خود از جمله دیگر اهداف شاپرک می‌باشد. در این بخش از گزارش با تعریف شاخص-هایی نظیر میزان دسترس‌پذیری، تعداد انواع خطاها و آنالیز هر یک از خطاها در شبکه، به بررسی و تشریح نحوه عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارت پرداخته و در نهایت با محاسبه میزان دسترس‌پذیری سوئیچ شاپرک در کنار میزان دسترس‌پذیری شبکه پرداخت به ارزیابی سطح مطلوبیت عملکرد سوئیچ شاپرک خواهیم پرداخت.

۲,۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

خطاهای موجود در شبکه پرداخت کشور در حال حاضر در ۵ گروه خطای صادرکنندگی^۶، خطای پذیرندگی^۷، خطای شاپرکی^۸، خطای کاربری^۹ و خطای کسب و کار^{۱۰} طبقه‌بندی می‌شوند. تعداد تراکنش‌های خطا و سهم آنها در قیاس با تراکنش‌های موفق در ادامه قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۲-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در سال ۱۳۹۷

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۲۱,۷۶۸,۰۴۳,۴۱۰	۹۰/۸۵٪
تراکنش‌های ناموفق	۲,۱۹۱,۵۷۹,۵۷۵	۹/۱۵٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۲۳,۹۵۹,۶۲۲,۹۸۵	۱۰۰/۰۰٪

۲,۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش از بررسی به ذکر تعداد هر یک از انواع ۵ گانه خطاها در سال ۱۳۹۷ پرداخته و سهم هر یک از خطاها از مجموع خطاهای سال ۱۳۹۷ محاسبه می‌گردد.

^۶ رجوع شود به پیوست ۶-۱-۲.

^۷ رجوع شود به پیوست ۶-۱-۳.

^۸ رجوع شود به پیوست ۶-۱-۴.

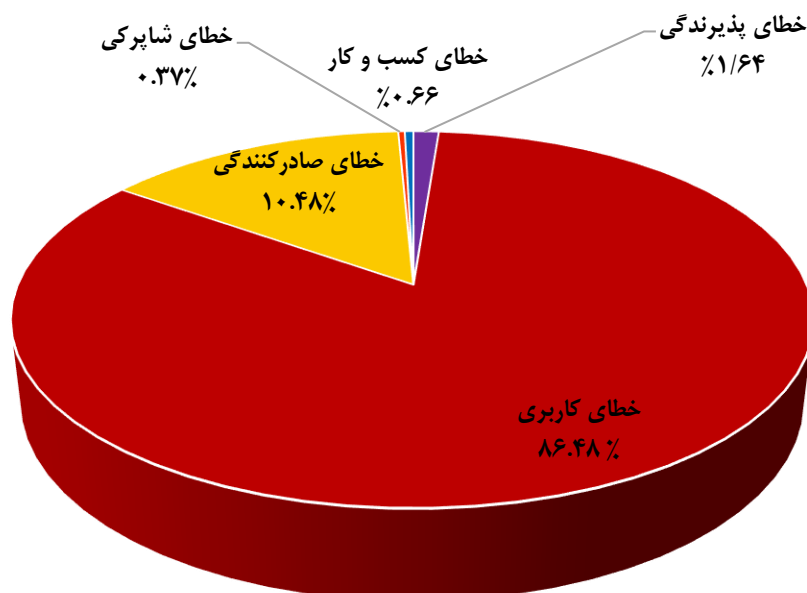
^۹ رجوع شود به پیوست ۶-۱-۵.

^{۱۰} رجوع شود به پیوست ۶-۱-۶.

جدول ۲-۲ تعداد انواع خطاها در سال ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا		سال ۱۳۹۷
ناموفق	خطای پذیرندگی	۳۶,۰۴۱,۷۹۶
	خطای کاربری	۱,۸۹۵,۳۷۵,۷۰۵
	خطای صادرکنندگی	۲۳۷,۵۳۷,۲۶۶
	خطای شاپرکی	۸,۱۲۰,۵۷۳
	خطای کسب و کار	۱۴,۵۰۴,۲۳۵
	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۲,۱۹۱,۵۷۹,۵۷۵
موفق	تعداد کل تراکنش‌های موفق	۲۱,۷۶۸,۰۴۳,۴۱۰
تعداد کل تراکنش‌ها		۲۳,۹۵۹,۶۲۲,۹۸۵

ملاحظه می‌گردد که در سال ۱۳۹۷ نزدیک به ۹۰ درصد تراکنش‌ها در شبکه پرداخت موفق بوده و بیش از ۹۹/۹۷ درصد تراکنش‌ها از نظر سوئیچ شاپرک موفق بوده است. شکل ۲-۱ نیز سهم انواع خطاها از کل تراکنش‌های ناموفق را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق در سال ۱۳۹۷

خطای کاربری بیشترین سهم در میان خطاهای سال ۱۳۹۷ را به خود اختصاص داده است. این خطا عموماً به سبب عملکرد دارنده کارت اتفاق افتاده و مرتبط با عملکرد شبکه پرداخت نمی‌باشد. در بررسی میزان دسترس-پذیری شبکه نیز سهم این خطا در نظر گرفته نمی‌شود. در میان خطاهای اتفاق افتاده کمترین سهم متعلق به خطاهای شاپرکی می‌باشد.

جدول ۲-۳: آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در سال ۱۳۹۷

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
موفق	تراکنش‌های موفق	۲۱,۷۶۸,۰۴۳,۴۱۰
ناموفق	خطای پذیرندگی	۰/۱۵٪
	خطای کاربری	۷/۹۱٪
	خطای صادرکنندگی	۰/۹۹٪
	خطای شاپرکی	۰/۰۳٪
	خطای کسب و کار	۰/۰۶٪
تعداد کل تراکنش‌ها		۲۳,۹۵۹,۶۲۲,۹۸۵
		۱۰۰/۰۰٪

۲,۳. دسترس‌پذیری حسی شده خدمات

بهیود عملکرد شبکه پرداخت الکترونیکی از جمله اهداف مد نظر شرکت شاپرک می‌باشد. به سبب ارزیابی عملکرد شرکت شاپرک شاخصی به نام دسترس‌پذیری در گزارش‌های ماهانه شاپرک تعریف شده که اکنون به محاسبه این شاخص در بعد سالانه پرداخت و میزان دسترس‌پذیری سوئیچ شاپرک و شبکه پرداخت الکترونیکی کشور در مقیاس سال ۱۳۹۷ خواهیم پرداخت.

جدول ۲-۴ دسترس پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در سال ۱۳۹۷

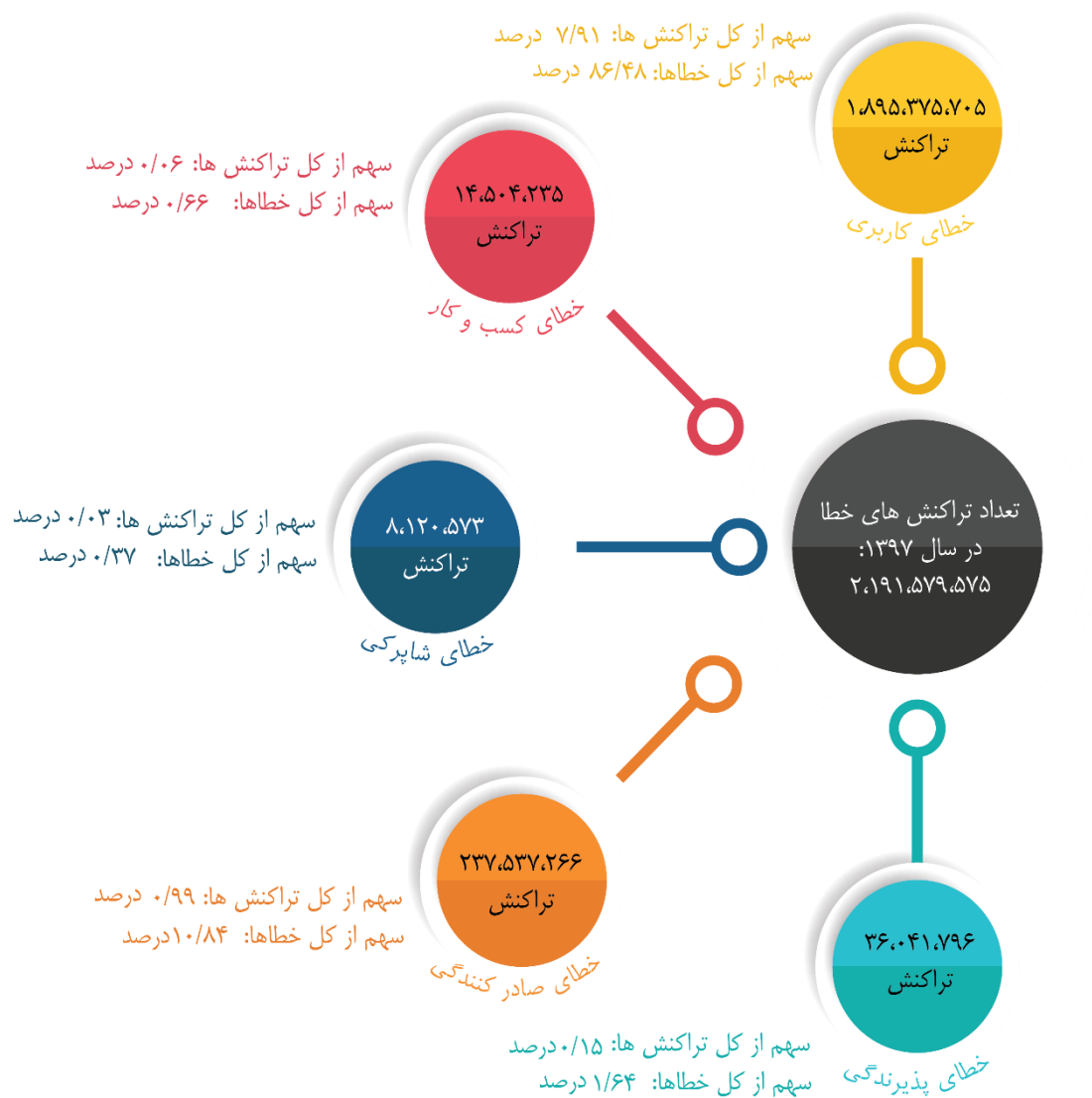
عنوان	تعداد	دسترس پذیری حس شده
تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۱}	۲۳,۶۶۳,۴۱۹,۱۱۵	۹۸/۷۶٪
تراکنش های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۲}	۲۳,۹۵۱,۵۰۲,۴۱۲	۹۹/۹۷٪
تعداد کل تراکنش	۲۳,۹۵۹,۶۲۲,۹۸۵	۱۰۰٪

جدول ۲-۴ حاکی از در دسترس بودن ۹۹/۹۷ درصدی خدمات شرکت شاپرک و ۹۸/۷۶ درصدی کل شبکه پرداخت در سال ۱۳۹۷ می باشد. موکدا لازم به ذکر است که میزان دسترس پذیری کل شبکه پرداخت بر اساس کل تراکنش های خطادار شبکه پرداخت محاسبه شده است که طبیعتا تعداد تراکنش های دارای خطای کاربری در محاسبات این شاخص لحاظ نمی گردد.

وضعیت خطاها در نگاه کلی در ادامه آورده شده است.

^{۱۱} رجوع شود به پیوست ۶-۱-۶-۷.

^{۱۲} رجوع شود به پیوست ۶-۱-۶-۹.

شکل ۲-۲ وضعیت هر یک از انواع خطاهای سال ۱۳۹۷ در یک نگاه

۲,۴. آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۱۳} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. در جدول ۲-۵ تعداد تراکنش‌های نا تمام در ابتدا و انتهای سال ۱۳۹۷ به همراه میزان تغییرات این دست از تراکنش‌ها آورده شده است. تعداد کل تراکنش‌های مغایرتی در سال ۱۳۹۷ بالغ بر ۶،۱۳۵،۸۲۰ تراکنش می‌باشد.

جدول ۲-۵ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک در سال ۱۳۹۷

تراکنش‌های ناتمام	فروردین ۱۳۹۷	اسفند ۱۳۹۷	تغییرات
تعداد تراکنش‌های ناتمام	۸۸۳،۰۰۶	۵۲۴،۷۴۸	-۴۰/۵۷۲۵٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱،۴۴۹،۳۲۷،۰۱۴	۲،۲۱۸،۵۰۱،۵۴۵	۵۳/۰۷۱۲٪
نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها	۰/۰۶۰۹٪	۰/۰۲۳۷٪	-۰/۰۳۷۳٪

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۲-۵ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام در انتهای سال ۱۳۹۷ نسبت به ابتدای سال نزدیک به ۴۱ درصد کاهش را تجربه نموده است که با توجه به افت شدید تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت در فروردین ماه و متقابلاً رشد قابل توجه در اسفند ماه این میزان افزایش تراکنش‌های ناتمام در شبکه قابل توجیه می‌باشد.

^{۱۳} رجوع شود به پیوست ۶-۱-۹-۴.

بررسی عملکرد کلی شرکتهای ارائه دهنده خدمات پرداخت

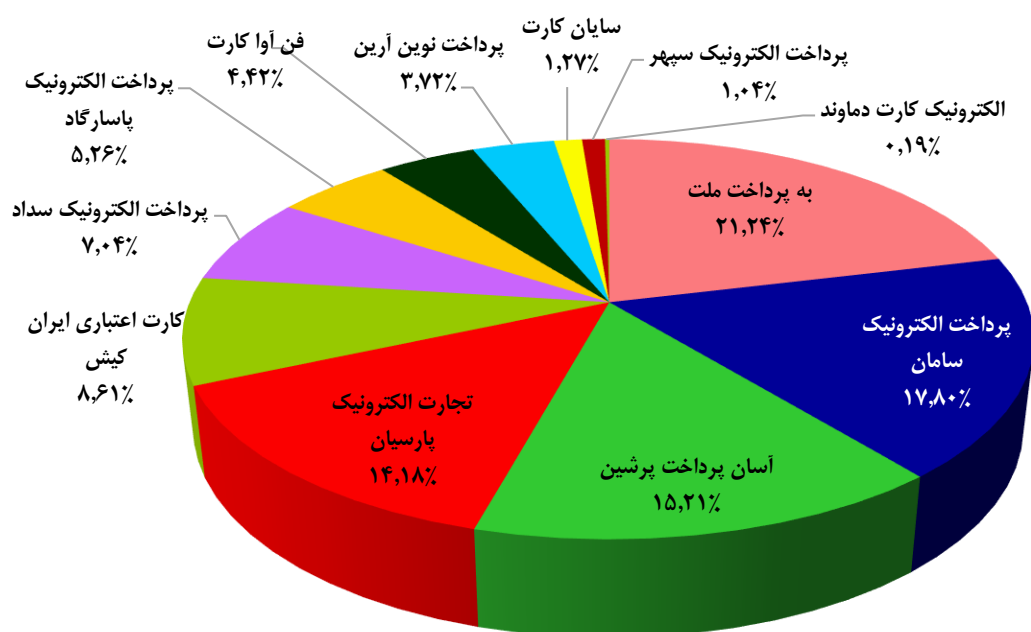

۳. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه‌کننده خدمات پرداخت

در این قسمت با بررسی روند شاخص‌ها، سعی می‌شود تا در کنار نظارت و رفع مشکلات حوزه پرداخت، مسیر حرکت آتی بازار و صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را به‌منظور اتخاذ سیاست‌های مناسب مشخص نمود. در همین راستا ابتدا سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از کل بازار و سپس به تفکیک هر یک ابزارهای پذیرش و نوع خدمت طی بازه‌ی زمانی دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ بررسی شده و پس از آن عملکرد هر یک از آن‌ها در رخداد تراکنش‌های خطا مورد مطالعه قرار می‌گیرد. در پایان نیز برای سنجش تمرکز در بازار ابزارهای پذیرش و سرویس‌ها، از شاخص هرفیندال - هیرشمن استفاده شده و ارقام این شاخص‌ها طی سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ با یکدیگر به مقایسه درآمده است.

۳,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک karti در سال ۱۳۹۷، در شکل ۳-۱ ترسیم شده است.

شکل ۳-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها در سال ۱۳۹۷

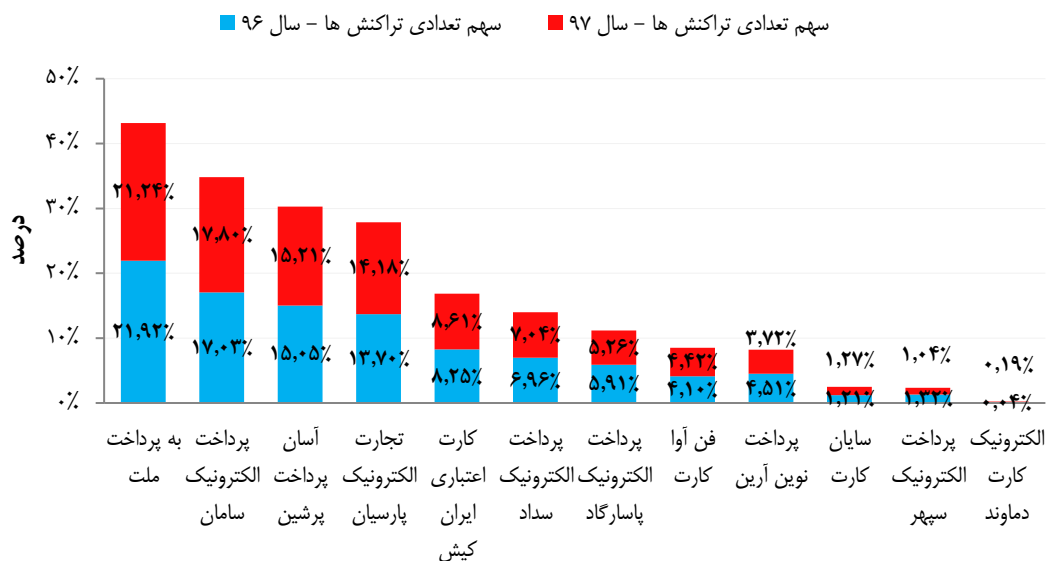
شرکت "به پرداخت ملت" با ۲۱/۲۴ درصد، بیشترین سهم بازار تعداد تراکنش‌ها را در اختیار دارد. در جدول زیر این سهم به تفکیک سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ ارائه گردیده است. همچنین نرخ رشد تعدادی آن‌ها نیز محاسبه شده است.

جدول ۱-۳ سهم تعدادی تراکنش های هریک از شرکت های PSP در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

نام شرکت	سهم تعدادی تراکنش ها		درصد تغییرات	نرخ رشد تعدادی
	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷		
آسان پرداخت پرشین	۱۵/۰۵٪	۱۵/۲۱٪	۰/۱۶٪	۲۹/۸۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۴٪	۰/۱۹٪	۰/۱۶٪	۵۴۵/۵۸٪
به پرداخت ملت	۲۱/۹۲٪	۲۱/۲۴٪	-۰/۶۷٪	۲۴/۵۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۶/۹۶٪	۷/۰۴٪	۰/۰۸٪	۲۹/۹۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۹۱٪	۵/۲۶٪	-۰/۶۴٪	۱۴/۵۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۰۳٪	۱۷/۸۰٪	۰/۷۷٪	۳۴/۳۰٪ ^{۱۴}
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۳۲٪	۱/۰۴٪	-۰/۲۹٪	۰/۶۶٪
پرداخت نوین آرین	۴/۵۱٪	۳/۷۲٪	-۰/۷۸٪	۶/۱۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۷۰٪	۱۴/۱۸٪	۰/۴۸٪	۳۳/۰۲٪
سایان کارت	۱/۲۱٪	۱/۲۷٪	۰/۰۶٪	۳۵/۲۶٪
فن آوا کارت	۴/۱۰٪	۴/۴۲٪	۰/۳۳٪	۳۸/۷۳٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۲۵٪	۸/۶۱٪	۰/۳۵٪	۳۳/۹۹٪
جمع	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-	۲۸/۴۹٪

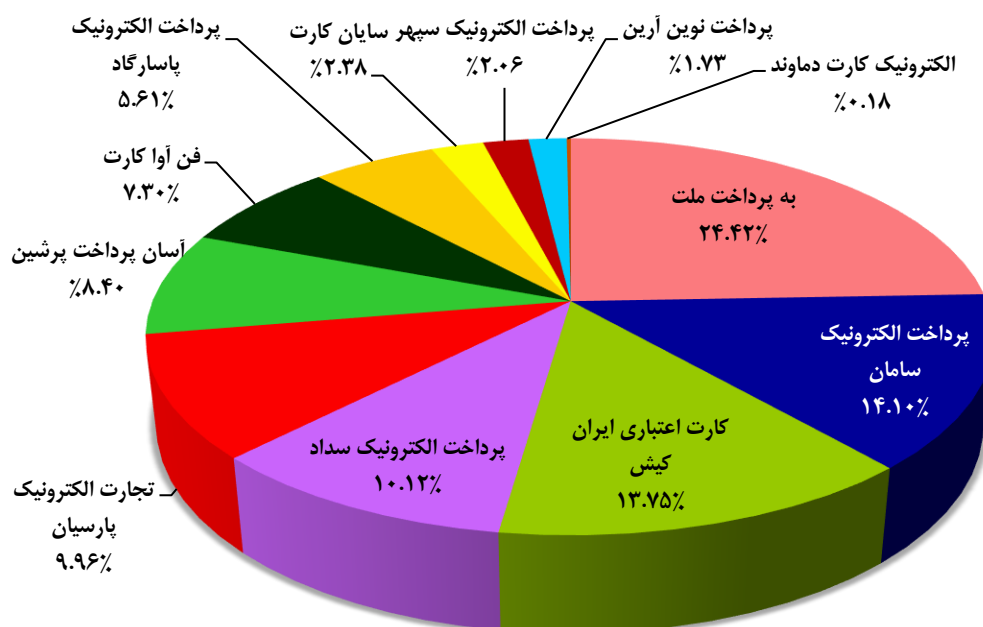
همانگونه که در جدول فوق قابل ملاحظه است، شرکت "به پرداخت ملت" در هر دو سال ۹۶ و ۹۷ با در اختیار داشتن به طور متوسط حدود ۲۲ درصد بازار، بالاترین حجم تراکنش ها را در شبکه ی الکترونیکی پرداخت کشور جابجا نموده است. این سهم به دلیل توسعه بازار سایر رقبای مطرح آن به ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در سال ۹۷، با کاهش کمتر از یک درصدی مواجه گردیده است. رقم شاخص مذکور تنها در شرکت های "فن آوا کارت" و "پرداخت نوین آرین" و نیز دو شرکت "سایان کارت" و "پرداخت الکترونیک سپهر" به گونه ای بوده که سبب جابجایی جایگاه آن ها نسبت به سال گذشته شده است.

^{۱۴} این شرکت بیشترین تغییر را در تعداد تراکنش ها داشته است هرچند که رقم نرخ رشد آن بالاترین عدد نیست.

شکل ۳-۲ مقایسه سهم بازار تعدادی شرکت های PSP طی دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

سهم مبلغی هر یک از شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در سال ۱۳۹۷، در شکل ۳-۳ ترسیم شده است.

شکل ۳-۳ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش ها در سال ۱۳۹۷

شرکت "به پرداخت ملت" نه تنها بیشترین سهم بازار تعدادی را در سال جاری در اختیار داشته است، بلکه ۲۴/۴۲ درصد کل ارزش ریالی تراکنش‌های سال ۹۷ را نیز پشتیبانی نموده است. در جدول زیر این سهم به تفکیک سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ ارائه گردیده است. همچنین نرخ رشد مبلغی آن‌ها نیز محاسبه شده است.

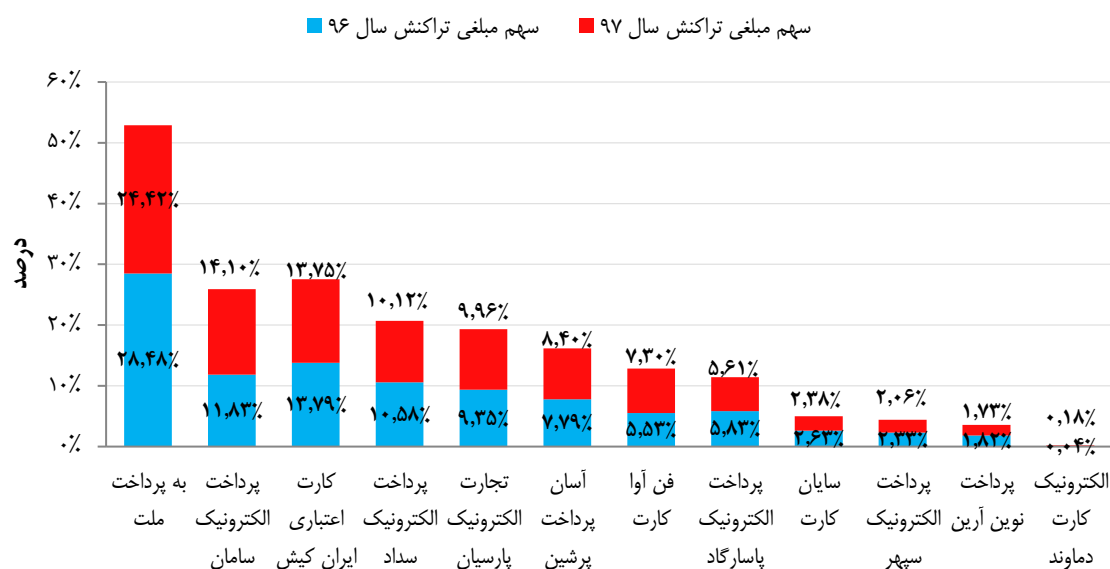
جدول ۳-۲ سهم مبلغی تراکنش‌های هریک از شرکت‌های PSP در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

نام شرکت	سهم مبلغی تراکنش‌ها		درصد تغییرات	نرخ رشد مبلغی
	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷		
آسان پرداخت پرشین	۷/۷۹٪	۸/۴۰٪	۰/۶۱٪	۵۹/۰۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۴٪	۰/۱۸٪	۰/۱۵٪	۶۲۱/۱۳٪
به پرداخت ملت	۲۸/۴۸٪	۲۴/۴۲٪	-۴/۰۶٪	۲۶/۴۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۵۸٪	۱۰/۱۲٪	-۰/۴۶٪	۴۱/۱۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۸۳٪	۵/۶۱٪	-۰/۲۲٪	۴۱/۹۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۸۳٪	۱۴/۱۰٪	۲/۲۷٪	۷۵/۷۶٪ ^{۱۵}
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۳۳٪	۲/۰۶٪	-۰/۲۷٪	۳۰/۳۵٪
پرداخت نوین آراین	۱/۸۲٪	۱/۷۳٪	-۰/۱۰٪	۳۹/۷۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۹/۳۵٪	۹/۹۶٪	۰/۶۱٪	۵۷/۰۳٪
سایان کارت	۲/۶۳٪	۲/۳۸٪	-۰/۲۵٪	۳۳/۳۳٪
فن آوا کارت	۵/۵۳٪	۷/۳۰٪	۱/۷۷٪	۹۴/۵۹٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۷۹٪	۱۳/۷۵٪	-۰/۰۴٪	۴۷/۰۵٪
جمع	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-	۴۷/۴۸٪

همانگونه که در جدول فوق قابل ملاحظه است، شرکت "به پرداخت ملت" در هر دو سال ۹۶ و ۹۷ با در اختیار داشتن به‌طور متوسط حدود ۲۶ درصد بازار و با اختلاف قابل ملاحظه نسبت به سایر شرکت‌ها، بالاترین میزان ارزش ریالی تراکنش‌ها را در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت جابجا نموده است؛ هرچند این سهم به دلیل توسعه بازار سایر رقبای مطرح آن به‌ویژه "پرداخت الکترونیک سامان" در سال ۹۷، با بیش از ۴ درصد کاهش

^{۱۵} این شرکت بیشترین تغییر را در مبلغ تراکنش‌ها داشته است هرچند که رقم نرخ رشد آن بالاترین عدد نیست.

مواجه گردیده است. به همراه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان"، شرکت "فن آوا کارت" نیز در این سال سهم بازار مبلغی تراکنش‌های خود را به میزان قابل توجهی افزایش داده است. البته اختلاف سهم بازار ریالی آن‌ها نسبت به شرکت "به پرداخت ملت" رقمی قابل ملاحظه است.

شکل ۳-۴ مقایسه سهم بازار مبلغی شرکت‌های PSP طی دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

عملکرد رو به رشد ارزش ریالی تراکنش‌های شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در سال ۹۷ به گونه‌ای ارزیابی شده که از شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" پیشی گرفته و به دومین شرکت در جابجایی ارزش ریالی تراکنش‌ها بدل گردیده است. همچنین روند مثبت عملکرد شرکت "فناوا کارت" در این بازار نیز سبب شده است تا با افزایش اختلاف سهم خود نسبت به شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" یک پله بالاتر از جایگاه سال گذشته خود قرار گیرد.

۳،۱،۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ در جدول ۳-۱ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که صاحبان بازار تراکنش‌های اینترنتی طی این بازه‌ی زمانی تغییر یافته و بیشترین سهم از شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در سال ۹۶ با پشتیبانی از حدود ۲۸ درصد بازار تراکنش‌های اینترنتی، به شرکت "آسان پرداخت پرشین" با سهم بازاری نزدیک به ۳۰ درصد در سال ۹۷ واگذار شده است. شایان ذکر است که در سال ۹۵ شرکت "به پرداخت ملت" به‌عنوان دارنده‌ی بیشترین سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی شناخته می‌شد.

این موضوع در تراکنش‌های موبایلی نیز مشاهده می‌شود. شرکت "آسان پرداخت پرشین" پس از آنکه در دو سال متوالی ۹۵ و ۹۶ به ترتیب با ارقام ۴۱/۵۰ درصد و ۳۸/۱۰ درصد، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های فوق را پوشش داده و یکه‌تاز در بازار این نوع از تراکنش‌ها در صنعت پرداخت کارت کشور محسوب می‌شد، در سال ۹۷ با توجه به عملکرد شرکت‌های رقیب در این حوزه، یعنی "پرداخت نوین آرین" و "پرداخت الکترونیک سامان" سهم بازار خود را از دست داده است. از این رو شرکت "پرداخت نوین آرین" با سهمی معادل با ۳۲/۰۸ درصد و فاصله‌ی اندکی از شرکت "آسان پرداخت پرشین" از بیشترین تعداد تراکنش‌های موبایلی پشتیبانی می‌کند.

همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با ۲۶/۶۷ درصد در سال ۹۵، ۲۴/۲۳ درصد در سال ۹۶ و ۲۳/۳۴ درصد در سال ۹۷ از بیشترین میزان تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی پشتیبانی نموده است. به‌خوبی نمایان است که با رشد شرکت‌های دیگر در این حوزه، سهم بازار آن طی این چند سال دستخوش کاهش شده است. در کل تغییرات قابل ملاحظه‌ای در سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی هریک از شرکت‌ها بین دو سال ۹۶ و ۹۷ نسبت به سایر ابزارهای پذیرش مشاهده نمی‌گردد.

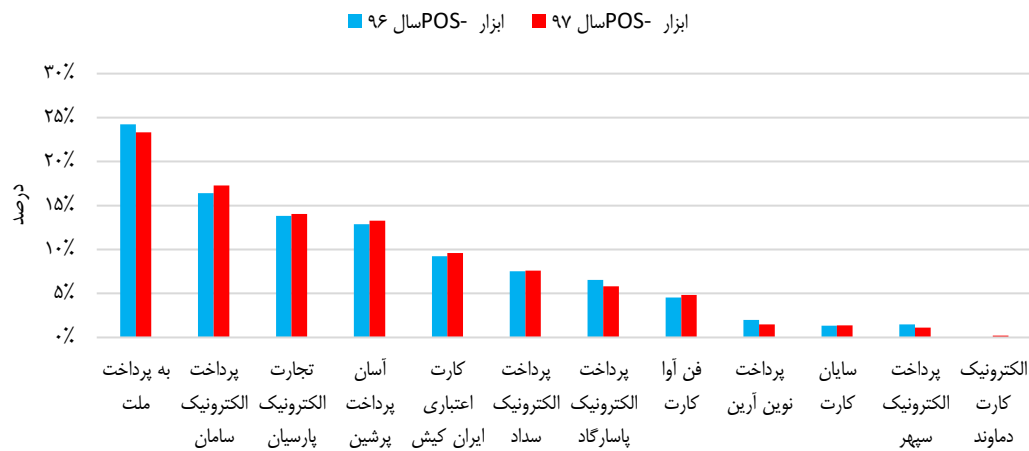
در ابزار پذیرش اینترنتی شرکت "آسان پرداخت پرشین" توانسته است سهم بازار خود را نزدیک به ۱۸ درصد افزایش دهد. طی این دو سال تغییرات سهم شرکت‌ها در بازار اینترنتی نوسانات قابل ملاحظه‌ای داشته است.

شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز علی‌رغم افزایش بالغ بر ۷ درصدی در سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی خود، ولیکن همچنان سومین شرکت در این بازار محسوب می‌شود.

جدول ۳-۳ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

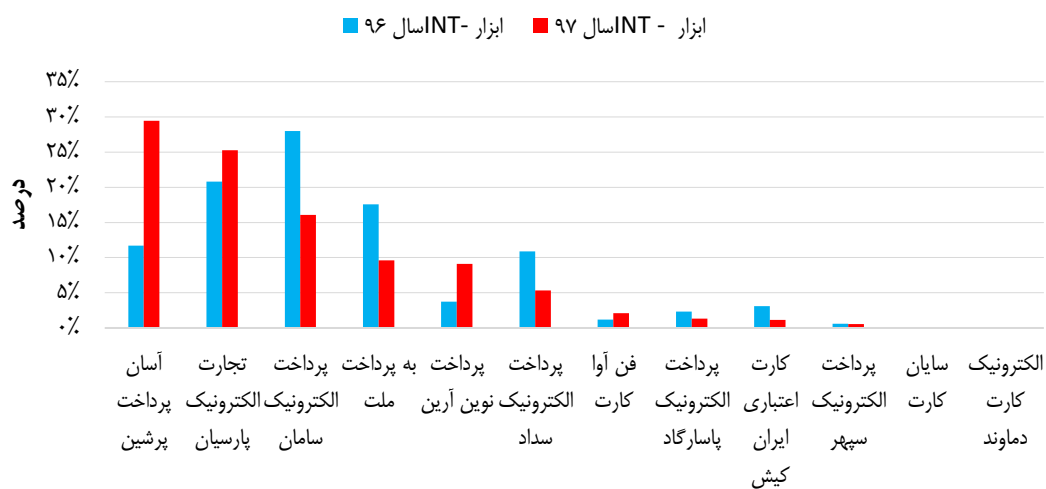
نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	سال ۹۶	سال ۹۷	اختلاف	سال ۹۶	سال ۹۷	اختلاف	سال ۹۶	سال ۹۷	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۸۸٪	۱۳/۲۷٪	۰/۳۹٪	۱۱/۷۱٪	۲۹/۴۴٪	۱۷/۷۳٪	۳۸/۱۰٪	۳۱/۷۸٪	-۶/۳۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۴٪	۰/۲۲٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۴/۲۳٪	۲۳/۳۴٪	-۰/۹۰٪	۱۷/۵۸٪	۹/۵۹٪	-۷/۹۹٪	۰/۱۸٪	۰/۳۴٪	۰/۱۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۵۱٪	۷/۶۰٪	۰/۰۹٪	۱۰/۹۰٪	۵/۳۳٪	-۵/۵۷٪	۰/۰۵٪	۰/۲۲٪	۰/۱۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۵۴٪	۵/۸۲٪	-۰/۷۳٪	۲/۳۲٪	۱/۳۴٪	-۰/۹۸٪	۰/۷۹٪	۰/۴۶٪	-۰/۳۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۳۹٪	۱۷/۲۸٪	۰/۸۹٪	۲۷/۹۷٪	۱۶/۰۶٪	-۱۱/۹۱٪	۱۹/۶۱٪	۲۶/۹۵٪	۷/۳۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۴۸٪	۱/۱۳٪	-۰/۳۴٪	۰/۵۸٪	۰/۵۵٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۳٪
پرداخت نوین آراین	۱/۹۹٪	۱/۴۸٪	-۰/۵۱٪	۳/۷۶٪	۹/۱۳٪	۵/۳۷٪	۲۹/۹۹٪	۳۲/۰۸٪	۲/۰۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۸۱٪	۱۴/۰۳٪	۰/۲۲٪	۲۰/۸۲٪	۲۵/۲۸٪	۴/۴۶٪	۱۰/۰۶٪	۷/۱۰٪	-۲/۹۶٪
سایان کارت	۱/۳۴٪	۱/۳۹٪	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۳٪	۰/۲۶٪	۰/۵۷٪	۰/۳۱٪
فن آوا کارت	۴/۵۴٪	۴/۸۴٪	۰/۳۰٪	۱/۱۹٪	۲/۱۰٪	۰/۹۱٪	۰/۶۹٪	۰/۲۸٪	-۰/۴۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۲۳٪	۹/۶۰٪	۰/۳۷٪	۳/۱۲٪	۱/۱۶٪	-۱/۹۶٪	۰/۲۴٪	۰/۲۲٪	-۰/۰۲٪

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی در شکل ۳-۵ نمایش داده شده است.

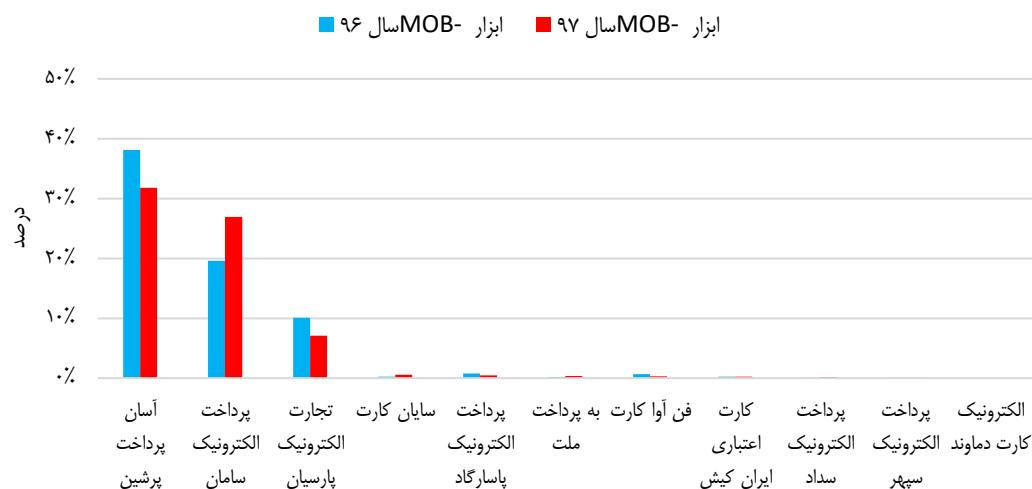
شکل ۳-۵ مقایسه تعداد تراکنش های ابزار پذیرش POS هریک از شرکت ها در سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

سهم شرکت های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش های ابزار پذیرش اینترنتی در شکل ۳-۶ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۶ مقایسه تعداد تراکنش های ابزار پذیرش INT هریک از شرکت ها در سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

سهم شرکت های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش های ابزار پذیرش موبایلی در شکل ۳-۷ نمایش داده شده است.

شکل ۷-۳ مقایسه تعداد تراکنش های ابزار پذیرش MOB هر یک از شرکت ها در سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ در جدول ۳-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در هر دو سال بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌ها در ابزار کارتخوان فروشگاهی در قبضه‌ی شرکت "به‌پرداخت ملت" بوده است و شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز بالاترین سهم بازار مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را در دست دارد. اما بازار ریالی تراکنش‌های اینترنتی دستخوش تغییر شده است. عملکرد مناسب شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در این گونه از تراکنش‌ها سبب شده است تا سهم بازار آن با افزایش قابل ملاحظه‌ای به ۳۱/۱۶ درصد برسد و پیش از شرکت "به‌پرداخت ملت" در صدر قرار گیرد.

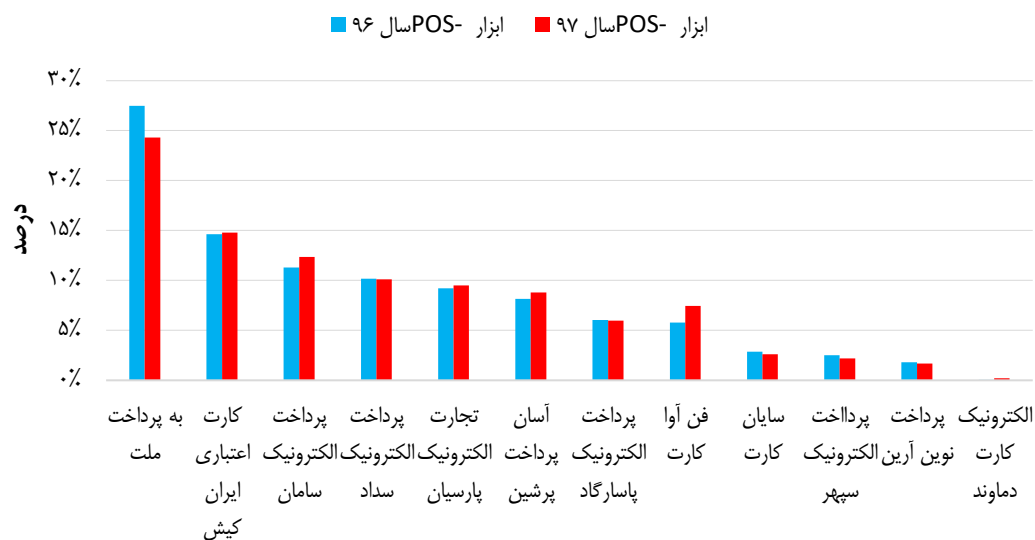
شرکت "به پرداخت ملت" با پشتیبانی از به طور متوسط حدود یک چهارم بازار مبالغ تراکنش های کارتخوان فروشگاه های و شرکت "آسان پرداخت پرشین" با پوشش نزدیک به ۳۰ درصد از ارزش ریالی تراکنش های موبایلی طی دو سال مورد مطالعه، به عنوان بازیگران اصلی بازارهای فوق محسوب می گردند.

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	سال ۹۶	سال ۹۷	اختلاف	سال ۹۶	سال ۹۷	اختلاف	سال ۹۶	سال ۹۷	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۱۴٪	۸/۸۰٪	۰/۶۵٪	۱/۲۸٪	۳/۳۳٪	۲/۰۴٪	۴۲/۲۲٪	۳۵/۶۹٪	-۶/۵۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۴٪	۰/۲۰٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۷/۴۸٪	۲۴/۳۰٪	-۳/۱۸٪	۴۲/۰۴٪	۲۶/۵۱٪	-۱۵/۵۳٪	۰/۳۰٪	۰/۵۸٪	۰/۲۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۱۷٪	۱۰/۱۰٪	-۰/۰۷٪	۱۶/۰۵٪	۱۰/۷۲٪	-۵/۳۳٪	۰/۰۴٪	۰/۱۷٪	۰/۱۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۰۵٪	۵/۹۸٪	-۰/۰۸٪	۳/۵۷٪	۲/۰۸٪	-۱/۴۹٪	۰/۶۹٪	۰/۴۶٪	-۰/۲۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۳۰٪	۱۲/۳۶٪	۱/۰۶٪	۱۷/۴۲٪	۳۱/۱۶٪	۱۳/۷۴٪	۱۹/۸۴٪	۲۸/۳۲٪	۸/۴۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۵۱٪	۲/۲۰٪	-۰/۳۲٪	۰/۳۵٪	۰/۷۵٪	۰/۴۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۳٪
پرداخت نوین آرین	۱/۸۲٪	۱/۶۹٪	-۰/۱۴٪	۰/۳۰٪	۱/۲۲٪	۰/۹۲٪	۲۳/۳۲٪	۲۵/۵۸٪	۲/۲۷٪
تجارت الکترونیک پارس‌پول	۹/۲۰٪	۹/۵۲٪	۰/۳۱٪	۱۰/۸۸٪	۱۴/۵۱٪	۳/۶۳٪	۱۲/۷۲٪	۸/۰۴٪	-۴/۶۷٪
سایان کارت	۲/۸۶٪	۲/۶۲٪	-۰/۲۴٪	۰/۱۲٪	۰/۰۱٪	-۰/۱۱٪	۰/۱۹٪	۰/۵۳٪	۰/۳۴٪
فن آوا کارت	۵/۷۷٪	۷/۴۵٪	۱/۶۷٪	۳/۰۵٪	۶/۰۳٪	۲/۹۸٪	۰/۳۴٪	۰/۲۲٪	-۰/۱۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۶۳٪	۱۴/۸۰٪	۰/۱۶٪	۴/۹۴٪	۳/۶۹٪	-۱/۲۵٪	۰/۳۰٪	۰/۳۹٪	۰/۰۸٪

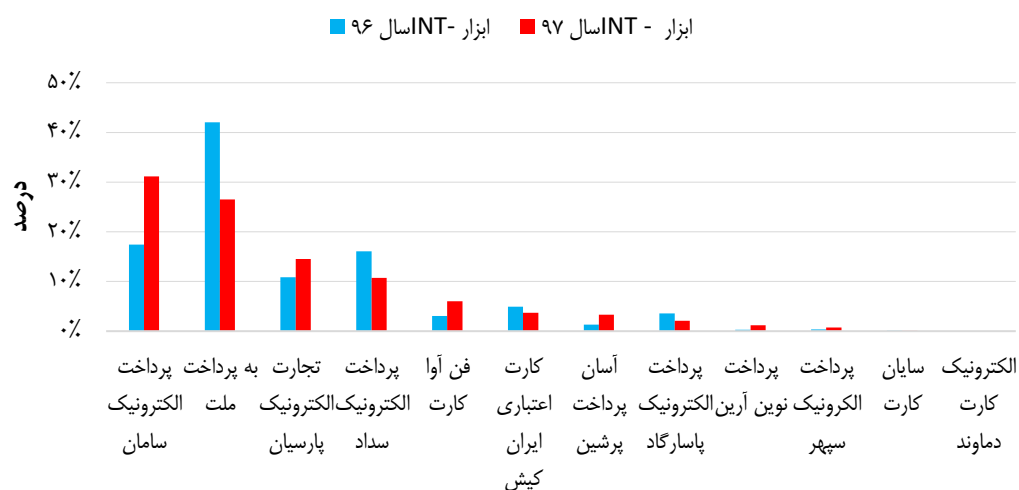
بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌ها در دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با رقمی برابر با ۳/۱۸ درصد کاهش و با روندی مشابه در ابزار پذیرش اینترنتی با عددی برابر با ۱۵/۵۳ درصد، به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. این شاخص در بازار مبلغی تراکنش‌های موبایلی با نمایش ۸/۴۸ افزایش، در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از مبالغ تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های در شکل ۳-۸ نمایش داده شده است.

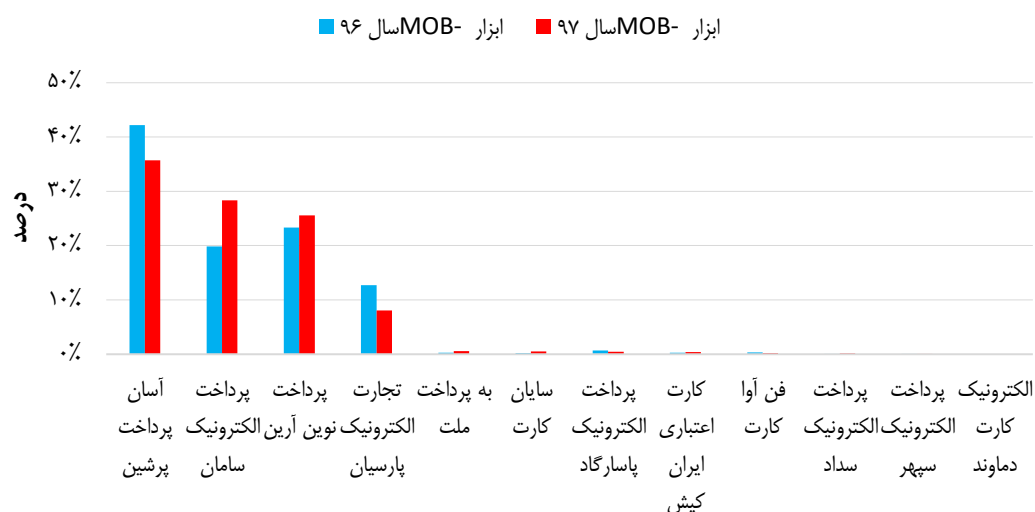
شکل ۸-۳ مقایسه مبلغ تراکنش های ابزار پذیرش POS هریک از شرکت ها در سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

سهیم شرکت های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از مبالغ تراکنش های ابزار پذیرش اینترنتی در شکل ۳-۹ نمایش داده شده است.

شکل ۹-۳ مقایسه مبلغ تراکنش های ابزار پذیرش INT هریک از شرکت ها در سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از مبالغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی در شکل ۳-۱۰ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۱۰ مقایسه مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش MOB هریک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" در هر دو سال مورد مطالعه، کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۳,۱,۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار هر نوع تراکنش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در نوع خدمت مورد ارائه به کاربران صنعت پرداخت کارت می‌شود. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار خدمات برای دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

اطلاعات این جدول مبین آن است که شرکت "به‌پرداخت ملت" با ۲۷/۴۰ درصد در سال ۹۵، ۲۴/۵۶ درصد در سال ۹۶ و ۲۳/۱۵ درصد در سال ۹۷، طی هر سه سال پیاپی از بیشترین میزان تعداد تراکنش‌های خرید کالا و خدمات پشتیبانی نموده است. همانند سال گذشته با رشد فعالیت شرکت‌های دیگر این حوزه مانند "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" سهم بازار آن در سال ۹۷ نیز دستخوش کاهش شده است. شرکت فوق در سال ۹۴ نیز از بالاترین سهم بازار تراکنش‌های خرید کالا و خدمات پشتیبانی نموده است.

در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، این شرکت "آسان پرداخت پرشین" است که همچنان طی سال‌های ۹۶ و ۹۷ به ترتیب با سهم ۲۹/۵۰ درصد و ۲۹/۷۰ درصد بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های فوق را پوشش داده و یکه‌تاز در بازار این نوع از تراکنش‌ها در صنعت پرداخت کارت کشور محسوب می‌شود. این شرکت در سال‌های ۹۴ و ۹۵ نیز از بالاترین سهم بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ پشتیبانی نموده است.

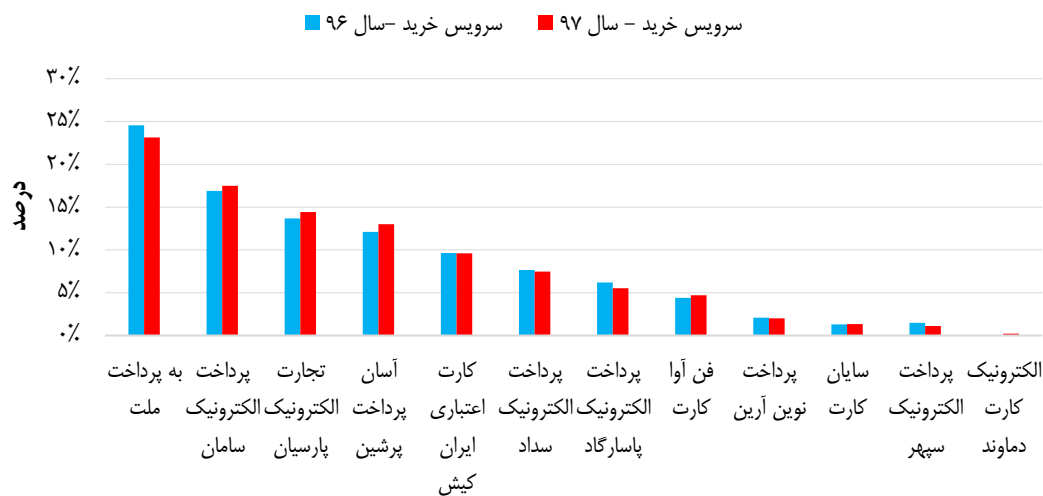
در بازار تراکنش‌های مانده‌گیری طی سال‌های ۹۵ تا کنون تغییری مشاهده نشده و همچنان شرکت "به‌پرداخت ملت" با پشتیبانی از ۱۹/۲۷ درصد تراکنش‌های مذکور، بیشترین سهم را در سال ۹۷ در اختیار دارد. در سال ۹۴ شرکت "آسان پرداخت پرشین" در این جایگاه قرار داشته است.

جدول ۳-۵ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر سرویس در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید کالا و خدمات			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم تعداد تراکنش‌های مانده گیری		
	سال ۹۶	سال ۹۷	اختلاف	سال ۹۶	سال ۹۷	اختلاف	سال ۹۶	سال ۹۷	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۱۰٪	۱۳/۰۰٪	۰/۹۰٪	۲۹/۵۰٪	۲۹/۷۰٪	۰/۲۰٪	۱۵/۳۹٪	۱۴/۷۴٪	-۰/۶۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۴٪	۰/۲۱٪	۰/۱۷٪	۰/۰۲٪	۰/۰۷٪	۰/۰۵٪	۰/۰۶٪	۰/۲۶٪	۰/۲۱٪
به پرداخت ملت	۲۴/۵۶٪	۲۳/۱۵٪	-۱/۴۲٪	۹/۴۵٪	۹/۸۱٪	۰/۳۶٪	۲۰/۴۶٪	۱۹/۲۷٪	-۱/۱۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۶۴٪	۷/۴۸٪	-۰/۱۶٪	۳/۳۶٪	۳/۷۲٪	۰/۳۶٪	۷/۶۱٪	۸/۱۰٪	۰/۴۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۲۱٪	۵/۵۱٪	-۰/۷۰٪	۴/۰۳٪	۳/۳۳٪	-۰/۷۰٪	۶/۸۸٪	۶/۰۸٪	-۰/۸۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۹۰٪	۱۷/۴۸٪	۰/۵۸٪	۱۸/۸۹٪	۲۱/۱۲٪	۲/۲۳٪	۱۴/۰۱٪	۱۴/۹۱٪	۰/۹۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۴۸٪	۱/۱۲٪	-۰/۳۵٪	۰/۴۲٪	۰/۳۰٪	-۰/۱۳٪	۱/۶۳٪	۱/۴۰٪	-۰/۲۳٪
پرداخت نوین آراین	۲/۰۸٪	۱/۹۹٪	-۰/۰۸٪	۱۷/۵۰٪	۱۵/۹۳٪	-۱/۵۷٪	۱/۹۸٪	۱/۳۷٪	-۰/۶۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۶۶٪	۱۴/۴۴٪	۰/۷۸٪	۱۳/۱۳٪	۱۱/۵۵٪	-۱/۵۸٪	۱۵/۶۰٪	۱۶/۴۲٪	۰/۸۲٪
سایان کارت	۱/۲۹٪	۱/۳۲٪	۰/۰۳٪	۰/۶۷٪	۰/۷۷٪	۰/۱۱٪	۱/۵۴٪	۱/۶۱٪	۰/۰۷٪
فن آوا کارت	۴/۴۰٪	۴/۶۹٪	۰/۲۹٪	۲/۳۰٪	۲/۲۳٪	-۰/۰۷٪	۴/۸۵٪	۵/۵۰٪	۰/۶۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۶۴٪	۹/۶۰٪	-۰/۰۴٪	۰/۷۲٪	۱/۴۶٪	۰/۷۳٪	۱۰/۰۱٪	۱۰/۳۴٪	۰/۳۳٪

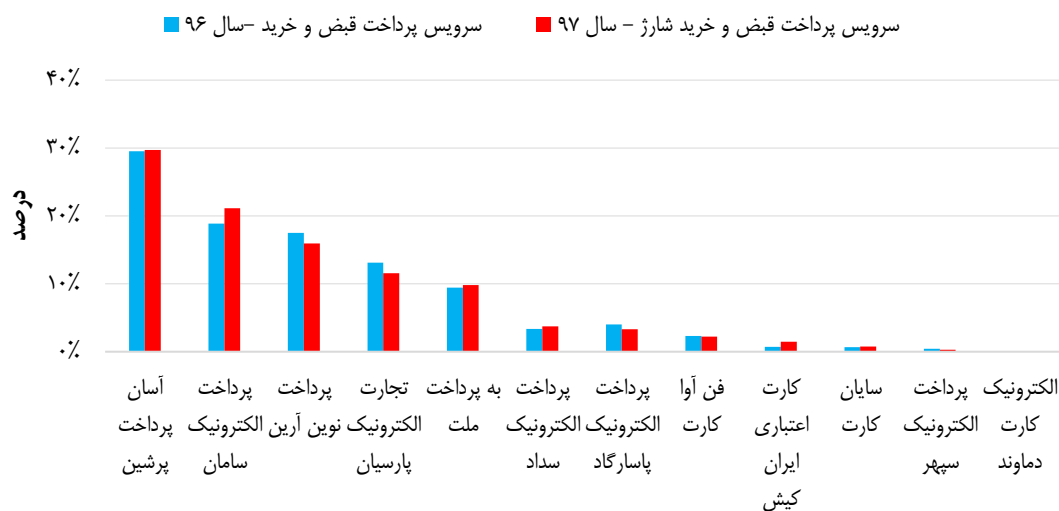
بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید کالا و خدمات و مانده‌گیری در سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶ در شرکت "به‌پرداخت ملت" گزارش شده است. سهم تراکنش‌های مذکور در این شرکت به ترتیب با ۱/۴۲ درصد و ۱/۱۸ درصد کاهش روبه‌رو گردیده است. در روندی معکوس، سهم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با ۲/۲۳ درصد افزایش، بیشترین اختلاف سهم را در خدمت دیگر نشان می‌دهند.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های سرویس خرید در شکل ۳-۱۱ نمایش داده شده است.

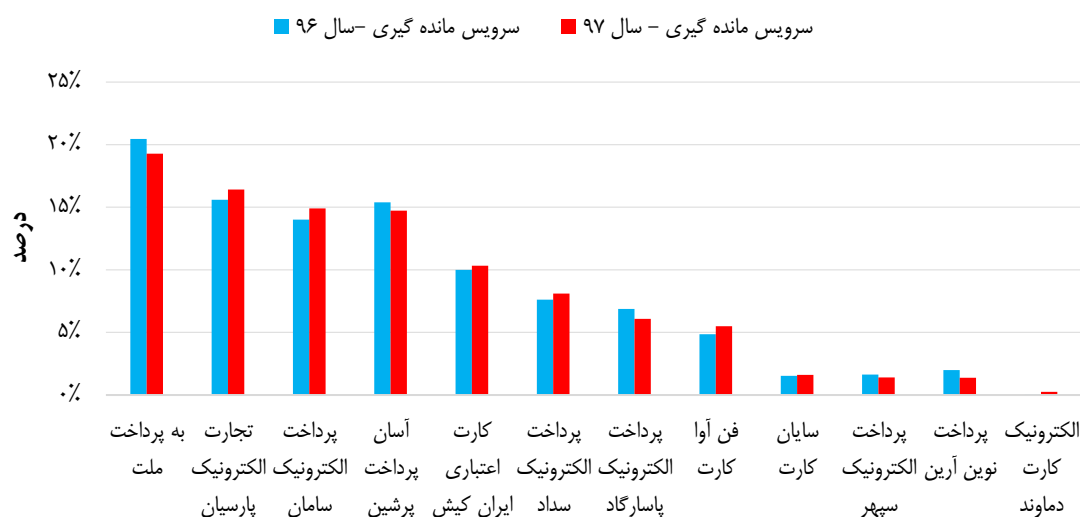
شکل ۳-۱۱ مقایسه تعداد تراکنش های سرویس خرید در هریک از شرکت ها در سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

سهیم شرکت های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش های خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در شکل ۳-۱۲ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۱۲ مقایسه تعداد تراکنش های سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ در هریک از شرکت ها در سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

سهم شرکت‌های مختلف ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری در شکل ۱۳-۳ نمایش داده شده است.

شکل ۱۳-۳ مقایسه تعداد تراکنش‌های سرویس مانده‌گیری در هریک از شرکت‌ها در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

سهم مبلغی تراکنش‌های هر شرکت PSP از بازار هریک از انواع سرویس‌های مورد ارائه به کاربران برای دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ در جدول ۳-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در هر دو سال بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در قبضه‌ی شرکت "به‌پرداخت ملت" بوده است. این شرکت در سال ۹۷ از ۲۵/۱۷ درصد تراکنش‌های خرید شبکه‌ی پرداخت کارت پشتیبانی نموده است. شرکت مذکور در سال ۹۵ نیز بالاترین سهم ریالی این تراکنش‌ها را در اختیار داشته است.

در سال ۹۶ به شدت از ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ در شرکت "به‌پرداخت ملت" کاسته شد، تا جایی که میزان آن به نصف مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ این شرکت در سال ۹۵ تقلیل یافت. این امر از یک سو و دو برابر شدن ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" از سویی دیگر سبب گردید که در سال ۹۶، شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم ۲۴/۶۱ درصدی، به عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم بازار مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ معرفی گردد. این روند رو به رشد در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" همچنان در سال ۹۷ ادامه یافته و شرکت مذکور با جهش قابل توجه در سهم بازار خود، بالغ بر ۴۰ درصد مبالغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شبکه‌ی پرداخت را در سال مورد مطالعه جابجا نموده است. تغییر سهم ریالی

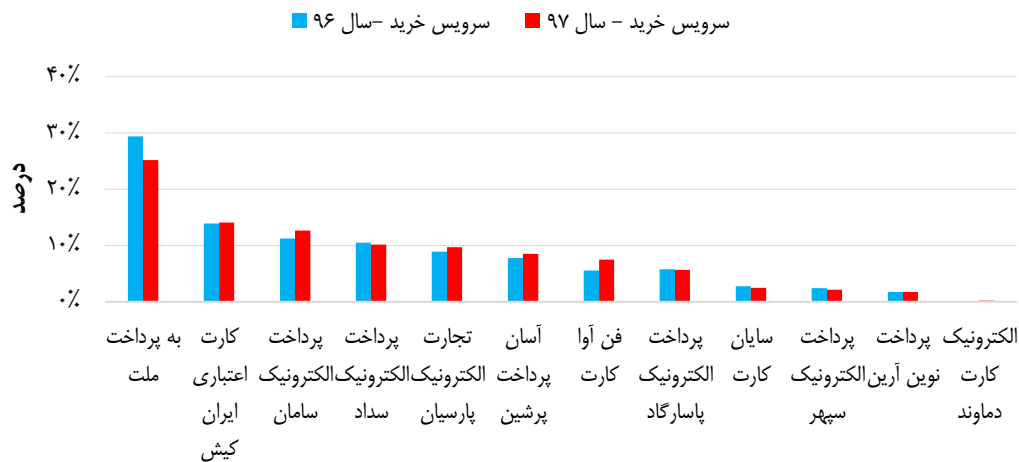
تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ این شرکت در سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶ رقمی نزدیک به ۱۶ درصد گزارش می‌شود. این عدد بیشترین اختلاف سهم در بین شرکت‌ها است.

جدول ۳-۶ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر سرویس در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
	سال ۹۶	سال ۹۷	اختلاف	سال ۹۶	سال ۹۷	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۷۶٪	۸/۵۱٪	۰/۷۵٪	۸/۵۴٪	۶/۴۰٪	-۲/۱۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۴٪	۰/۱۹٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
به پرداخت ملت	۲۹/۴۰٪	۲۵/۱۷٪	-۴/۲۳٪	۷/۹۷٪	۱۰/۸۰٪	۲/۸۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۵۱٪	۱۰/۱۵٪	-۰/۳۶٪	۱۲/۲۰٪	۹/۶۰٪	-۲/۵۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۷۷٪	۵/۶۸٪	-۰/۰۹٪	۷/۱۳٪	۴/۳۰٪	-۲/۸۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۲۶٪	۱۲/۶۴٪	۱/۳۸٪	۲۴/۶۱٪	۴۰/۵۸٪	۱۵/۹۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۴۰٪	۲/۱۶٪	-۰/۲۴٪	۰/۶۴٪	۰/۲۲٪	-۰/۴۲٪
پرداخت نوین آراین	۱/۷۵٪	۱/۷۲٪	-۰/۰۳٪	۳/۳۴٪	۱/۸۵٪	-۱/۴۹٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۸/۹۱٪	۹/۷۰٪	۰/۷۹٪	۱۹/۳۲٪	۱۴/۶۹٪	-۴/۶۳٪
سایان کارت	۲/۷۴٪	۲/۵۰٪	-۰/۲۴٪	۰/۲۶٪	۰/۱۸٪	-۰/۰۸٪
فن آوا کارت	۵/۵۶٪	۷/۴۹٪	۱/۹۳٪	۴/۹۰٪	۳/۷۶٪	-۱/۱۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۹۱٪	۱۴/۰۹٪	۰/۱۸٪	۱۱/۱۱٪	۷/۶۱٪	-۳/۵۰٪

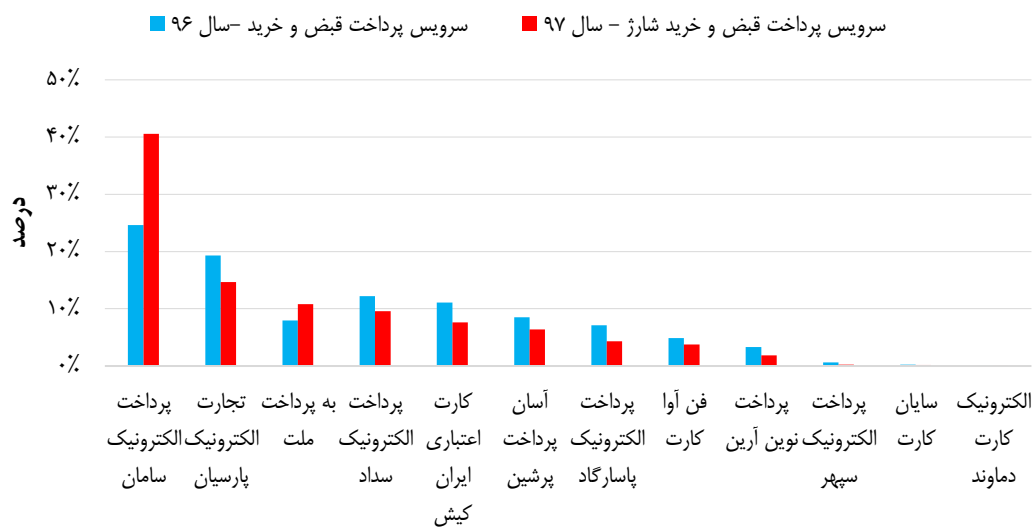
بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶ در شرکت "به‌پرداخت ملت" گزارش شده است. سهم تراکنش‌های مذکور در این شرکت با ۴/۲۳ درصد کاهش روبه‌رو گردیده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از مبلغ تراکنش‌های سرویس خرید در شکل ۳-۱۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۱۴ مقایسه مبلغ تراکنش های سرویس خرید در هریک از شرکت ها در سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

سهم شرکت های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از مبلغ تراکنش های سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ در شکل ۳-۱۵ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۱۵ مقایسه مبلغ تراکنش های سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ در هریک از شرکت ها در سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

نتایج بررسی های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" در هر دو سال مورد مطالعه، کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش ها را در بین شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه خدمات پرداخت بسیار ناچیز است.

۳،۱،۱. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد و هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه می‌شود تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول شماره ۳-۷ نتایج این بررسی را در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ به همراه تغییرات آن طی دو سال فوق منعکس می‌نماید. همچنین نرخ رشد خطای پذیرندگی هر یک از شرکت‌ها نیز طی سال‌های مورد مطالعه ارائه شده است.

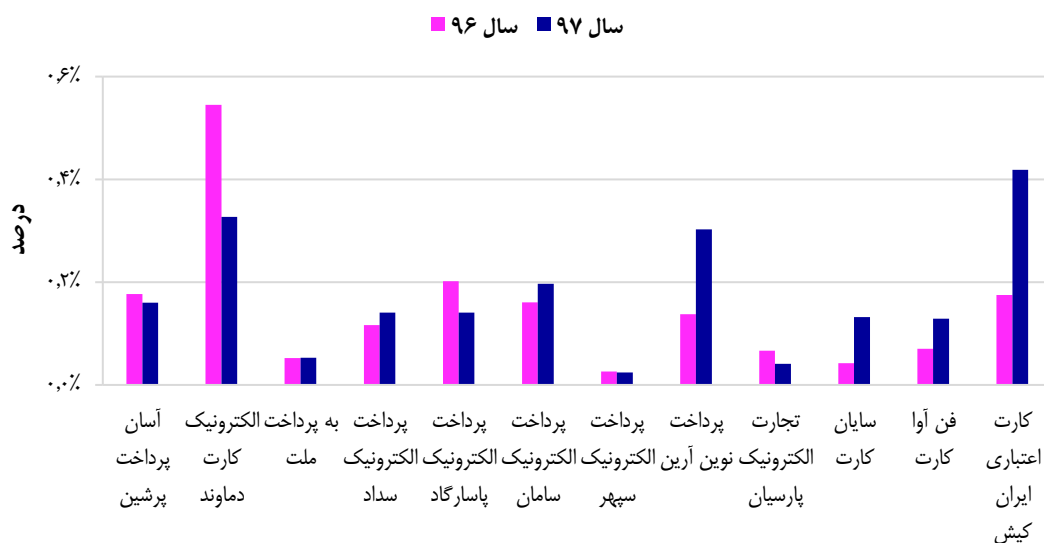
جدول ۳-۷ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات	نرخ رشد خطاهای پذیرندگی
	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷		
آسان پرداخت پرشین	۰/۱۷۷٪	۰/۱۶۰٪	-۰/۰۱۷٪	۱۵/۰۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۴۵٪	۰/۳۲۷٪	-۰/۲۱۸٪	۲۲۹/۱۹٪
به پرداخت ملت	۰/۰۵۲٪	۰/۰۵۳٪	۰/۰۰۱٪	۲۶/۳۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۱۱۷٪	۰/۱۴۱٪	۰/۰۲۴٪	۵۵/۶۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۲۰۲٪	۰/۱۴۱٪	-۰/۰۶۰٪	-۱۹/۴۸٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۱۶۱٪	۰/۱۹۷٪	۰/۰۳۶٪	۶۲/۶۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۲۶٪	۰/۰۲۴٪	-۰/۰۰۲٪	-۷/۰۸٪
پرداخت نوین آراین	۰/۱۳۷٪	۰/۳۰۳٪	۰/۱۶۵٪	۱۳۲/۵۸٪
تجارت الکترونیک پارس‌پول	۰/۰۶۶٪	۰/۰۴۱٪	-۰/۰۲۵٪	-۱۸/۷۴٪
سایان کارت	۰/۰۴۳٪	۰/۱۳۲٪	۰/۰۸۹٪	۳۱۷/۵۷٪
فن آوا کارت	۰/۰۷۱٪	۰/۱۲۹٪	۰/۰۵۸٪	۱۵۴/۰۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۱۷۵٪	۰/۴۱۹٪	۰/۲۴۴٪	۲۲۱/۷۷٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را طی دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ به دست آورده است. این شرکت در سال ۹۵ نیز کمترین عدد شاخص را نشان می‌داد. رقم شاخص مذکور در شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" در سال ۹۶، عددی برابر با ۰/۰۲۶ درصد و در سال ۹۷ با نمایش روندی نزولی (عملکرد مثبت) رقمی معادل با ۰/۰۲۴ درصد ارزیابی شده است. در سال جاری پس از این شرکت، کمترین میزان نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها به ترتیب در شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان" و "به پرداخت ملت" رخ داده است. از سویی دیگر بیشترین نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تعداد تراکنش‌ها در سال ۹۷ به شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" اختصاص دارد. پس از این شرکت نام شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "پرداخت نوین آراین" مشاهده می‌شود.

اطلاعات این جدول در شکل شماره ۳-۱۶ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۳-۱۶ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

بیشترین تغییرات مثبت این شاخص در شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" مشاهده می‌شود. این رقم از ۰/۱۸ درصد به حدود ۰/۴۲ درصد افزایش یافته است. عملکرد شرکت "الکترونیک کارت دماوند" نیز با ۰/۲۱۸ ریزش در انتهای دوره، بسیار مثبت ارزیابی شده است.

۳,۱,۲. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن^{۱۶} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۱۷} شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۳-۸ ارائه شده است.

جدول ۳-۸ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

^{۱۶} Herfindahl-Hirshman Index

^{۱۷} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف میشود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

در جدول ۳-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای سال ۱۳۹۷ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال - هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۳-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش در سال ۱۳۹۷

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشنده		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۳	۱۷۶	۲۹	۸۶۷	۳۲	۱۰۱۰	۰	۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۳	۵۴۵	۱۰	۹۲	۰	۰	۰	۰
۸	۵۸	۵	۲۸	۰	۰	۰	۰
۶	۳۴	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۱۷	۲۹۹	۱۶	۲۵۸	۲۷	۷۲۷	۰	۰
۱	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۱	۲	۹	۸۳	۳۲	۱۰۲۹	۰	۰
۱۴	۱۹۷	۲۵	۶۳۹	۷	۵۰	۰	۰
۱	۲	۰	۰	۱	۰	۰	۰
۵	۲۳	۲	۴	۰	۰	۰	۰
۱۰	۹۲	۱	۱	۰	۰	۰	۰
-	۱۰۴۲۹	-	۱۰۹۷۵	-	۲۰۸۱۶	-	-

در سال ۱۳۹۷ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاه‌های ۱،۴۲۹ به‌دست آمده است (بین ۱،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. عدد این شاخص در بازار کارتخوان فروشگاه‌ها در ماه‌های مختلف سال ۹۷ همواره در این دامنه قرار داشته است.

برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب اعداد ۱،۹۷۵ و ۲،۸۱۶ حاصل شده‌است (بیشتر از ۱،۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارها علی‌الخصوص ابزار موبایلی می‌باشد. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. دو شرکت "آسان پرداخت پرشین"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و پس از آن‌ها با اختلاف شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت نوین آرین" و "آسان پرداخت پرشین" و با فاصله شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شرکت‌ها طی هر یک از ماه‌های سال ۹۷ همواره بالاترین سهم را در تراکنش‌های ابزارهای اینترنتی و موبایلی داشته‌اند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶ در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۳-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ بر حسب نوع ابزار

HHI	کارتخوان فروشگاه‌ها			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	سال ۹۶	سال ۹۷	اختلاف	سال ۹۶	سال ۹۷	اختلاف	سال ۹۶	سال ۹۷	اختلاف
شاخص H-H	۱،۴۲۶	۱،۴۲۹	۳	۱،۸۱۲	۱،۹۷۵	۱۶۳	۲،۸۳۸	۲،۸۱۶	-۲۲

در سال ۹۷ شاخص هرفیندال-هیرشمن تنها در ابزار موبایلی نسبت به سال گذشته با کاهش مواجه بوده است. البته روند کاهش و یا افزایش شاخص مذکور در هیچ کدام از آن‌ها چندان قابل ملاحظه نبوده و تغییر خاصی را در نوع تمرکز بازار آن ایجاد نکرده‌است. اما در ابزار پذیرش اینترنتی عملکرد شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "به‌پرداخت ملت" به‌گونه‌ای بر بازار اثرگذار بوده که بر میزان تمرکز آن افزوده است.

۳،۱،۳. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۱۱ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه نوع خدمت برای سال ۱۳۹۷ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۳-۱۱ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس در سال ۱۳۹۷

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده گیری
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۳	۱۶۹	۳۰	۸۸۲	۱۵	۲۱۷	۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۳	۵۳۶	۱۰	۹۶	۱۹	۳۷۱	۰
۷	۵۶	۴	۱۴	۸	۶۶	۰
۶	۳۰	۳	۱۱	۶	۳۷	۰
۱۷	۳۰۶	۲۱	۴۴۶	۱۵	۲۲۲	۰
۱	۱	۰	۰	۱	۲	۰
۲	۴	۱۶	۲۵۴	۱	۲	۰
۱۴	۲۰۹	۱۲	۱۳۴	۱۶	۲۷۰	۰
۱	۲	۱	۱	۲	۳	۰
۵	۲۲	۲	۵	۶	۳۰	۰
۱۰	۹۲	۱	۲	۱۰	۱۰۷	۰
-	۱۰۴۲۶	-	۱۰۸۴۵	-	۱۰۳۲۷	۰

در سال ۱۳۹۷ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری به ترتیب ۱،۴۲۶ و ۱،۳۲۷ به دست آمده است (بین ۱،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این سرویس‌هاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و همچنین مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

برای این شاخص در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ رقم ۱،۸۴۵ حاصل شده است (بیشتر از ۱،۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این نوع سرویس می‌باشد. به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" و با اختلاف دو شرکت "پرداخت نوین آرین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶ در جدول ۱۲-۳ ارائه شده است.

جدول ۱۲-۳ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ برحسب نوع سرویس

HHI	خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ				مانده‌گیری		اختلاف
	سال ۹۶	سال ۹۷	اختلاف	سال ۹۶	سال ۹۷	اختلاف	سال ۹۶	سال ۹۷	
شاخص H-H	۱،۴۳۹	۱،۴۲۶	-۱۳	۱،۸۲۹	۱،۸۴۵	۱۶	۱،۳۳۳	۱،۳۲۷	-۶

در سال ۹۷ شاخص هرفیندال-هیرشمن تنها در سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ نسبت به سال گذشته با افزایش مواجه بوده است. البته روند افزایش و یا کاهش شاخص مذکور در هر سه نوع سرویس چندان قابل ملاحظه نبوده و تغییر خاصی را در نوع تمرکز بازار آن‌ها ایجاد نکرده است. جابجایی سهم تراکنش‌های شرکت "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت نوین آرین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" سبب گردیده است که تا حدودی بر تمرکز بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ افزوده شود. در کل بالا رفتن این شاخص بیانگر رو به افزایش بودن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا در بازار تراکنش‌ها و کاهش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است.

۳,۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها

کارتخوان فروشگاه‌ها به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۱۸} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌ها دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌ها شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

ابتدا سهم هر شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد ابزارهای کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال مورد مطالعه و محاسبه قرار گرفته و در ادامه اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی برای هر شرکت PSP در بعد کشوری اندازه‌گیری و تحلیل می‌شود. این بررسی‌ها بر روی پایانه‌های تراکنش‌دار نیز صورت می‌پذیرد. در پایان عملکرد هر شرکت PSP در خصوص کارتخوان فروشگاه‌ها کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی بررسی می‌شود.

۳,۲,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در سطح کشور پرداخته می‌شود. در گزارش حاضر مقایسه‌ای بین آمار و ارقام متوسط سهم تعدادی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی شرکت‌ها در سال ۱۳۹۶ با سال ۱۳۹۷ انجام خواهد شد.

جدول ۳-۱۳ اطلاعات متوسط سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی را برای دو سال متوالی ۹۶ و ۹۷ نشان می‌دهد. لازم به توضیح است که متوسط سهم تعداد کارتخوان‌های فعال

^{۱۸} تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در سال ۹۶ نزدیک به ۸۹ درصد بوده که رقمی در حدود ۹۱ درصد از مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید. این ارقام در سال ۹۶ به ترتیب ۸۸ درصد و ۹۲ درصد گزارش شده است.

سیستمی هر شرکت با بهره‌جویی از میانگین آن‌ها طی ۱۲ ماه سال محاسبه شده است. در این جدول همچنین نرخ رشد تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در اسفند ماه ۹۷ نسبت به مدت مشابه در سال ۹۶ نیز مورد بررسی قرار گرفته است. بر این اساس طی مدت مذکور ۷/۷۸^{۱۹} درصد بر تعداد کارتهای فعال سیستمی کل شبکه افزوده شده است.

جدول ۱۳-۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در سال ۱۳۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	متوسط سهم ابزارهای فروشگاهی فعال سیستمی		درصد تغییرات	نرخ رشد تعداد ابزار (اسفند ۹۷ نسبت به اسفند ۹۶)
	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷		
آسان پرداخت پرشین	۸/۹۷٪	۹/۲۵٪	۰/۲۷٪	-۱/۵۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۴٪	۰/۳۳٪	۰/۱۹٪	۳۹۲/۶۱٪
به پرداخت ملت	۱۴/۹۷٪	۱۳/۲۰٪	-۱/۷۷٪	۲/۴۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۹۷٪	۱۰/۹۷٪	۰/۹۹٪	۱۵/۰۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۵۸٪	۹/۶۲٪	-۰/۹۷٪	-۲۶/۹۶٪ ^{۲۰}
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۹۸٪	۱۲/۸۰٪	۰/۸۱٪	۲۵/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۷۳٪	۲/۳۱٪	-۰/۴۲٪	-۱۵/۳۳٪
پرداخت نوین آراین	۲/۶۵٪	۲/۴۴٪	-۰/۲۱٪	۶/۵۸٪
تجارت الکترونیک پارسبان	۱۵/۱۶٪	۱۴/۱۴٪	-۱/۰۱٪	۹/۱۸٪
سایان کارت	۱/۹۹٪	۲/۱۰٪	۰/۱۱٪	۱۶/۳۱٪
فن آوا کارت	۶/۲۹٪	۷/۲۴٪	۰/۹۴٪	۳۱/۲۹٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۵۶٪	۱۵/۶۱٪	۱/۰۵٪	۱۴/۳۷٪
جمع	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-	۷/۷۸٪

^{۱۹} این رقم در سال گذشته ۱۰/۸۲ درصد گزارش شده است.

^{۲۰} این شرکت بیشترین تغییر را در تعداد ابزارهای کارتهای فعال سیستمی در اسفند ۹۷ نسبت به ماه مشابه در سال ۹۶ داشته است هر چند که رقم نرخ رشد آن بالاترین عدد نیست.

شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با طی روند رو به رشد در تعریف کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی طی ماه‌های سال ۹۷، از سایر شرکت پیشی گرفته و با رقمی معادل با ۱۵/۶۱ درصد بالاترین سهم بازار را در این نوع ابزار کسب نموده است. پس از آن شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان"، "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" به ترتیب بیشترین سهم از بازار کارتخوان‌های فعال سیستمی را در کشور دارند. این شرکت‌ها در طی هر یک از ماه‌های هر دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷، بالاترین سهم از ابزارهای کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی را پوشش می‌دهند.

۳,۲,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان تراکنش‌دار^{۲۱} در کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار در سطح کشور پرداخته می‌شود. در این گزارش متوسط سهم هر یک از شرکت‌ها در تعداد کارتخوان‌های تراکنش‌دار طی سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ مورد بررسی قرار گرفته و میزان تغییرات سهم مذکور، به همراه نرخ رشد آن‌ها در اسفند ماه سال ۹۷ نسبت به ماه مشابه در سال ۹۶ محاسبه می‌گردد. جدول ۱۴-۳ اطلاعات متوسط سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار را برای سال ۹۷ نشان می‌دهد. لازم به توضیح است که متوسط سهم تعداد این نوع کارتخوان‌ها در هر شرکت با بهره‌جویی از میانگین آن‌ها طی ۱۲ ماه سال محاسبه شده است.

تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار در اسفند ماه ۹۷ کاهشی در حدود دو درصد نسبت به مدت مشابه در سال ۹۶ نشان می‌دهد. این رقم در سال گذشته مثبت ۱۴ درصد گزارش شده است. به غیر از شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "سایان کارت" نرخ رشد تعداد کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار سایر شرکت‌ها طی اسفند ۹۷ نسبت به همان ماه در سال ۹۶ مثبت ارزیابی شده است. در برخی از شرکت‌ها روند تغییرات تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی با کارتخوان‌های تراکنش‌دار آن معکوس گزارش می‌شود.

^{۲۱} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۱۴-۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهخوان فروشگاههای تراکنش دار در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

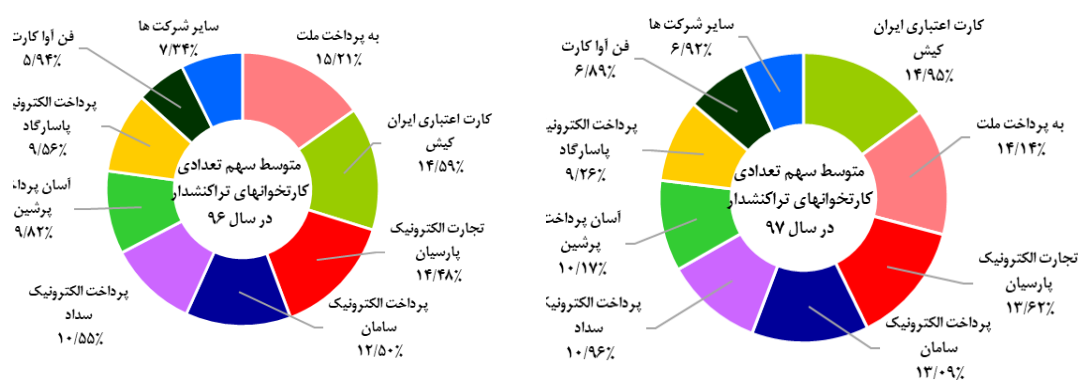
نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	متوسط سهم ابزارهای فروشگاههای تراکنش دار		درصد تغییرات	نرخ رشد تعداد ابزار (اسفند ۹۷ نسبت به اسفند ۹۶)
	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷		
آسان پرداخت پرشین	۹/۸۲٪	۱۰/۱۷٪	۰/۳۵٪	-۱/۸۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۱٪	۰/۳۰٪	۰/۱۹٪	۵۵۲/۹۴٪
به پرداخت ملت	۱۵/۲۱٪	۱۴/۱۴٪	-۱/۰۶٪	-۱/۱۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۵۵٪	۱۰/۹۶٪	۰/۴۱٪	۹/۲۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۵۶٪	۹/۲۶٪	-۰/۳۰٪	-۷/۵۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۵۰٪	۱۳/۰۹٪	۰/۵۹٪	۱۵/۲۰٪ ^{۲۲}
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۴۷٪	۲/۲۴٪	-۰/۲۲٪	۲/۲۲٪
پرداخت نوین آراین	۲/۵۶٪	۲/۱۸٪	-۰/۳۹٪	۲/۱۹٪
تجارت الکترونیک پارسبان	۱۴/۴۸٪	۱۳/۶۲٪	-۰/۸۶٪	-۰/۸۳٪
سایان کارت	۲/۲۰٪	۲/۲۰٪	-۰/۰۱٪	-۰/۱۶٪
فن آوا کارت	۵/۹۴٪	۶/۸۹٪	۰/۹۵٪	۲۶/۸۳٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۵۹٪	۱۴/۹۵٪	۰/۳۶٪	۶/۷۸٪
جمع	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-	-۱/۸۲٪

شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با رقمی معادل با ۱۴/۹۵ درصد همانند بازار کارتهخوان فروشگاههای فعال سیستمی، در بازار کارتهخوانهای فروشگاههای تراکنش دار نیز بالاترین سهم را در اختیار دارد. تا پیش از سال ۹۷ شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۶/۷۵ درصدی و ۱۵/۲۱ درصدی تعداد کارتهخوانهای تراکنش دار کشور، به ترتیب در سالهای ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶، بالاترین سهم بازار را در بین سایر شرکتهای در دست داشته

^{۲۲} این شرکت بیشترین تغییر را در تعداد ابزارهای کارتهخوان تراکنش دار در اسفند ۹۷ نسبت به ماه مشابه در سال ۹۶ داشته است هرچند که رقم نرخ رشد آن بالاترین عدد نیست.

است. این شرکت با ثبت بیشترین کاهش در سهم تعداد کارتخوان‌های تراکنش‌دار، جایگاه نخست خود را به شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" واگذار نموده است.

در شکل زیر رشد سهم پایانه‌های کارتخوان فروشنده‌های تراکنش‌دار در طی دو سال متوالی ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ به نمایش گذاشته شده است.

شکل ۱۷-۳: مقایسه سهم هریک از شرکت‌های PSP از کارتخوان‌های فروشنده‌های تراکنش‌دار در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

۳,۲,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط آن‌ه باشد که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود. این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است^{۳۳}. عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها نیز سهم به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است.

در این گزارش، به جهت ایجاد بستر مناسب‌تری برای تصمیم‌گیری شرکت‌ها، شاخص مذکور بر حسب هر دو نوع پایانه یعنی کارتخوان‌های فعال سیستمی و تراکنش‌دار محاسبه شده است. در ادامه هریک از شاخص‌های مذکور با رقم آن در سال ۹۶ مقایسه می‌گردد.

در جدول ۳-۱۵ شاخص متوسط اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ محاسبه شده است. لازم به توضیح است که متوسط اثربخشی این نوع کارتخوان‌ها در هر شرکت با بهره‌جویی از میانگین آن‌ها طی ۱۲ ماه سال محاسبه شده است. همچنین میزان تغییرات اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در اسفند ۹۷ نسبت به همان ماه در سال ۹۶ نیز ارائه شده است.

^{۳۳} این شاخص به عبارتی همان سرانه تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۳-۱۵ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت در سال ۱۳۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	متوسط اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		درصد تغییرات
	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷	
آسان پرداخت پرشین	۱/۴۳۵	۱/۴۳۹	۰/۰۰۴
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۲۵	۰/۵۵۸	۰/۳۳۴
به پرداخت ملت	۱/۶۲۶	۱/۷۷۰	۰/۱۴۴
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۵۲	۰/۶۹۴	-۰/۰۵۷
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۲۲	۰/۶۲۰	-۰/۰۰۲
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۳۶۹	۱/۳۵۲	-۰/۰۱۷
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۵۴۶	۰/۴۹۴	-۰/۰۵۱
پرداخت نوین آراین	۰/۷۵۹	۰/۶۰۸	-۰/۱۵۱
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۹۱۸	۰/۹۹۳	۰/۰۷۵
سایان کارت	۰/۶۷۳	۰/۶۶۲	-۰/۰۱۱
فن آوا کارت	۰/۷۱۶	۰/۶۷۰	-۰/۰۴۶
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۳۴	۰/۶۱۳	-۰/۰۲۱

در سال ۱۳۹۷، سه شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" شاخص اثربخشی بالاتر از یک داشته‌اند، که به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهای آنها بیشتر از سهم تعداد کارتهای هایشان از کل کارتهای کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. رقم شاخص فوق در این سه شرکت طی تمامی ماه‌های دو سال مورد مطالعه بالاتر از یک ارزیابی شده است. لازم به توضیح است که عملکرد شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز در برخی از ماه‌های سال ۹۷ بگونه‌ای بوده که به عددی بالاتر از یک دست یافته است. عدد اثربخشی این شرکت در سال ۹۷ به رقم یک بسیار نزدیک است.

یکی از شرکت‌هایی که در سال ۹۷ عملکرد مثبت قابل توجهی داشته است، شرکت "الکترونیک کارت دماوند" است. آمارهای این شرکت حکایت از روند رو به رشد آن دارد؛ شرکت فوق بالاترین افزایش را در میزان اثربخشی کارتخوان‌های فعال سیستمی خود نسبت به سال گذشته داشته است.

۳,۲,۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در بعد کشوری

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن‌ها در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حایز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده است. اثربخشی هر یک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بخش گذشته بررسی گردید. در این بخش به‌منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۴} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است.

^{۲۴} با حداقل یک تراکنش در ماه.

در جدول ۳-۱۶ شاخص متوسط اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP برای دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۳-۱۶ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	متوسط اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار		درصد تغییرات
	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷	
آسان پرداخت پرشین	۱/۳۱۰	۱/۳۰۸	-۰/۰۰۲
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۸۹	۰/۶۱۳	۰/۲۲۴
به پرداخت ملت	۱/۵۹۸	۱/۶۵۲	۰/۰۵۴
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۱۰	۰/۶۹۵	-۰/۰۱۶
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۸۶	۰/۶۳۰	-۰/۰۵۷
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۳۱۱	۱/۳۱۹	۰/۰۰۸
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۶۰۲	۰/۵۰۷	-۰/۰۹۵
پرداخت نوین آراین	۰/۷۸۳	۰/۶۸۱	-۰/۱۰۳
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۹۵۳	۱/۰۳۱	۰/۰۷۸
سایان کارت	۰/۶۰۹	۰/۶۳۳	۰/۰۲۴
فن آوا کارت	۰/۷۵۹	۰/۷۰۴	-۰/۰۵۵
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۳۳	۰/۶۴۰	۰/۰۰۸

در سال ۹۷ علاوه بر سه شرکت "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین"، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز در این شاخص اثربخشی، عددی بالاتر از یک داشته‌است. به این معنا که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌های هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. رقم شاخص فوق در این شرکت‌ها در تمامی ماه‌های سال ۹۷ بالاتر از یک ارزیابی شده است.

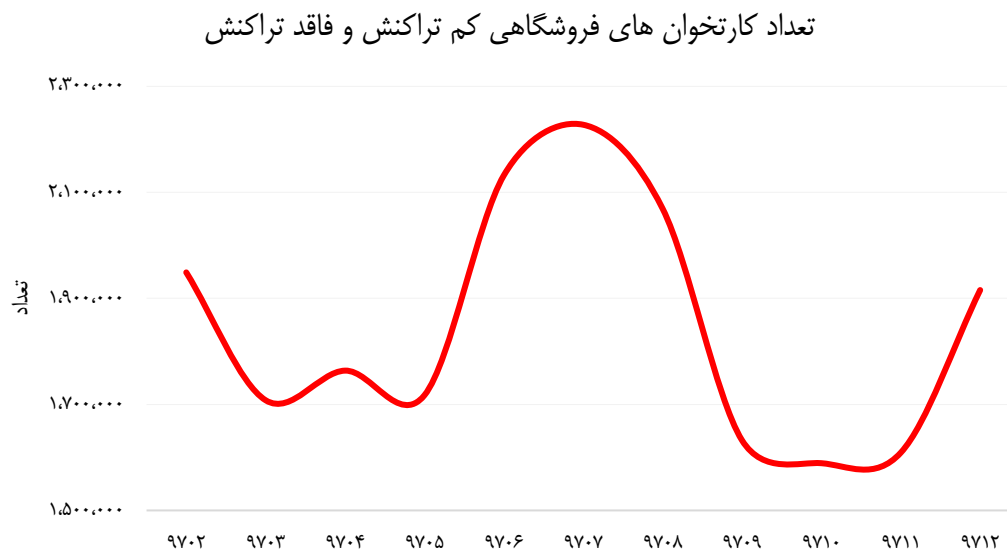
۳,۲,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان بدون هیچگونه هزینه‌ای در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در دسترس آن‌ها است. به تبع این رویکرد تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۵}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است. با توجه به بازتعریف این نوع کارتخوان‌ها از دومین ماه سال،

^{۲۵} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

قیاس عملکرد شرکت‌ها در سال ۹۶ و ۹۷ با یکدیگر توجیه‌پذیر نمی‌باشد. برای بررسی روند تغییر تعداد کارتهای فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۳-۱۸ از اردیبهشت ماه ۹۷ تا پایان سال ترسیم شده است.

شکل ۳-۱۸ روند تغییر ماهانه تعداد کارتهای فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی طی ماه‌های سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتهای فروشگاهی، سهم تعداد کارتهای فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتهای فعال سیستمی هر شرکت بررسی خواهد شد. جدول ۳-۱۷ متوسط این سهم را برای هر شرکت در سال ۱۳۹۷ ارائه می‌دهد. به‌منظور نرمال‌سازی تعداد کارتهای، از روش متوسط‌گیری آن‌ها بهره گرفته شده است. از آنجا که تعریف کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش در اردیبهشت ماه ۹۷ تغییر یافته، بنابراین محاسبه‌ی شاخص متوسط سهم مجموع تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش به پایانه‌های فعال سیستمی شرکت‌ها بر اساس ۱۱ ماه صورت گرفته است.

جدول ۳-۱۷ متوسط سهم تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتهای فعال سیستمی آن در سال ۹۷

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	متوسط سهم مجموع تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتهای فعال سیستمی هر شرکت
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۸۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۲۸/۷۵٪
به پرداخت ملت	۱۳/۷۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۲۷/۴۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۳۷/۴۷٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۲/۱۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳۱/۷۱٪
پرداخت نوین آرین	۳۵/۳۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۲۸/۵۱٪
سایان کارت	۲۵/۱۷٪
فن آوا کارت	۲۹/۹۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۳۲/۸۳٪
کل	۲۶/۲۰٪

این جدول مبین آن است که در سال ۹۷ سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به طور متوسط ۲۶/۲۰ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک بوده است. کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت "به پرداخت ملت" با کسب سهمی معادل با ۱۳/۷۵ درصد از کل کارتهای فعال سیستمی آن کمترین سهم به شمار می روند. در مقابل ۳۷/۴۷ درصد از کل کارتهای فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" از نوع کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی گزارش شده اند.

**بررسی وضعیت بانک‌های
صادرکننده و پذیرنده**

۴. بررسی وضعیت بانک‌های صادر کننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۶} پذیرنده^{۲۷} و صادر کننده^{۲۸} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در سال ۹۷ و مقایسه با مدت مشابه سال قبل از آن پرداخته می‌شود.

۴,۱. سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک در سال ۹۷ مورد بررسی قرار گرفته و سهم هر بانک از بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه و تمرکز بازار برحسب هر ابزار در بازار بانک‌های پذیرنده محاسبه شده و مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

^{۲۶} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

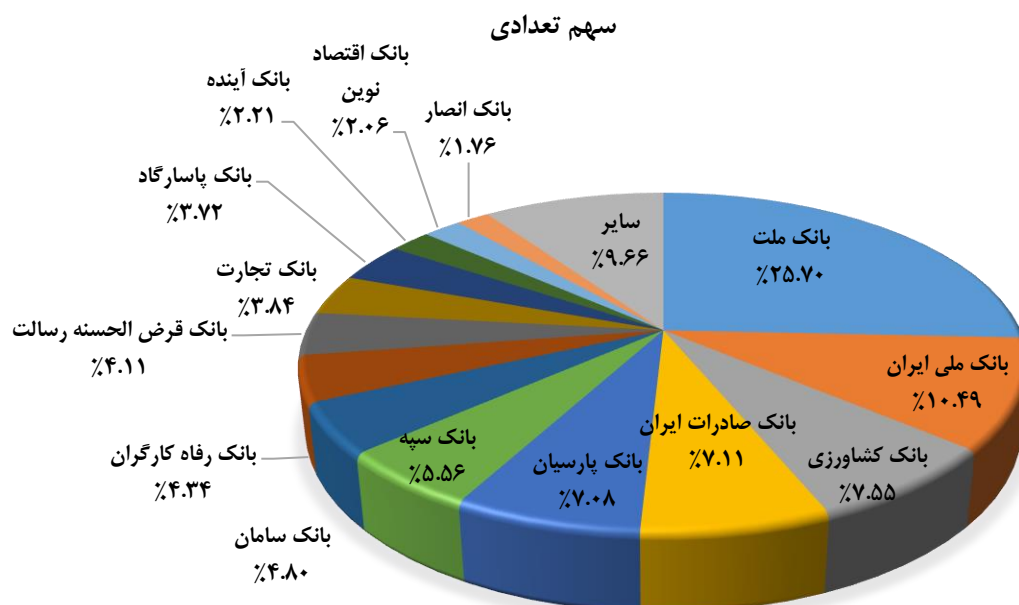
^{۲۷} رجوع شود به پیوست ۷-۱-۴.

^{۲۸} رجوع شود به پیوست ۷-۱-۳.

۴,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده بر حسب تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

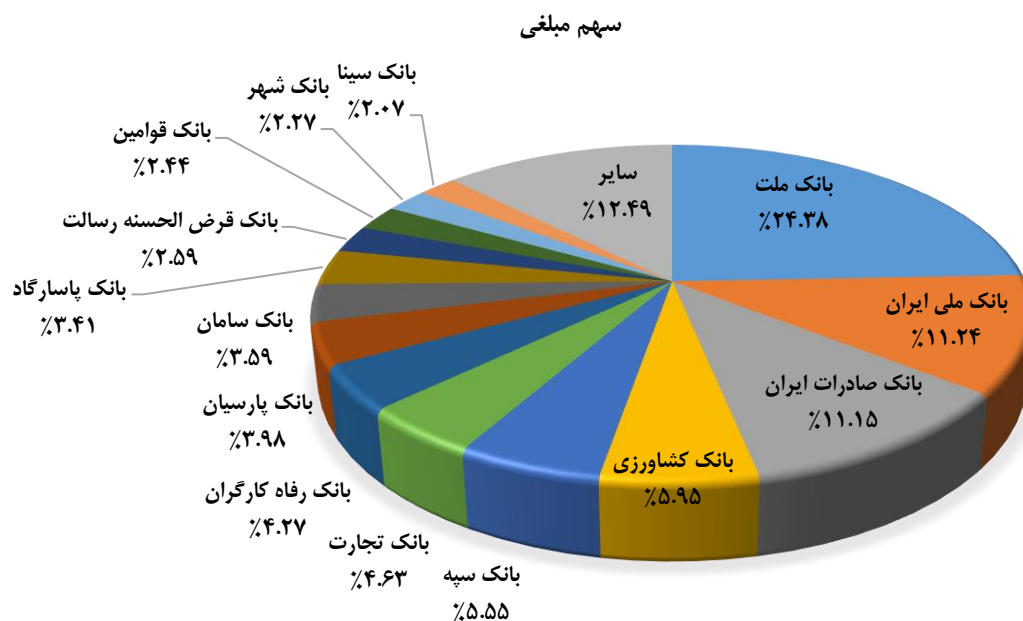
این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها را در پذیرش مبالغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک نشان می‌دهد. در سال ۱۳۹۷ تعداد بانک‌های پذیرنده ۳۵ بانک و موسسه مالی و اعتباری مجاز در لیست بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارت می‌باشد.

شکل ۴-۱ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در سال ۱۳۹۷ را نشان می‌دهد.

شکل ۴-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - سال ۱۳۹۷

در ادامه شکل ۴-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در سال ۱۳۹۷ را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۴ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - سال ۱۳۹۷

از دو شکل ۱-۴ و شکل ۲-۴ ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۵/۷۰ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۴/۳۸ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همان‌گونه که در هر ماه از سال مورد مطالعه رتبه اول را چه از منظر سهم تعدادی و چه از منظر سهم مبلغی در اختیار داشت، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را در سال ۹۷ به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

جدول ۱-۴ برای مقایسه سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های صورت گرفته در شبکه پرداخت با مدت مشابه سال گذشته آورده شده است.

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت- سال‌های ۹۶ و ۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی ۹۶	سهم تعدادی ۹۷	اختلاف ^{۲۹}
۱	بانک ملت	۳۰/۷۹٪	۲۵/۷۰٪	-۵/۰۹٪
۲	بانک ملی ایران	۷/۹۴٪	۱۰/۴۹٪	۲/۵۵٪
۳	بانک کشاورزی	۶/۸۰٪	۷/۵۵٪	۰/۷۵٪
۴	بانک صادرات ایران	۶/۷۶٪	۷/۱۱٪	۰/۳۵٪
۵	بانک پارسیان	۷/۴۵٪	۷/۰۸٪	-۰/۳۷٪
۶	بانک سپه	۴/۷۱٪	۵/۵۶٪	۰/۸۵٪
۷	بانک سامان	۴/۷۹٪	۴/۸۰٪	۰/۰۱٪
۸	بانک رفاه کارگران	۴/۶۱٪	۴/۳۴٪	-۰/۲۷٪
۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳/۴۰٪	۴/۱۱٪	۰/۷۱٪
۱۰	بانک تجارت	۳/۵۰٪	۳/۸۴٪	۰/۳۴٪
۱۱	بانک پاسارگاد	۴/۳۳٪	۳/۷۲٪	-۰/۶۱٪
۱۲	بانک آینده	۱/۴۰٪	۲/۲۱٪	۰/۸۱٪
۱۳	بانک اقتصاد نوین	۲/۲۴٪	۲/۰۶٪	-۰/۱۸٪
۱۴	بانک انصار	۱/۹۰٪	۱/۷۶٪	-۰/۱۴٪
۱۵	بانک قوامین	۱/۱۷٪	۱/۲۹٪	۰/۱۲٪
۱۶	بانک مسکن	۰/۸۰٪	۰/۸۹٪	۰/۰۹٪
۱۷	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۷۲٪	۰/۸۹٪	۰/۱۷٪
۱۸	بانک شهر	۱/۲۷٪	۰/۸۸٪	-۰/۳۹٪
۱۹	شرکت دولتی پست بانک	۰/۶۹٪	۰/۸۵٪	۰/۱۶٪
۲۰	بانک سینا	۰/۸۴٪	۰/۷۲٪	-۰/۱۲٪
۲۱	بانک توسعه تعاون	۰/۶۱٪	۰/۶۸٪	۰/۰۷٪
۲۲	بانک ایران زمین	۰/۵۸٪	۰/۵۵٪	-۰/۰۳٪
۲۳	مؤسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۴۰٪	۰/۴۷٪	۰/۰۷٪

^{۲۹} اختلاف به معنای کم کردن رقم محاسبه شده در سال ۹۶ از رقم محاسبه شده در سال ۹۷ می‌باشد.

ردیف	بانک پذیرنده	سهام تعدادی ۹۶	سهام تعدادی ۹۷	اختلاف ۲۹
۲۴	بانک گردشگری	۰/۳۸٪	۰/۴۴٪	۰/۰۶٪
۲۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۰٪	۰/۳۸٪	-۰/۰۲٪
۲۶	بانک خاورمیانه	۰/۲۸٪	۰/۳۶٪	۰/۰۸٪
۲۷	بانک دی	۰/۳۰٪	۰/۲۷٪	-۰/۰۳٪
۲۸	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۷٪	۰/۲۶٪	-۰/۰۱٪
۲۹	موسسه اعتباری نور	۰/۳۰٪	۰/۲۴٪	-۰/۰۶٪
۳۰	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۲۲٪	۰/۰۴٪
۳۱	بانک کارآفرین	۰/۱۴٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪
۳۲	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۹٪	۰/۰۹٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۱٪
۳۴	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۵	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می‌گردد، بالاترین سهم تعدادی در هر دو سال به بانک "ملت" تعلق گرفته و بالاترین اختلاف مثبت سهم تعدادی بین سال‌های ۹۶ و ۹۷ با اختلاف مثبت ۲/۵۵ درصد به بانک "ملی ایران" و بالاترین اختلاف منفی سهم تعدادی با منفی ۵/۰۹ به بانک "ملت" مربوط می‌شود.

همچنین جدولی برای مقایسه سهم هر بانک پذیرنده از مبلغ تراکنش‌های صورت گرفته در شبکه پرداخت با مدت مشابه سال گذشته (سال ۹۵) در جدول ۲-۴ محاسبه گردیده که در ادامه آورده شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - سال‌های ۹۶ و ۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم مبلغی ۹۶	سهم مبلغی ۹۷	اختلاف
۱	بانک ملت	۲۸/۹۷٪	۲۴/۳۸٪	-۴/۵۹٪
۲	بانک ملی ایران	۱۱/۰۷٪	۱۱/۲۴٪	۰/۱۷٪
۳	بانک صادرات ایران	۱۱/۱۸٪	۱۱/۱۵٪	-۰/۰۳٪
۴	بانک کشاورزی	۵/۳۵٪	۵/۹۵٪	۰/۶۰٪
۵	بانک سپه	۴/۹۶٪	۵/۵۵٪	۰/۵۹٪
۶	بانک تجارت	۴/۰۵٪	۴/۶۳٪	۰/۵۸٪
۷	بانک رفاه کارگران	۴/۳۶٪	۴/۲۷٪	-۰/۰۹٪
۸	بانک پارسیان	۴/۲۰٪	۳/۹۸٪	-۰/۲۲٪
۹	بانک سامان	۳/۲۹٪	۳/۵۹٪	۰/۳۰٪
۱۰	بانک پاسارگاد	۳/۸۴٪	۳/۴۱٪	-۰/۴۳٪
۱۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۲۸٪	۲/۵۹٪	۰/۳۱٪
۱۲	بانک قوامین	۲/۶۴٪	۲/۴۴٪	-۰/۲۰٪
۱۳	بانک شهر	۱/۲۸٪	۲/۲۷٪	۰/۹۹٪
۱۴	بانک سینا	۱/۴۷٪	۲/۰۷٪	۰/۶۰٪
۱۵	بانک آینده	۱/۴۶٪	۱/۸۲٪	۰/۳۶٪
۱۶	بانک انصار	۱/۷۴٪	۱/۷۳٪	-۰/۰۱٪
۱۷	بانک مسکن	۱/۲۰٪	۱/۵۹٪	۰/۳۹٪
۱۸	بانک اقتصاد نوین	۱/۵۱٪	۱/۵۰٪	-۰/۰۱٪
۱۹	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۶۳٪	۰/۸۴٪	۰/۲۱٪
۲۰	بانک توسعه تعاون	۰/۶۵٪	۰/۷۲٪	۰/۰۷٪
۲۱	بانک ایران زمین	۰/۶۸٪	۰/۶۳٪	-۰/۰۵٪
۲۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۳۸٪	۰/۵۳٪	۰/۱۵٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۴۵٪	۰/۵۰٪	۰/۰۵٪
۲۴	بانک سرمایه	۰/۴۵٪	۰/۴۶٪	۰/۰۱٪
۲۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۱٪	۰/۳۹٪	-۰/۰۲٪
۲۶	بانک دی	۰/۴۳٪	۰/۳۷٪	-۰/۰۶٪
۲۷	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۲۳٪	۰/۳۲٪	۰/۰۹٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام مبلغی ۹۶	سهام مبلغی ۹۷	اختلاف
۲۸	موسسه اعتباری نور	۰/۱۲٪	۰/۲۸٪	۰/۱۶٪
۲۹	بانک کارآفرین	۰/۲۳٪	۰/۲۵٪	۰/۰۲٪
۳۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۱٪	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪
۳۱	بانک خاورمیانه	۰/۱۵٪	۰/۱۷٪	۰/۰۲٪
۳۲	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۳٪	۰/۱۲٪	۰/۰۹٪
۳۳	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪
۳۴	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۳۵	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۲-۴ مشاهده می‌گردد، همچنان بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های پذیرندگی در بین بانک‌های پذیرنده متعلق به بانک "ملت" می‌باشد. همچنین همانگونه که از این بررسی برمی‌آید، بالاترین اختلاف مثبت سهم مبلغی با میزان ۰/۹۹ درصد بین سال‌های ۹۶ و ۹۷ به بانک "شهر" و بالاترین اختلاف منفی سهم مبلغی در این بررسی با میزان منفی ۴/۵۹ به بانک "ملت" اختصاص یافته است که به معنی رشد سهم مبلغ پذیرفته شده در بانک "شهر" در سال ۹۷ و افت سهم مبلغ پذیرفته شده در این سال در بانک "ملت" می‌باشد.

۴,۱,۲. سهم هر بانک پذیرنده از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه این شاخص، آمار تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارتخوان‌های چندشبایی^{۳۰} نیز در نظر گرفته می‌شود.

^{۳۰} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای سال ۱۳۹۷ در جدول ۳-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که:

- در سال ۹۷ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با ۲۴/۵۵ درصد، و ابزار پذیرش موبایلی با ۴۹/۸۰ درصد متعلق به "بانک ملت" و بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی با ۲۴/۱۱ درصد معلق به "بانک پارسیان" بوده است.
- در سال ۹۷ بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های با ۲۴/۰۸ درصد، ابزار پذیرش اینترنتی با ۲۶/۸۰ درصد و ابزار پذیرش موبایلی با ۳۷/۳۱ درصد متعلق به "بانک ملت" بوده است.

جدول ۳-۴ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - سال ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی			سهم مبلغی		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۴۱٪	۱۳/۵۹٪	۱/۹۶٪	۱/۴۴٪	۱/۸۸٪	۶/۰۳٪
۲	بانک انصار	۱/۹۶٪	۰/۳۱٪	۰/۰۱٪	۱/۸۵٪	۰/۵۵٪	۰/۰۴٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۶۹٪	۰/۰۵٪	۱/۱۵٪
۴	بانک آینده	۰/۹۸٪	۲/۸۲٪	۱۹/۷۳٪	۱/۷۹٪	۱/۴۸٪	۱۶/۸۳٪
۵	بانک پارسیان	۵/۷۲٪	۲۴/۱۱٪	۱۲/۷۳٪	۳/۲۷٪	۱۰/۸۳٪	۱۲/۱۵٪
۶	بانک پاسارگاد	۴/۱۰٪	۱/۵۷٪	۰/۰۸٪	۳/۵۵٪	۲/۰۹٪	۰/۱۹٪
۷	بانک تجارت	۴/۲۶٪	۰/۸۸٪	۰/۱۰٪	۴/۸۱٪	۲/۹۸٪	۰/۰۹٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۶٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۷۶٪	۰/۳۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۸٪	۰/۱۶٪	۰/۰۳٪	۰/۲۳٪	۰/۰۴٪	۰/۱۵٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۴٪	۶/۱۳٪	۰/۰۹٪	۰/۱۰٪	۰/۸۶٪	۰/۱۱٪
۱۲	بانک دی	۰/۲۷٪	۰/۴۶٪	۰/۰۳٪	۰/۳۷٪	۰/۳۸٪	۰/۲۱٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۷۵٪	۱/۵۰٪	۰/۶۷٪	۴/۲۹٪	۴/۱۹٪	۱/۶۳٪
۱۴	بانک سامان	۴/۷۹٪	۹/۰۴٪	۱/۴۵٪	۳/۱۹٪	۷/۴۹٪	۷/۶۷٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام تعدادی			سهام مبلغی		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۵	بانک سپه	۶/۲۰٪	۰/۷۵٪	۰/۰۹٪	۶/۰۲٪	۰/۹۷٪	۰/۰۶٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۵۱٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۰/۷۳٪	۱/۴۱٪	۰/۰۰٪	۱/۷۳٪	۵/۵۴٪	۰/۰۲٪
۱۸	بانک شهر	۰/۹۵٪	۰/۶۴٪	۰/۱۶٪	۱/۰۰٪	۱۵/۲۸٪	۰/۵۳٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۹۰٪	۱/۱۳٪	۰/۴۴٪	۱۲/۰۸٪	۲/۰۵٪	۰/۵۰٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۶۲٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۲/۸۵٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۹۹٪	۰/۰۵٪	۰/۰۱٪	۰/۹۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۴۳٪	۰/۰۶٪	۰/۳۶٪	۲/۶۶٪	۰/۲۵٪	۰/۲۸٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۶٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۷٪	۰/۰۹٪	۰/۴۸٪
۲۵	بانک کشاورزی	۸/۰۵٪	۵/۰۶٪	۲/۳۳٪	۶/۴۲٪	۱/۲۳٪	۱/۹۴٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۹٪	۰/۰۷٪	۰/۰۱٪	۰/۵۴٪	۰/۰۹٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۶٪	۰/۵۹٪	۰/۰۰٪	۰/۱۳٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۹٪	۰/۱۴٪	۰/۰۲٪	۱/۴۲٪	۳/۳۸٪	۳/۰۱٪
۲۹	بانک ملت	۲۴/۵۵٪	۱۶/۹۳٪	۴۹/۸۰٪	۲۴/۰۸٪	۲۶/۸۰٪	۳۷/۳۱٪
۳۰	بانک ملی ایران	۱۰/۴۶٪	۱۱/۷۹٪	۹/۹۱٪	۱۱/۲۸٪	۱۰/۸۶٪	۹/۲۵٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۹۳٪	۰/۵۴٪	۰/۰۰٪	۰/۵۷٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۲۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۰/۳۷٪

در این بخش از گزارش در ادامه برای مقایسه رشد درصدی از سهم تعدادی و مبلغی تراکنش های بانک های کشور، در جدول ۴-۴ اختلاف سهم تعدادی و مبلغی تراکنش های ابزارهای پذیرش بانک های کشور از مجموع کل تعداد و مبلغ تراکنش های هر ابزار پذیرش بین سال های ۹۶ و ۹۷ آمده است.

جدول ۴-۴ مقایسه اختلاف سال‌های ۹۶ و ۹۷ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

ردیف	بانک پذیرنده	کارتهخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		اختلاف سهم تعدادی	اختلاف سهم مبلغی	اختلاف سهم تعدادی	اختلاف سهم مبلغی	اختلاف سهم تعدادی	اختلاف سهم مبلغی
۱	بانک اقتصاد نوین	-۰/۵۱٪	-۰/۰۸٪	۸/۰۰٪	۱/۳۰٪	-۲/۳۵٪	-۸/۷۷٪
۲	بانک انصار	-۰/۱۷٪	-۰/۰۱٪	-۰/۳۷٪	۰/۰۷٪	-۰/۰۶٪	-۰/۰۷٪
۳	بانک ایران زمین	-۰/۰۴٪	-۰/۰۵٪	-۰/۰۶٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۱٪	۱/۱۳٪
۴	بانک آینده	۰/۳۳٪	۰/۳۰٪	۱/۳۴٪	۰/۸۰٪	۱۰/۷۷٪	۱۰/۳۷٪
۵	بانک پارسیان	-۱/۲۷٪	-۰/۵۱٪	۷/۵۲٪	۲/۳۴٪	۳/۹۱٪	۰/۱۴٪
۶	بانک پاسارگاد	-۰/۷۳٪	-۰/۳۸٪	-۰/۶۹٪	-۰/۹۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪
۷	بانک تجارت	۰/۳۶٪	۰/۶۱٪	-۰/۸۵٪	۰/۳۸٪	-۰/۰۵٪	-۰/۰۷٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۰۹٪	۰/۰۷٪	-۰/۳۳٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	-۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۱۶٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	۰/۱۳٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۰٪	-۰/۰۱٪	-۱/۳۵٪	۰/۲۵٪	-۰/۰۸٪	-۰/۲۴٪
۱۲	بانک دی	-۰/۰۴٪	-۰/۰۸٪	-۰/۲۹٪	۰/۱۶٪	-۰/۰۲٪	-۰/۱۱٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	-۰/۳۷٪	-۰/۰۹٪	-۱/۳۴٪	-۰/۲۱٪	۰/۵۸٪	۰/۶۰٪
۱۴	بانک سامان	-۰/۰۳٪	۰/۱۴٪	-۴/۲۵٪	۱/۶۳٪	۰/۰۳٪	۱/۲۰٪
۱۵	بانک سپه	۰/۸۷٪	۰/۶۵٪	۰/۲۸٪	۰/۴۶٪	۰/۰۷٪	۰/۰۲٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۷٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	-۰/۱۸٪	۰/۳۷٪	۰/۱۴٪	۲/۶۳٪	-۰/۰۲٪	-۰/۰۲٪
۱۸	بانک شهر	۰/۱۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۲٪	۱۱/۰۹٪	-۵/۶۱٪	-۴/۲۹٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۰/۳۸٪	۰/۱۴٪	-۰/۷۵٪	-۱/۰۲٪	-۰/۳۵٪	-۰/۲۰٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۷۷٪	۰/۳۶٪	-۰/۱۳٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۱۷٪	۰/۳۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۱۳٪	-۰/۱۹٪	-۰/۰۲٪	-۰/۱۳٪	۰/۱۱٪	۰/۱۱٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۷٪	۰/۰۶٪	-۰/۰۸٪	۰/۳۸٪

ردیف	بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		اختلاف سهم تعدادی	اختلاف سهم مبلغی	اختلاف سهم تعدادی	اختلاف سهم مبلغی	اختلاف سهم تعدادی	اختلاف سهم مبلغی
۲۵	بانک کشاورزی	۰/۶۰٪	۰/۶۶٪	۱/۰۷٪	۰/۴۵٪	۱/۱۵٪	۰/۵۱٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۰۷٪	۰/۰۶٪	-۰/۲۴٪	-۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۶٪	۰/۰۹٪	۰/۵۹٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۱۰٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۲/۰۸٪	-۰/۰۷٪	۲/۹۴٪
۲۹	بانک ملت	-۲/۸۴٪	-۳/۶۱٪	-۷/۱۴٪	-۱۵/۶۵٪	-۱۷/۵۹٪	-۱۳/۱۳٪
۳۰	بانک ملی ایران	۱/۸۸٪	۰/۶۳٪	۰/۲۵٪	-۵/۸۴٪	۹/۷۸٪	۹/۰۷٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۲۰٪	۰/۱۷٪	-۱/۲۱٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۰۸٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	-۰/۰۲٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	-۰/۰۴٪	۰/۱۹٪	-۰/۳۱٪	-۰/۰۹٪	-۰/۱۵٪	۰/۲۶٪

*ادامه جدول (رنگ زرد بیشترین اختلاف منفی - رنگ قرمز بیشترین اختلاف مثبت)

همانگونه که در جدول بالا مشخص گردیده است:

• برای ابزار "کارتخوان فروشگاهی":

○ بیشترین اختلاف تعدادی مثبت به بانک "ملی ایران" و بیشترین اختلاف درصدی منفی

به بانک "ملت" تعلق دارد.

○ بیشترین اختلاف مبلغی مثبت به بانک "کشاورزی" و بیشترین اختلاف مبلغی منفی به

بانک "ملت" تعلق دارد.

• برای ابزار پذیرش اینترنتی:

○ بیشترین اختلاف تعدادی مثبت به بانک "اقتصاد نوین" و بیشترین اختلاف درصدی منفی

به بانک "سامان" تعلق دارد.

○ بیشترین اختلاف مبلغی مثبت به بانک "شهر" و بیشترین اختلاف مبلغی منفی به بانک "ملت" تعلق دارد.

• برای "ابزار پذیرش موبایلی" :

○ بیشترین اختلاف تعدادی مثبت به بانک "آینده" و بیشترین اختلاف درصدی منفی به بانک "ملت" تعلق دارد.

○ بیشترین اختلاف مبلغی مثبت به بانک "آینده" و بیشترین اختلاف مبلغی منفی به بانک "ملت" تعلق دارد.

۴,۲. سهم هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش در خصوص بانک‌های پذیرنده شاخص سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد و مبلغ تراکنش‌های دریافت شده توسط هر یک از بانک‌های پذیرنده در سال ۹۷ محاسبه گردیده و در جدول ۴-۱ آورده شده است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، در بیشتر بانک‌ها، تعداد و مبلغ تراکنش‌های دریافت شده از طریق ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های بالاترین سهم را نسبت به دیگر ابزارها از آن خود نموده و تنها در چند بانک محدود مشاهده می‌گردد که تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی سهم قابل ملاحظه‌ای را دارا هستند. این امر نشان‌دهنده تمرکز بالای اکثر بانک‌ها در بازار تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و تمرکز بالای تعداد انگشت شماری از بانک‌ها بر روی دو ابزار دیگر می‌باشد.

جدول ۴-۵ سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش از کل تراکنش‌های هر بانک پذیرنده-سال ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی			سهم مبلغی		
		ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاه	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاه
۱	بانک اقتصاد نوین	۳۳/۴۴٪	۵/۷۵٪	۶۰/۸۱٪	۱۱/۲۶٪	۱/۳۸٪	۸۷/۳۶٪
۲	بانک انصار	۰/۹۱٪	۰/۰۴٪	۹۹/۰۵٪	۲/۸۳٪	۰/۰۱٪	۹۷/۱۶٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۲٪	۰/۶۶٪	۰/۶۲٪	۹۸/۷۲٪
۴	بانک آینده	۶/۴۸٪	۵۴/۰۵٪	۳۹/۴۷٪	۷/۳۰٪	۳/۱۷٪	۸۹/۵۳٪
۵	بانک پارسیان	۱۷/۳۰٪	۱۰/۹۰٪	۷۱/۸۰٪	۲۴/۳۷٪	۱/۰۵٪	۷۴/۵۸٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی			سهم مبلغی		
		ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی
۶	بانک پاسارگاد	۲/۱۴٪	۰/۱۲٪	۹۷/۷۴٪	۵/۴۹٪	۰/۰۲٪	۹۴/۴۹٪
۷	بانک تجارت	۱/۱۷٪	۰/۱۵٪	۹۸/۶۸٪	۵/۷۷٪	۰/۰۱٪	۹۴/۲۲٪
۸	بانک توسعه تعاون	۱/۰۹٪	۰/۰۱٪	۹۸/۹۰٪	۳/۷۱٪	۰/۰۰٪	۹۶/۲۹٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۴٪	۰/۲۸٪	۰/۰۳٪	۹۹/۶۹٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۳/۲۶٪	۰/۸۰٪	۹۵/۹۳٪	۱/۷۲٪	۰/۲۵٪	۹۸/۰۴٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۸۷/۴۶٪	۱/۵۴٪	۱۱/۰۰٪	۴۵/۷۰٪	۰/۲۳٪	۵۴/۰۷٪
۱۲	بانک دی	۸/۷۵٪	۰/۵۸٪	۹۰/۶۷٪	۹/۲۶٪	۰/۱۹٪	۹۰/۵۵٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۱/۷۶٪	۰/۹۳٪	۹۷/۳۱٪	۸/۷۷٪	۰/۱۳٪	۹۱/۱۰٪
۱۴	بانک سامان	۹/۵۶٪	۱/۸۴٪	۸۸/۶۰٪	۱۸/۶۸٪	۰/۷۳٪	۸۰/۵۹٪
۱۵	بانک سپه	۰/۶۹٪	۰/۱۰٪	۹۹/۲۱٪	۱/۵۶٪	۰/۰۰٪	۹۸/۴۴٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۸٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۱٪	۱/۰۷٪	۰/۰۰٪	۹۸/۹۳٪
۱۷	بانک سینا	۹/۸۸٪	۰/۰۲٪	۹۰/۱۰٪	۳۳/۹۷٪	۰/۰۰٪	۷۶/۰۳٪
۱۸	بانک شهر	۳/۶۹٪	۱/۰۹٪	۹۵/۲۲٪	۶۰/۱۴٪	۰/۰۸٪	۳۹/۷۸٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۰/۸۱٪	۰/۳۸٪	۹۸/۸۲٪	۱/۶۵٪	۰/۰۲٪	۹۸/۳۴٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۰٪	۹/۵۹٪	۰/۰۰٪	۹۰/۴۱٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۸٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۷٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۲۹٪	۰/۰۵٪	۹۹/۶۶٪	۰/۲۸٪	۰/۰۱٪	۹۹/۷۱٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۲۲٪	۱/۷۰٪	۹۸/۰۸٪	۰/۹۳٪	۰/۰۴٪	۹۹/۰۳٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۹٪	۰/۰۴٪	۹۹/۷۷٪	۳/۳۵٪	۰/۶۵٪	۹۶/۰۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۳/۴۰٪	۱/۸۷٪	۹۴/۷۳٪	۱/۸۵٪	۰/۱۱٪	۹۸/۰۴٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۷۷٪	۰/۰۷٪	۹۹/۱۶٪	۱/۵۸٪	۰/۰۱٪	۹۸/۴۲٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۳۴/۵۷٪	۰/۰۸٪	۶۵/۳۵٪	۷/۹۵٪	۰/۰۱٪	۹۲/۰۵٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۷۹٪	۰/۱۳٪	۹۹/۰۷٪	۱۸/۸۹٪	۰/۶۴٪	۸۰/۴۷٪
۲۹	بانک ملت	۳/۳۵٪	۱۱/۷۵٪	۸۴/۹۰٪	۹/۸۴٪	۰/۵۲٪	۸۹/۶۴٪
۳۰	بانک ملی ایران	۵/۷۱٪	۵/۷۳٪	۸۸/۵۶٪	۸/۶۵٪	۰/۲۸٪	۹۱/۰۷٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی			سهم مبلغی		
		ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارخوان فروشگاهی
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۳/۱۹٪	۰/۰۰٪	۹۶/۸۱٪	۱/۲۹٪	۰/۰۰٪	۹۸/۷۱٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۴٪	۱/۲۳٪	۰/۰۰٪	۹۸/۷۷٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۹٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۷٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۷٪	۰/۰۱٪	۰/۴۴٪	۹۹/۵۴٪

همچنین در شکل ۳-۴ به صورت شماتیک سهم تعدادی هر ابزار پذیرش از تراکش‌های جذب شده توسط بانک-های کشور نشان داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم تعدادی تراکش‌های هریک از ابزارهای پذیرش در هر بانک پذیرنده - سال ۱۳۹۷

شکل ۴-۴ سهم مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکشی‌های جذب شده توسط بانک‌های پذیرنده در کشور را نشان می‌دهد.

سهم بلغی

شکل ۴-۴ سهم مبلغی تراکشی‌های هریک از ابزارهای پذیرش در هر بانک پذیرنده - سال ۱۳۹۷

شکل‌ها و جدول فوق سهم پذیرش تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تراکنش‌های همان بانک از هر یک از ابزار پذیرش را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد، در سال ۹۷:

• در ابزار موبایلی:

○ بیشترین سهم پذیرش تعدادی تراکنش‌های موبایلی با سهم ۵۴/۰۵ درصد به بانک "آینده" و پس از آن به ترتیب با ۱۱/۷۵ درصد و ۱۰/۹۰ درصد به بانک‌های "ملت" و "پارسیان" تعلق گرفته است.

○ بیشترین سهم پذیرش مبلغی با سهم ۳/۱۷ درصد به بانک "آینده" تعلق گرفته است.

• در ابزار پذیرش اینترنتی:

○ بیشترین سهم پذیرش تعدادی تراکنش‌های اینترنتی با سهم ۸۷/۴۶ درصد توسط بانک "خاورمیانه" صورت گرفته است.

○ بیشترین سهم پذیرش مبلغی نیز با سهم ۶۰/۱۴ درصد به بانک "شهر" تعلق گرفته است.

تمام این موارد در حالی است که در سایر بانک‌ها بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها بوده است. طی بررسی‌های انجام شده و نیز با توجه به محاسبات صورت گرفته مشخص می‌گردد موارد ذکر شده در حالیست که در سال ۹۷ بانک "آینده" در کل ۲/۲۱ درصد سهم تعدادی و ۱/۸۲ درصد سهم مبلغی تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی پرداخت و بانک "خاورمیانه" ۰/۳۶ درصد سهم تعدادی و ۰/۱۷ درصد سهم مبلغی تراکنش‌های شبکه پرداخت به خود اختصاص داده‌اند که در حقیقت سهم ناچیزی از تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت را در اختیار داشته‌اند.

۴,۲,۱. اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در فصل مربوط به شرکت‌های پرداخت در بولتن‌های پیشین معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به

انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۶ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که در سال ۱۳۹۷ متشکل از ۳۵ بانک پذیرنده بوده است، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۴-۶ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - سال ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۲	۱۴	۱۸۵	۲	۴
۲	بانک انصار	۲	۴	۰	۰	۰	۰
۳	بانک ایران زمین	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۴	بانک آینده	۱	۱	۳	۸	۲۰	۳۸۹
۵	بانک پارسیان	۶	۳۳	۲۴	۵۸۱	۱۳	۱۶۲
۶	بانک پاسارگاد	۴	۱۷	۲	۲	۰	۰
۷	بانک تجارت	۴	۱۸	۱	۱	۰	۰
۸	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰	۰	۶	۳۸	۰	۰
۱۲	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵	۲۳	۲	۲	۱	۰
۱۴	بانک سامان	۵	۲۳	۹	۸۲	۱	۲
۱۵	بانک سپه	۶	۳۸	۱	۱	۰	۰
۱۶	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۷	بانک سینا	۱	۱	۱	۲	۰	۰
۱۸	بانک شهر	۱	۱	۱	۰	۰	۰
۱۹	بانک صادرات ایران	۸	۶۲	۱	۱	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	S_i^*	S_i	S_i^*	S_i	S_i^*
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۵	۲۱	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۳	بانک قوامین	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک کشاورزی	۸	۶۵	۵	۲۶	۲	۵
۲۶	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۱	۰	۰	۰
۲۸	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۹	بانک ملت	۲۵	۶۰۳	۱۷	۲۸۷	۵۰	۲۴۸۱
۳۰	بانک ملی ایران	۱۰	۱۰۹	۱۲	۱۳۹	۱۰	۹۸
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۱	۱	۱	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۱۰۲۸	-	۱۳۵۵	-	۳۱۴۲

*ادامه جدول

ملاحظه می‌شود که در سال ۱۳۹۷، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳،۱۴۲ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول مربوطه و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بسیار بالا و انحصار در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار دارند که همانگونه که در جدول ۶-۴ نیز قابل مشاهده است به ترتیب بانک "آینده" و پس از آن با اختلاف زیاد بانک "ملت" رتبه‌های اول و دوم در بازار ابزار پذیرش موبایلی را در اختیار دارند. برای این شاخص در بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی به

ترتیب اعداد ۱۰۲۸ و ۱۳۵۵ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۶، این ارقام مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این دو ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم قابل توجه‌تری از بازار را در اختیار دارند.

برای مقایسه شاخص هرفیندال برای تحلیل سهم بازار بانک‌های پذیرنده در سال‌های ۹۶ و ۹۷ اختلاف میزان این شاخص در جدول ۴-۷ ارائه شده است.

جدول ۴-۷ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی - سال‌های ۹۶ و ۹۷

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	۱۳۹۶	۱۳۹۷	اختلاف	۱۳۹۶	۱۳۹۷	اختلاف	۱۳۹۶	۱۳۹۷	اختلاف
شاخص H-H	۱،۱۳۲	۱،۰۲۸	-۱۰۴	۱،۲۹۶	۱،۳۵۵	۵۹	۴،۷۵۵	۳،۱۴۲	-۱،۶۱۳

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی، در حوزه دو ابزار "کارتخوان فروشگاهی" و "ابزار پذیرش موبایلی" با کاهش مواجه بوده‌ایم؛ اما این تغییرات در شاخص هرفیندال - هیرشمن منجر به تغییر طبقه تمرکز هیچ ابزاری نشده است. این اختلاف منفی سبب گردیده که در سال ۹۷ تعداد بیشتری از بانک‌های پذیرنده در بازار ابزار "پذیرش موبایلی" سهم قابل توجه‌تری از بازار را در اختیار گرفته و به رقابت بیشتر پرداخته‌اند. هر چند این اختلاف به قدری نبوده است که بتواند باعث تغییر طبقه تمرکز ابزار "پذیرش موبایلی" گردد و تمرکز این ابزار همچنان در وضعیت تمرکز بالا قرار دارد.

۴,۳. سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۱} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد. در پایان میزان تمرکز در بازار صادرات انواع کارت بانکی با شاخص هرفیندال - هیرشمن اندازه‌گیری می‌شود.

۴,۳,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۲}، کارت اعتباری^{۳۳} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۴} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در سال ۱۳۹۷، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سویچ شاپرک مجموعاً ۱,۱۲۷,۶۶۰,۵۹۱ عدد بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱,۰۸۶,۲۰۲,۵۸۹ عدد و سهم تعدادی ۹۶/۳۲ درصدی مربوط به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۸۳۵,۶۰۸ و سهم ۰/۰۷ درصدی مربوط به کارت اعتباری بوده است. این در حالیست که تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سویچ شاپرک در سال ۱۳۹۴، مجموعاً ۷۶۸,۴۱۸,۱۵۸، در سال ۱۳۹۵ مجموعاً ۸۶۷,۱۰۷,۷۲۴ و در سال ۱۳۹۶ مجموعاً ۱,۰۰۱,۹۸۳,۷۹۵ عدد بوده است. این اطلاعات در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

^{۳۱} کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سویچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

^{۳۲} Debit card- رجوع شود به پیوست ۱-۸-۱-۷

^{۳۳} Credit card- رجوع شود به پیوست ۳-۸-۱-۷

^{۳۴} Prepaid- رجوع شود به پیوست ۲-۸-۱-۷

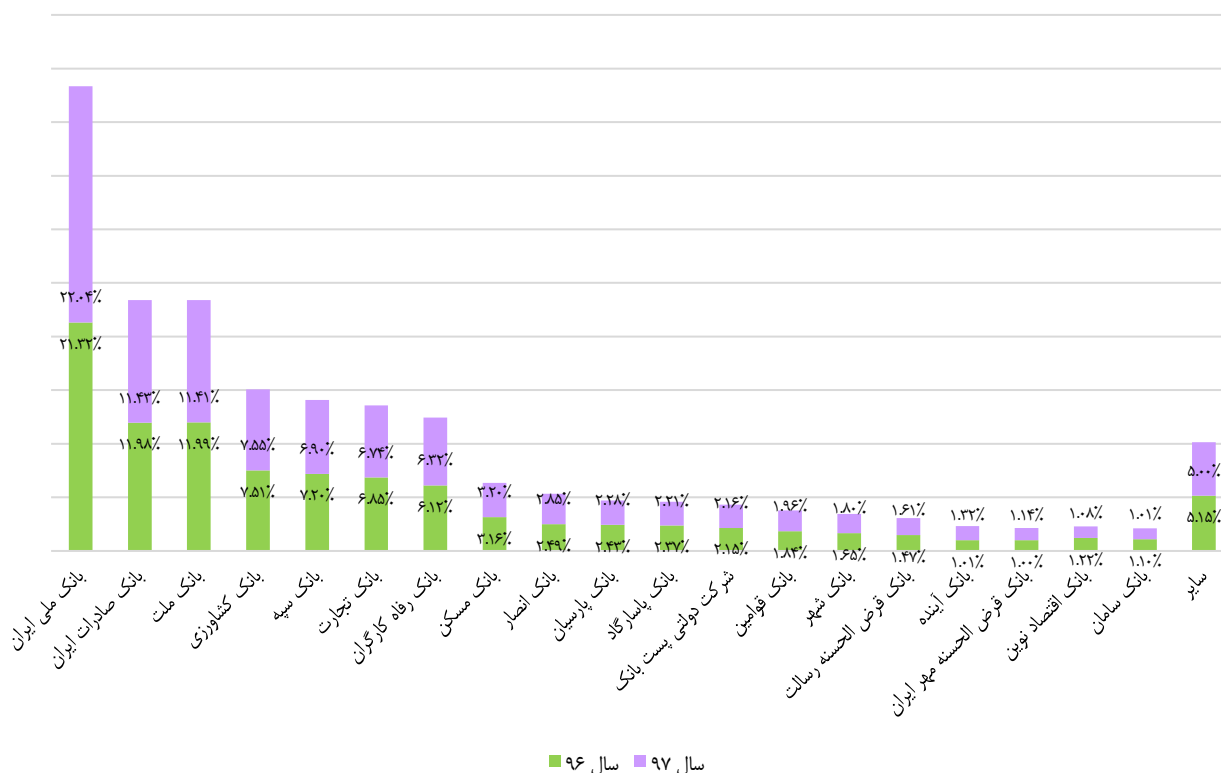
جدول ۴-۸ مقایسه تعداد و سهم کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سال‌های ۹۶ و ۹۷

دوره زمانی	نام شاخص	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	تعداد کارت هدیه و بن کارت	مجموع
سال ۹۶	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۹۸۶,۲۰۱	۹۵۵,۳۸۷,۲۹۲	۴۵,۶۱۰,۳۰۲	۱,۰۰۱,۹۸۳,۷۹۵
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۰/۱۰٪	۹۵/۳۵٪	۴/۵۵٪	—
سال ۹۷	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۸۳۵,۶۰۸	۱,۰۸۶,۲۰۲,۵۸۹	۴۰,۶۲۲,۳۹۴	۱,۱۲۷,۶۶۰,۵۹۱
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۰/۰۷٪	۹۶/۳۳٪	۳/۶۰٪	—
رشد تعدادی هر دسته از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶		-۱۵/۳۷٪	۱۳/۶۹٪	-۱۰/۹۴٪	۱۲/۵۴٪

ملاحظه می‌شود که تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶، میزان ۱۲/۵۴ درصد رشد داشته است همچنین طبق جدول فوق مشاهده می‌گردد کارت‌های هدیه و بن کارت در سال ۹۷ نسبت به سال گذشته رشد تعدادی منفی ۱۰/۹۴ درصدی را داشته‌اند و این به معنای اعمال محدودیت‌هایی از سمت بانک مرکزی ج.ا. برای صدور این گونه کارت‌ها بوده است، همچنین دسته "کارت‌های اعتباری" نیز نسبت به سال گذشته رشد تعدادی منفی ۱۵/۳۷ درصدی داشته‌اند. "کارت‌های برداشت" نسبت به سال گذشته رشد تعدادی ۱۳/۶۹ درصدی را تجربه نموده‌اند.

۴,۳,۲. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکش‌دار

در سال ۱۳۹۷ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده‌اند که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکش‌دار برای سال‌های ۹۶ و ۹۷ در شکل زیر ترسیم شده است. همانگونه که مشاهده می‌گردد برای درک بهتر و مقایسه بصری، این نمودار به صورت میله ای ترسیم گردیده است.

شکل ۴-۵ مقایسه سهم بانک‌های صادر کننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکش‌دار در شبکه شاپرک - سال‌های ۹۶ و ۹۷

ملاحظه می‌شود که در این بررسی بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت" همچنان در مجموع دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکش‌دار در شبکه شاپرک در سال‌های مورد بررسی بوده‌اند.

۴,۳,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای سال ۱۳۹۷ در جدول ۹-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در سال ۱۳۹۷ بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به‌ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت"؛ بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "شرکت دولتی پست بانک" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "ملت" بوده است.

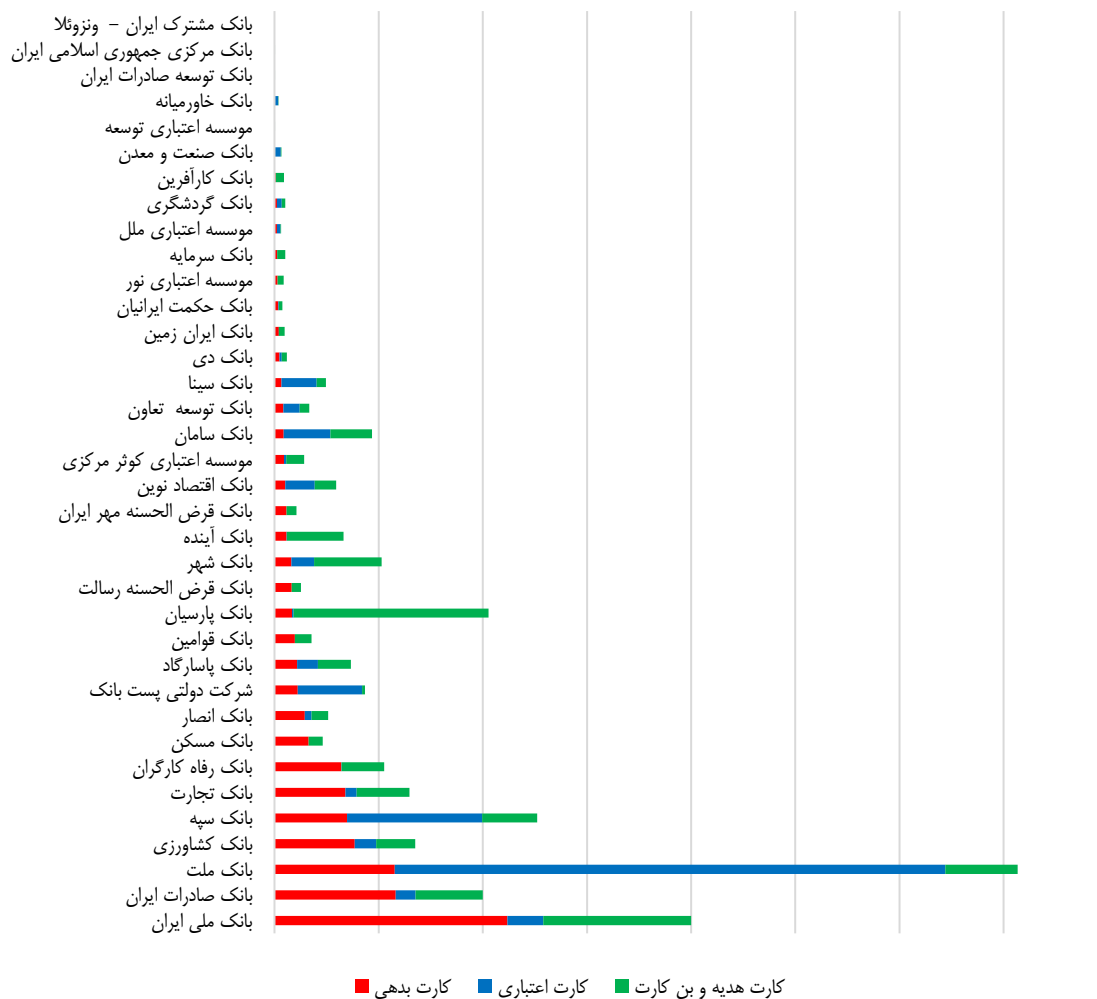
جدول ۹-۴ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - سال ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت هدیه
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۰۴٪	۲/۸۳٪	۲/۰۵٪
۲	بانک انصار	۲/۹۰٪	۰/۶۵٪	۱/۶۰٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۱٪	۰/۰۱٪	۰/۵۴٪
۴	بانک آینده	۱/۱۷٪	۰/۰۲٪	۵/۴۳٪
۵	بانک پارسیان	۱/۶۷٪	۰/۱۷٪	۱۸/۷۱٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۱۷٪	۱/۹۹٪	۳/۱۷٪
۷	بانک تجارت	۶/۸۰٪	۱/۰۹٪	۵/۰۸٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۶٪	۱/۵۵٪	۰/۹۲٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۳۶٪	۰/۰۴٪	۰/۳۵٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۳۴٪	۰/۰۳٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۷٪	۰/۲۲٪	۰/۴۹٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۶/۴۱٪	۰/۰۲٪	۴/۱۱٪
۱۴	بانک سامان	۰/۸۹٪	۴/۴۶٪	۴/۰۱٪
۱۵	بانک سپه	۶/۹۵٪	۱۲/۹۷٪	۵/۳۱٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۷٪	۰/۰۰٪	۰/۷۶٪

ردیف	نام بانک صادر کننده	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت هدیه
۱۷	بانک سینا	۰/۶۷٪	۳/۳۹٪	۰/۸۷٪
۱۸	بانک شهر	۱/۶۳٪	۲/۱۷٪	۶/۴۸٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۶۲٪	۱/۹۲٪	۶/۴۵٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۵۸٪	۰/۰۷٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۶۴٪	۰/۰۰٪	۰/۹۲٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۹۵٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۹۷٪	۰/۰۰٪	۱/۵۹٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۸۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۶۹٪	۲/۰۶٪	۳/۷۵٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۳٪	۰/۴۶٪	۰/۳۵٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪
۲۸	بانک مسکن	۳/۲۸٪	۰/۰۰٪	۱/۳۵٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۱/۵۵٪	۵۲/۸۷٪	۶/۹۴٪
۳۱	بانک ملی ایران	۲۲/۳۵٪	۳/۴۵٪	۱۴/۲۱٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۲/۲۳٪	۶/۱۸٪	۰/۲۸٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۹۰٪	۰/۲۱٪	۱/۷۴٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۳٪	۰/۳۵٪	۰/۰۵٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۰/۵۸٪

ملاحظه می‌شود در سال ۹۷، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۱۸/۷۱ درصد متعلق به "بانک پارسیان"، از نوع کارت اعتباری ۵۲/۸۷ درصد متعلق به "بانک ملت" و از نوع کارت برداشت با ۲۲/۳۵ درصد متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

در ادامه در شکل ۶-۴ سهم هر بانک صادر کننده از کل کارت‌های صادر شده و به تفکیک انواع کارت برای سال ۹۷ آمده است.

شکل ۴-۶ سهم هر بانک از مجموع ترکیب کارت‌های صادر شده - سال ۱۳۹۷

در راستای محاسبه اختلاف سال‌های ۹۶ و ۹۷ مقایسه رشد درصدی سهم تعدادی هر بانک صادر کننده از مجموع کل کارت‌های صادر شده بین این دو سال جدول ۱۰-۴ آمده است.

جدول ۱۰-۴ مقایسه اختلاف بین سال‌های ۹۶ و ۹۷ سهم هر بانک صادر کننده از انواع کارت‌های صادر شده تراکنش دار

ردیف	نام بانک صادر کننده	کارت بدهی			کارت اعتباری			کارت هدیه	
		سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷	اختلاف سهم تعدادی	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷	اختلاف سهم تعدادی	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۱۸٪	۱/۰۴٪	-۰/۱۴٪	۳/۶۰٪	۲/۸۳٪	-۰/۷۷٪	۱/۸۳٪	۲/۰۵٪
۲	بانک انصار	۲/۵۵٪	۲/۹۰٪	-۰/۳۵٪	۰/۵۵٪	۰/۶۵٪	-۰/۱۰٪	۱/۴۴٪	۱/۶۰٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۴٪	۰/۴۱٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۰٪	۰/۴۶٪	۰/۵۴٪
۴	بانک آینده	۰/۸۹٪	۱/۱۷٪	-۰/۲۸٪	۰/۸۹٪	۰/۰۲٪	-۰/۸۷٪	۳/۵۰٪	۵/۴۳٪
۵	بانک پارسیان	۱/۸۳٪	۱/۶۷٪	-۰/۱۶٪	۰/۶۳٪	۰/۱۷٪	-۰/۴۶٪	۱۵/۰۸٪	۱۸/۷۱٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۳۱٪	۲/۱۷٪	-۰/۱۴٪	۳/۴۰٪	۱/۹۹٪	-۱/۴۱٪	۳/۷۸٪	۳/۱۷٪
۷	بانک تجارت	۶/۹۲٪	۶/۸۰٪	-۰/۱۲٪	۰/۷۱٪	۱/۰۹٪	-۰/۳۸٪	۵/۴۱٪	۵/۰۸٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۹٪	۰/۸۶٪	-۰/۰۷٪	۰/۲۷٪	۱/۵۵٪	-۱/۲۸٪	۰/۶۴٪	۰/۹۲٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۳۹٪	۰/۳۶٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۱٪	۰/۲۶٪	۰/۳۵٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۰٪	۰/۲۰٪	۰/۳۴٪	-۰/۱۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۷٪	۰/۴۷٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۲۲٪	-۰/۲۰٪	۰/۴۱٪	۰/۴۹٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۶/۲۸٪	۶/۴۱٪	-۰/۱۳٪	۰/۰۶٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۴٪	۲/۸۳٪	۴/۱۱٪
۱۴	بانک سامان	۰/۹۵٪	۰/۸۹٪	-۰/۰۶٪	۰/۶۴٪	۴/۴۶٪	-۳/۸۲٪	۴/۲۵٪	۴/۰۱٪
۱۵	بانک سپه	۷/۳۲٪	۶/۹۵٪	-۰/۳۷٪	۲۲/۳۳٪	۱۲/۹۷٪	-۹/۳۶٪	۴/۳۱٪	۵/۳۱٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۹٪	۰/۲۷٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۵۱٪	۰/۷۶٪
۱۷	بانک سینا	۰/۷۳٪	۰/۶۷٪	-۰/۰۶٪	۳/۱۹٪	۳/۳۹٪	-۰/۲۰٪	۰/۸۱٪	۰/۸۷٪
۱۸	بانک شهر	۱/۴۷٪	۱/۶۳٪	-۰/۱۶٪	۲/۱۵٪	۲/۱۷٪	-۰/۰۲٪	۵/۳۶٪	۶/۴۸٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۵۶٪	۱۱/۶۲٪	-۰/۰۶٪	۱/۰۴٪	۱/۹۲٪	-۰/۸۸٪	۲۰/۸۴٪	۶/۴۵٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۵۸٪	-۰/۵۸٪	۰/۰۵٪	۰/۰۷٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۵۱٪	۱/۶۴٪	-۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۵۸٪	۰/۹۲٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۰۲٪	۱/۱۵٪	-۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۵۷٪	۰/۹۵٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۸۸٪	۱/۹۷٪	-۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۱/۰۰٪	۱/۵۹٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۳٪	۰/۱۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۵۶٪	۰/۸۰٪

ردیف	نام بانک صادر کننده	کارت بدهی			کارت اعتباری			کارت هدیه		
		سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷	اختلاف سهم تعدادی	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷	اختلاف سهم تعدادی	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷	اختلاف سهم تعدادی
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۶۴٪	۷/۶۹٪	-۰/۰۵٪	۳/۵۰٪	۲/۰۶٪	-۱/۴۴٪	۴/۸۸٪	۳/۷۵٪	-۱/۱۳٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۱٪	۰/۲۳٪	-۰/۰۲٪	۰/۸۱٪	۰/۴۶٪	-۰/۳۵٪	۰/۲۷٪	۰/۳۵٪	-۰/۰۸٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۱٪
۲۸	بانک مسکن	۳/۲۶٪	۳/۲۸٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۱٪	۱/۱۲٪	۱/۳۵٪	-۰/۲۳٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۲/۲۷٪	۱۱/۵۵٪	-۰/۷۲٪	۳۳/۴۶٪	۵۲/۸۷٪	۱۹/۴۱٪	۵/۵۹٪	۶/۹۴٪	۱/۳۵٪
۳۱	بانک ملی ایران	۲۱/۷۹٪	۲۲/۳۵٪	-۰/۵۶٪	۲۲/۳۳٪	۳/۴۵٪	-۱۸/۸۸٪	۱۱/۳۴٪	۱۴/۲۱٪	۲/۸۷٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۲/۲۵٪	۲/۲۳٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۶/۱۸٪	۶/۱۷٪	۰/۱۷٪	۰/۲۸٪	-۰/۱۱٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۸۴٪	۰/۹۰٪	-۰/۰۶٪	۰/۱۳٪	۰/۲۱٪	-۰/۰۸٪	۱/۰۹٪	۱/۷۴٪	-۰/۶۵٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۸٪	۰/۲۳٪	-۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۳۵٪	-۰/۳۵٪	۰/۰۴٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۱٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۴۶٪	۰/۳۱٪	-۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۹۲٪	۰/۵۸٪	-۰/۳۴٪

*ادامه جدول

همانگونه که در جدول بالا نیز مشاهده می گردد در دسته "کارت هدیه" بانک "صادرات ایران" با منفی ۱۴/۳۹ درصد بیشترین اختلاف منفی و بانک "پارسیان" با ۳/۶۳ درصد بیشترین اختلاف مثبت برای صدور این دسته از کارت ها را در بین بانک های صادرکننده داشته اند. در دسته "کارت بدهی" بانک "ملت" با منفی ۰/۷۲ درصد بیشترین اختلاف منفی و بانک "ملی ایران" با ۰/۵۶ درصد بیشترین اختلاف مثبت را در صدور این دسته از کارت ها در بین بانک های صادر کننده داشته است. در دسته "کارت اعتباری" بیشترین اختلاف مثبت با ۱۹/۴۱ درصد به بانک "ملت" و بیشترین اختلاف منفی با منفی ۱۸/۸۸ درصد به بانک "ملی ایران" تعلق گرفته است.

در این بخش از گزارش سهم هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار از مجموع کارت های صادر شده توسط هر بانک صادرکننده برای سال ۱۳۹۷ در جدول ۱۱-۴ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۱ سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادر کننده - سال ۱۳۹۷

ردیف	بانک پذیرنده	کارت بدهی	کارت اعتباری	کارت هدیه
۱	بانک اقتصاد نوین	۹۲/۹۵٪	۰/۲۰٪	۶/۸۶٪
۲	بانک انصار	۹۷/۹۶٪	۰/۰۲٪	۲/۰۲٪
۳	بانک ایران زمین	۹۵/۲۷٪	۰/۰۰٪	۴/۷۳٪
۴	بانک آینده	۸۵/۱۶٪	۰/۰۰٪	۱۴/۸۴٪
۵	بانک پارسیان	۷۰/۴۵٪	۰/۰۱٪	۲۹/۵۵٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۴/۷۶٪	۰/۰۷٪	۵/۱۷٪
۷	بانک تجارت	۹۷/۲۷٪	۰/۰۱٪	۲/۷۱٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۶/۰۴٪	۰/۱۳٪	۳/۸۳٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۲/۴۷٪	۰/۰۰٪	۷/۵۳٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۹۶/۴۷٪	۰/۰۱٪	۳/۵۳٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۹۲/۶۴٪	۱/۵۷٪	۵/۷۹٪
۱۲	بانک دی	۹۶/۲۰٪	۰/۰۳٪	۳/۷۷٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۷/۶۶٪	۰/۰۰٪	۲/۳۴٪
۱۴	بانک سامان	۸۵/۳۴٪	۰/۳۳٪	۱۴/۳۳٪
۱۵	بانک سپه	۹۷/۰۹٪	۰/۱۴٪	۲/۷۷٪
۱۶	بانک سرمایه	۹۰/۴۱٪	۰/۰۰٪	۹/۵۹٪
۱۷	بانک سینا	۹۴/۹۹٪	۰/۳۷٪	۴/۶۴٪
۱۸	بانک شهر	۸۶/۹۵٪	۰/۰۹٪	۱۲/۹۶٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۷/۹۵٪	۰/۰۱٪	۲/۰۳٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۹۰/۵۰٪	۱/۴۰٪	۸/۱۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۷/۹۵٪	۰/۰۰٪	۲/۰۵٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۷/۰۱٪	۰/۰۰٪	۲/۹۹٪
۲۳	بانک قوامین	۹۷/۰۷٪	۰/۰۰٪	۲/۹۳٪
۲۴	بانک کارآفرین	۷۹/۴۰٪	۰/۰۰٪	۲۰/۶۰٪
۲۵	بانک کشاورزی	۹۸/۱۹٪	۰/۰۲٪	۱/۷۹٪
۲۶	بانک گردشگری	۹۴/۳۷٪	۰/۱۵٪	۵/۴۸٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۱/۷۴٪	۰/۰۰٪	۱۸/۲۶٪

ردیف	بانک پذیرنده	کارت بدهی	کارت اعتباری	کارت هدیه
۲۸	بانک مسکن	۹۸/۴۸٪	۰/۰۰٪	۱/۵۲٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۶۰/۸۵٪	۰/۰۰٪	۳۹/۱۵٪
۳۰	بانک ملت	۹۷/۴۷٪	۰/۳۴٪	۲/۱۹٪
۳۱	بانک ملی ایران	۹۷/۶۷٪	۰/۰۱٪	۲/۳۲٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۳۲٪	۰/۲۱٪	۰/۴۶٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۹۵/۷۴٪	۰/۰۰٪	۴/۲۶٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۹۳/۲۵٪	۰/۰۲٪	۶/۷۴٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۱۶٪	۰/۱۲٪	۰/۷۲٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۹۳/۵۳٪	۰/۰۰٪	۶/۴۷٪

با توجه جدول بالا ملاحظه می شود بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در بیشتر بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۴,۳,۴. اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت های بانکی تراکنش دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک اندازه گیری و بررسی می شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک ها در صادر نمودن انواع کارت های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت های صادر شده، از کارت های تراکنش دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۴-۱۲ این شاخص برای سال ۹۷ بانک های صادر کننده کارت های بانکی محاسبه و نتایج این بررسی ارائه شده است. پس از آن در ادامه مقایسه این شاخص بین سال های ۹۶ و ۹۷ نیز محاسبه و تحلیل گردیده است.

جدول ۴-۱۲ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکش دار - سال ۹۷

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت برداشت		کارت اعتباری		کارت هدیه و بن کارت	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۳	۸	۲	۴
۲	بانک انصار	۳	۸	۱	۰	۲	۳
۳	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۴	بانک آینده	۱	۱	۰	۰	۵	۳۰
۵	بانک پارسیان	۲	۳	۰	۰	۱۹	۳۵۰
۶	بانک پاسارگاد	۲	۵	۲	۴	۳	۱۰
۷	بانک تجارت	۷	۴۶	۱	۱	۵	۲۶
۸	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۲	۲	۱	۱
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۲	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۳	بانک رفاه کارگران	۶	۴۱	۰	۰	۴	۱۷
۱۴	بانک سامان	۱	۱	۴	۲۰	۴	۱۶
۱۵	بانک سپه	۷	۴۸	۱۳	۱۶۸	۵	۲۸
۱۶	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۱۷	بانک سینا	۱	۰	۳	۱۱	۱	۱
۱۸	بانک شهر	۲	۳	۲	۵	۶	۴۲
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۲	۱۳۵	۲	۴	۶	۴۲
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۱	۰	۰	۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲	۳	۰	۰	۱	۱
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱	۱	۰	۰	۱	۱
۲۳	بانک قوامین	۲	۴	۰	۰	۲	۳
۲۴	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۲۵	بانک کشاورزی	۸	۵۹	۲	۴	۴	۱۴
۲۶	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت برداشت		کارت اعتباری		کارت هدیه و بن کارت	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۸	بانک مسکن	۳	۱۱	۰	۰	۱	۲
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۰	بانک ملت	۱۲	۱۳۳	۵۳	۲۷۹۵	۷	۴۸
۳۱	بانک ملی ایران	۲۲	۴۹۹	۳	۱۲	۱۴	۲۰۲
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۲	۵	۶	۳۸	۰	۰
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۱	۱	۰	۰	۲	۳
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۱	۰
شاخص هرفیندال - هیرشمن		-	۱۰۱۱	-	۳۰۷۴	-	۸۴۴

ملاحظه می‌شود که در سال ۹۷، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی "کارت‌های برداشت" در طبقه "تمرکز ملایم"، در بازار کارت‌های "اعتباری" رقم این شاخص در طبقه "تمرکز بالا" و در بازار کارت‌های "هدیه و بن کارت" در طبقه "رقابتی قرار گرفته است. میزان این شاخص برای دسته کارت‌های "اعتباری" مبین تمرکز بالا و انحصار تعداد محدودی بانک در بازار این نوع کارت می‌باشد، به این معنا که تعداد کمی از بانک‌ها سهم بزرگ و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. دسته "کارت هدیه" در سال ۹۷ همانند سال قبل در طبقه رقابتی قرار گرفته که مشخص است که بازار این کارت در بین بانک‌های صادرکننده به شکلی برنامه ریزی شده و هدفمند رقابتی شده و به این ترتیب تمرکز از روی چند بانک خاص و انحصار بازار به سمت رقابتی پیش رفته است.

برای مقایسه شاخص هرفیندال برای تحلیل سهم بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های تراکنش دار در سال‌های ۹۶ و ۹۷ اختلاف میزان این شاخص در جدول ۱۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۳ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های تراکنش دار - سال ۹۶ و ۹۷

HHI	کارت برداشت			کارت اعتباری			کارت هدیه و بن کارت		
	۱۳۹۶	۱۳۹۷	اختلاف	۱۳۹۶	۱۳۹۷	اختلاف	۱۳۹۶	۱۳۹۷	اختلاف
شاخص H- H	۱,۰۰۴	۱,۰۱۱	۶	۲,۱۷۳	۳,۰۷۴	۹۰۱	۹۸۷	۸۴۴	-۱۴۳

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در مقایسه دو سال ۹۷ و ۹۶ در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های تراکنش‌دار، در حوزه کارت هدیه و بن کارت با کاهش مواجه بوده است که این نشان دهنده حرکت بانک‌ها به سمت تعادل و رقابت در بازار این دسته کارت می‌باشد.

۴,۴. سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های بانک‌های در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک در سال ۹۷ آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی در کل سال مشخص گردد. جدول ۴-۱۴ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

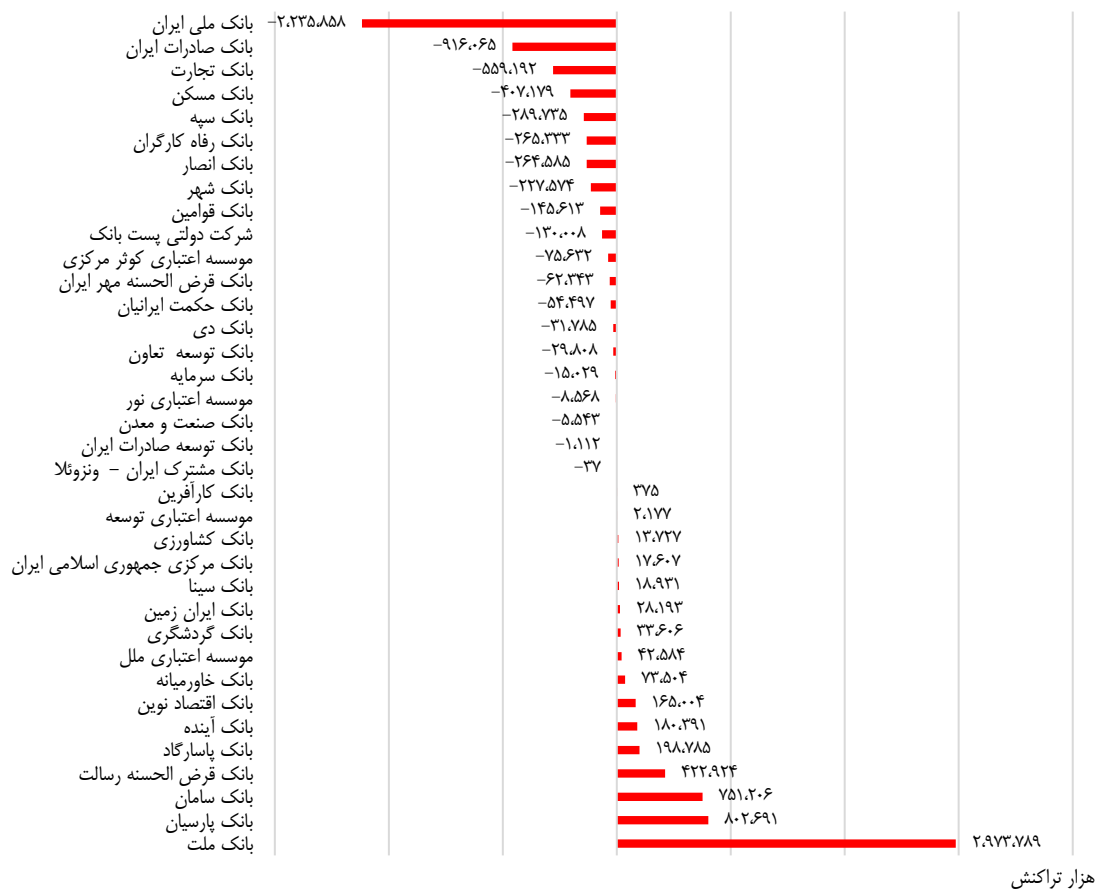
جدول ۱۴-۴ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده- سال ۱۳۹۷

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۳۱٪	۲/۰۶٪	۱/۳۷٪	۱/۵۰٪
۲	بانک انصار	۲/۹۷٪	۱/۷۶٪	۲/۴۶٪	۱/۷۳٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۳٪	۰/۵۵٪	۰/۵۹٪	۰/۶۳٪
۴	بانک آینده	۱/۳۸٪	۲/۲۱٪	۲/۳۱٪	۱/۸۲٪
۵	بانک پارسیان	۳/۳۹٪	۷/۰۸٪	۲/۷۸٪	۳/۹۸٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۸۱٪	۳/۷۲٪	۲/۸۱٪	۳/۴۱٪
۷	بانک تجارت	۶/۴۱٪	۳/۸۴٪	۴/۹۴٪	۴/۶۳٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۲٪	۰/۶۸٪	۰/۷۳٪	۰/۷۲٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۱۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۵۱٪	۰/۲۶٪	۰/۲۸٪	۰/۲۱٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۳۶٪	۰/۰۳٪	۰/۱۷٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۱٪	۰/۲۷٪	۰/۵۱٪	۰/۳۷٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۵۶٪	۴/۳۴٪	۴/۳۹٪	۴/۲۷٪
۱۴	بانک سامان	۱/۳۵٪	۴/۸۰٪	۱/۷۸٪	۳/۵۹٪
۱۵	بانک سپه	۶/۸۹٪	۵/۵۶٪	۵/۷۷٪	۵/۵۵٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۹٪	۰/۲۲٪	۰/۳۸٪	۰/۴۶٪
۱۷	بانک سینا	۰/۶۴٪	۰/۷۲٪	۰/۶۶٪	۲/۰۷٪
۱۸	بانک شهر	۱/۹۳٪	۰/۸۸٪	۲/۸۰٪	۲/۲۷٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۳۱٪	۷/۱۱٪	۱۲/۰۱٪	۱۱/۱۵٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۱۷٪	۴/۱۱٪	۲/۳۳٪	۲/۵۹٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۱۷٪	۰/۸۹٪	۱/۴۰٪	۰/۸۴٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۹۶٪	۱/۳۹٪	۲/۵۱٪	۲/۴۴٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش ها		سهیم مبلغی تراکنش ها	
		سهیم تعداد تراکنش های پذیرش شده از کل	سهیم تعداد تراکنش های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش های صادر شده از کل
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۴٪	۰/۱۴٪	۰/۲۰٪	۰/۲۵٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۴۹٪	۷/۵۵٪	۶/۰۸٪	۵/۹۵٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۸٪	۰/۴۴٪	۰/۵۴٪	۰/۵۰٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۱٪	۰/۱۲٪
۲۸	بانک مسکن	۲/۷۶٪	۰/۸۹٪	۳/۱۰٪	۱/۵۹٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۲/۰۴٪	۲۵/۷۰٪	۱۸/۳۲٪	۲۴/۳۸٪
۳۱	بانک ملی ایران	۲۰/۷۶٪	۱۰/۴۹٪	۱۶/۴۰٪	۱۱/۲۴٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۴۵٪	۰/۸۵٪	۰/۷۸٪	۰/۵۳٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۸۲٪	۰/۴۷٪	۰/۶۴٪	۰/۳۲٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۱۹٪	۰/۳۸٪	۰/۳۰٪	۰/۳۹٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۸٪	۰/۲۴٪	۰/۷۳٪	۰/۲۸٪

اطلاعات جدول ۱۴-۴ بیانگر آن است که بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش های صادر شده به سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" اختصاص داشته است. در بحث تراکنش های پذیرندگی بیشترین تعداد به سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "کشاورزی" و بیشترین مبلغ به سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" تعلق گرفته است.

در این بخش برای بررسی برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش های شاپرکی، تعداد تراکنش های صادره هر بانک از تعداد تراکنش های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل این محاسبه در شکل ۷-۴ آمده است.

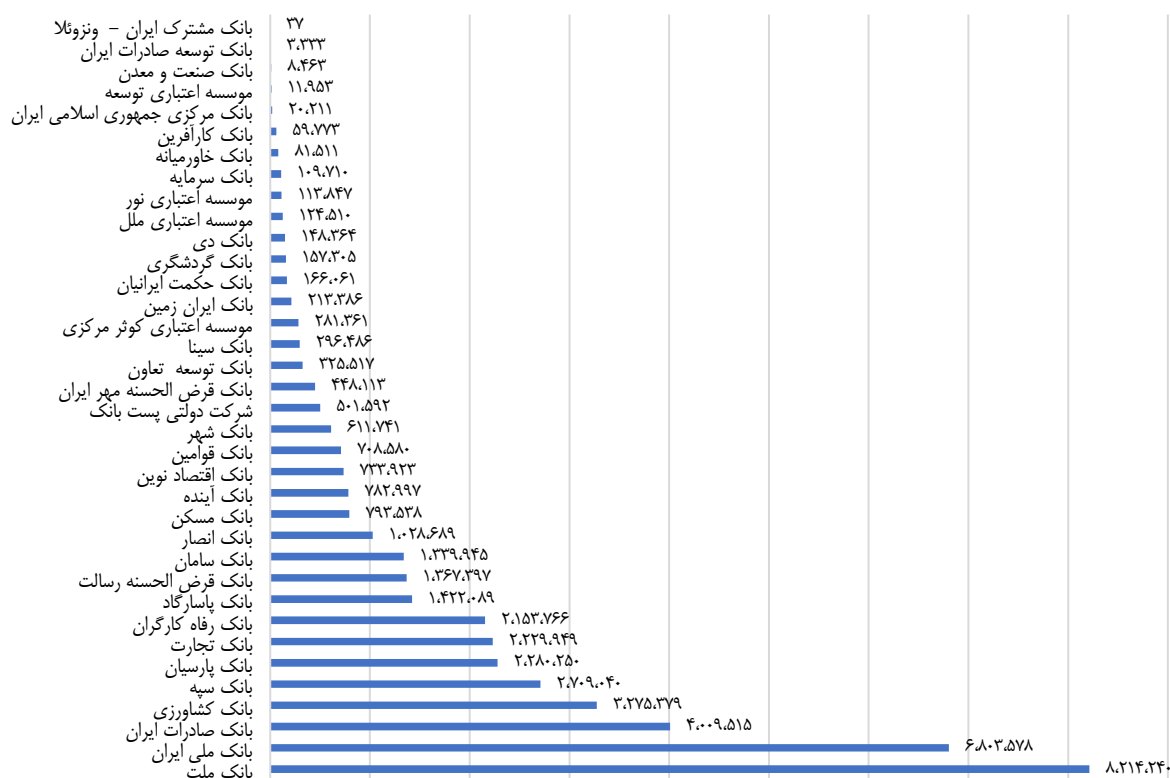

شکل ۷-۴ اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - سال ۱۳۹۷

بر اساس شکل بالا، سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" در سال ۹۷ بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و صادر شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدین معناست که در سال ۹۷ سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر این موضوع برعکس بوده است.

به عنوان شاخص بعدی، مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور بدست می‌آید. این شاخص که از مجموع

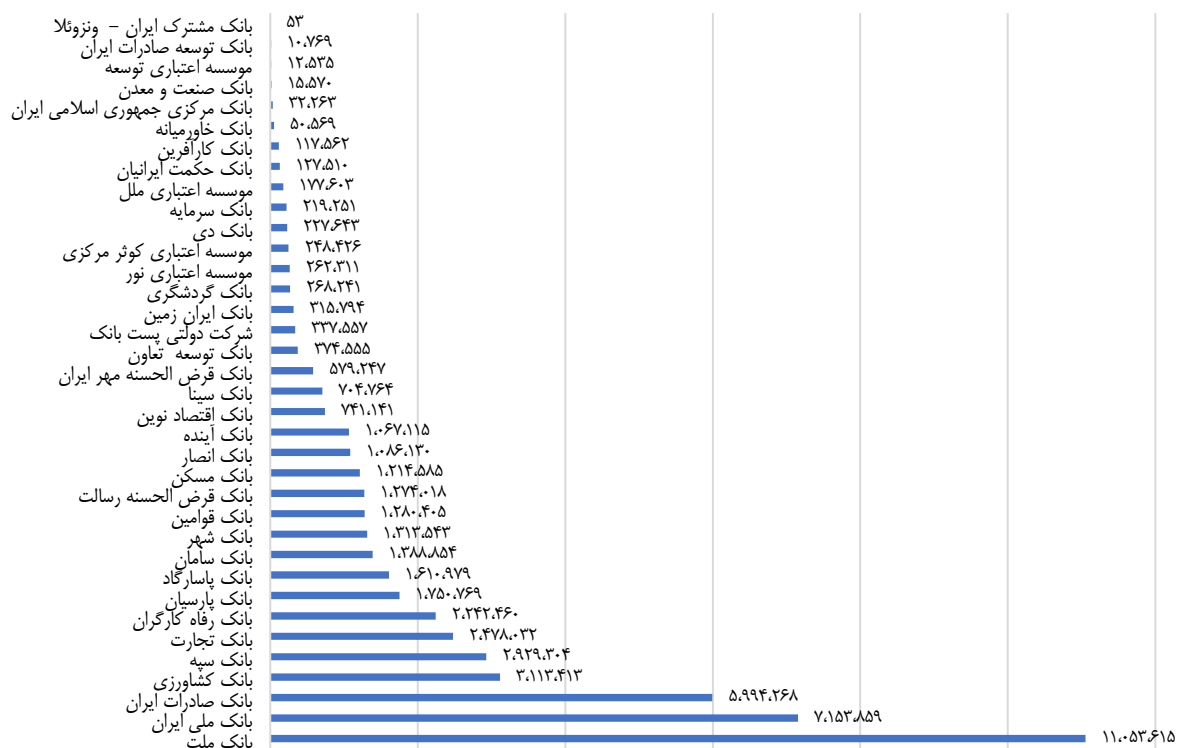
تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید. این شاخص در شکل ۴-۸ نشان داده شده است.

شکل ۴-۸ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - سال ۱۳۹۷

همانگونه که در شکل فوق نیز مشاهده می‌گردد، چهار بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" و "کشاورزی" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در سال ۱۳۹۷ و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این سال داشته‌اند.

قبل از این، در بخش‌های قبل سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادر کنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۵} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل زیر آورده شده است. شکل ۹-۴ مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۶} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۷} را نشان می‌دهد.

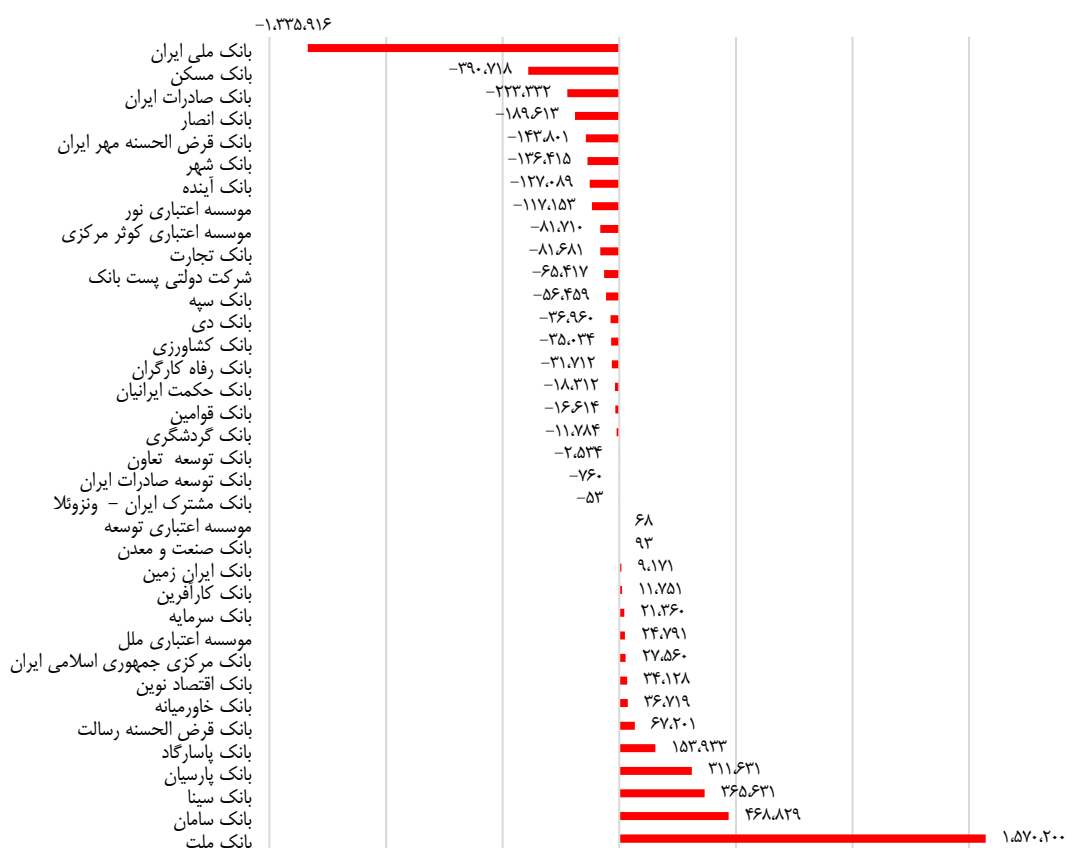
شکل ۹-۴ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - سال ۱۳۹۷

^{۳۵} Turnover

^{۳۶} در نقش بانک صادرکننده

^{۳۷} در نقش بانک پذیرنده

از دیگر شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌ها در بانک در کدام جهت بوده است و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. شکل ۴-۱۰ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک را نشان می‌دهد. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده توسط هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد.

شکل ۴-۱۰ مقایسه اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - سال ۱۳۹۷

همانگونه که از شکل فوق نیز کاملاً مشخص است، در این نمودار ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول وارد حساب‌های

پذیرندگان آن شده است و ارقام منفی نشانه عملکرد نامطلوب بانک در جذب منابع مالی بوده و بیشتر نشانگر خروج منابع از بانک می باشد.

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "سامان" و "سینا" در سال ۹۷ بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک های "ملی ایران"، "مسکن" و "صادرات ایران"، در این سال بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

۴,۵. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک های پذیرنده، یکی از مهمترین چالش های بانک ها، حفظ تعادل فیمابین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک ها در جهت تنظیم سیاست های ارتباطی با مشتریان و شرکتهای PSP، لازم است تا این بانک ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

طبق قوانین موجود کارمزد تراکنش های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادر کننده و کارمزد تراکنش های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می گردد.

در این بخش از گزارش در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید برای کل سال ۹۷ محاسبه گردیده و آورده شده است. به منظور دقیق تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می شود، تمرکز شده است و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط بانک صادر کننده و دارنده کارت نظیر پرداخت قبض و خرید شارژ و کارمزد مانده گیری، چشم پوشی شده است.

۴,۵,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۴-۱۵ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در سال ۱۳۹۷، بانک‌های پذیرنده میزان ۱۰۷ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در بین این بانک‌ها، بانک "صنعت و معدن" با کمترین متوسط، ۳۴ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده است و بانک "خاورمیانه" با ۲۲۲ ریال بیشترین کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده در کل سال ۹۷، پرداخت کرده است.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۴-۱۵ مقایسه نسبت کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - سال‌های ۹۶ و ۹۷

ردیف	نام بانک	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در سال ۱۳۹۶ (ریال)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در سال ۱۳۹۷ (ریال)	تغییرات سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶ (ریال)
۱	بانک صنعت و معدن	۴۳	۳۴	-۱۰
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۳۹	۳۶	-۲
۳	بانک سینا	۸۰	۴۵	-۳۴
۴	بانک قوامین	۵۳	۵۸	۵

ردیف	نام بانک	نسبت کارمزد پرداختی به تراکنش خرید در سال ۱۳۹۶ (ریال)	نسبت کارمزد پرداختی به تراکنش خرید در سال ۱۳۹۷ (ریال)	تغییرات سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶ (ریال)
۵	بانک سرمایه	۵۷	۶۰	۳
۶	بانک مسکن	۸۳	۶۲	-۲۱
۷	بانک آینده	۶۱	۶۹	۸
۸	بانک کارآفرین	۸۷	۷۳	-۱۴
۹	بانک صادرات ایران	۸۲	۷۵	-۶
۱۰	بانک دی	۹۷	۹۰	-۶
۱۱	موسسه اعتباری نور	۱۰۰	۹۵	-۴
۱۲	بانک ملی ایران	۹۵	۹۷	۲
۱۳	بانک تجارت	۱۱۱	۹۸	-۱۳
۱۴	بانک ایران زمین	۱۱۵	۱۰۴	-۱۱
۱۵	بانک ملت	۱۰۷	۱۰۴	-۳
۱۶	موسسه اعتباری ملل	۱۱۲	۱۰۴	-۷
۱۷	بانک شهر	۱۰۷	۱۰۵	-۲
۱۸	بانک گردشگری	۱۱۶	۱۰۶	-۹
۱۹	بانک سپه	۱۲۰	۱۰۷	-۱۳
۲۰	بانک توسعه تعاون	۱۲۶	۱۱۱	-۱۵
۲۱	بانک انصار	۱۳۴	۱۱۳	-۲۰
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۴۷	۱۲۱	-۲۵
۲۳	بانک حکمت ایرانیان	۱۵۴	۱۲۶	-۲۸
۲۴	بانک رفاه کارگران	۱۴۷	۱۲۷	-۲۰
۲۵	بانک اقتصاد نوین	۱۳۶	۱۲۷	-۹
۲۶	بانک پاسارگاد	۱۴۳	۱۲۷	-۱۶
۲۷	بانک کشاورزی	۱۵۲	۱۳۲	-۲۰

ردیف	نام بانک	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در سال ۱۳۹۶ (ریال)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در سال ۱۳۹۷ (ریال)	تغییرات سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶ (ریال)
۲۸	موسسه اعتباری توسعه	۱۹۸	۱۵۸	-۴۰
۲۹	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۲۱۳	۱۶۴	-۴۹
۳۰	بانک سامان	۲۰۰	۱۶۵	-۳۵
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۲۱۱	۱۶۶	-۴۵
۳۲	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۸۵	۱۷۱	-۱۴
۳۳	بانک پارسیان	۲۰۵	۱۸۲	-۲۳
۳۴	بانک خاورمیانه	۲۳۴	۲۲۲	-۱۲
	جمع کل	۱۱۷	۱۰۷	-۹

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط در سال ۹۷، معادل ۶/۵ برابر است و در سال ۹۶، معادل ۶/۰۵ برابر بوده است. یعنی بانک "خاورمیانه" در سال ۹۷ به نسبت هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده بیش از ۶/۵ برابر بانک "صنعت و معدن" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین اینطور به نظر می‌رسد که بانکی نظیر بانک "صنعت و معدن" و یا بانک "توسعه صادرات" در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، در هر دو سال مورد بررسی اثربخش تر عمل نموده است. همچنین در ستون آخر جدول، میزان کاهش یا افزایش (تغییرات) این نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در مقایسه با دوره مشابه سال قبل آورده شده است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶، مبلغ ۹ ریال اختلاف منفی و رشد منفی داشته است.

۴,۵,۱,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال

تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید

شارژ تعریف شده است که در سال ۹۷ طبق بخشنامه بانک مرکزی از خرداد ماه ۹۷ کارمزد تراکنش های پرداخت قبض و خرید شارژ از طریق ابزار پذیرش موبایلی حذف گردید در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای سال ۹۷ محاسبه می گردد. در ادامه جدول ۱۶-۴ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۱۶-۴ مبلغ کارمزد پرداختی بانک های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - سال ۹۷

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - سال ۹۷
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۱۲
۲	بانک شهر	۱۹
۳	بانک صنعت و معدن	۳۸
۴	بانک خاورمیانه	۴۱
۵	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۴۴
۶	بانک کارآفرین	۶۲
۷	بانک پارسیان	۷۰
۸	موسسه اعتباری نور	۷۴
۹	بانک صادرات ایران	۱۱۴
۱۰	بانک گردشگری	۱۱۷
۱۱	بانک آینده	۱۲۶
۱۲	موسسه اعتباری ملل	۱۴۹
۱۳	بانک دی	۱۵۶
۱۴	بانک سینا	۱۶۱
۱۵	بانک سرمایه	۱۶۳
۱۶	بانک قوامین	۱۷۱
۱۷	بانک سامان	۱۷۵
۱۸	بانک ملت	۱۷۹

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - سال ۹۷
۱۹	بانک رفاه کارگران	۱۸۷
۲۰	بانک مسکن	۱۸۹
۲۱	بانک پاسارگاد	۱۹۷
۲۲	بانک ایران زمین	۲۱۸
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۶۱
۲۴	بانک ملی ایران	۲۷۸
۲۵	بانک انصار	۲۹۸
۲۶	بانک تجارت	۳۰۴
۲۷	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۳۱۷
۲۸	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۱۹
۲۹	بانک اقتصاد نوین	۳۲۷
۳۰	بانک توسعه تعاون	۳۷۲
۳۱	موسسه اعتباری توسعه	۳۸۱
۳۲	بانک حکمت ایرانیان	۴۱۱
۳۳	بانک سپه	۴۱۵
۳۴	بانک کشاورزی	۵۶۲
۳۵	شرکت دولتی پست بانک	۷۴۵
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۱۸۶

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در سال ۹۷ به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۸۶ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، بانک "توسعه صادرات ایران" با ۱۲ ریال و پس از آن "بانک شهر" با ۱۹ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی

پست بانک " با مبلغ ۷۴۵ ریال و پس از آن "بانک کشاورزی" با مبلغ ۵۶۲ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغ بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از دارندگان کارت‌های صادر شده توسط بانکشان دریافت کرده‌اند. همچنین اعمال بخشنامه بانک مرکزی از خرداد ماه ۹۷ و صفر شدن کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ پرداختی توسط ابزار پذیرش موبایلی، مبلغ کارمزد پرداختی توسط بانک‌های صادر کننده را به شدت پایین آورده است.

۵. جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در سال ۱۳۹۷ پرداخته است.

بخش اول: در سال ۱۳۹۷ همانند سال‌های گذشته از تاسیس شاپرک تعداد تراکنش‌های شبکه شاپرک با رشد همراه بوده و در این سال با رشد ۲۸/۴۹ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۶ تعداد تراکنش‌های این شبکه به بالغ بر ۲۱ میلیارد رسیده است. از سوی دیگر این رشد در تعداد تراکنش رشد همگن مبلغ تراکنش‌های شاپرکی را نیز در پی داشته است به نحوی که مبلغ تراکنش‌های سال ۱۳۹۷ نیز با رشد ۴۷/۴۸ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۶ به ۲۵،۸۸۷ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۷ رسیده است. تعداد ابزارهای شاپرکی توزیع شده در سطح کشور نیز در اسفند ماه سال ۱۳۹۷ نزدیک به ۹/۶ میلیون ابزار می‌باشد که از این تعداد سهم ابزارهای پذیرش اینترنتی ۱۱/۶۸ درصد، سهم ابزار پذیرش موبایلی ۱۲/۳۲ درصد و سهم ابزار کارتخوان فروشنده‌ای ۷۶/۰۰ درصد می‌باشد. نرخ رشد متوسط مبلغ تراکنش هر یک از ابزارهای پذیرش اینترنتی، موبایلی و کارتخوان فروشنده‌ای ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ به ترتیب برابر ۲۸/۸۰-، ۱/۵۲ و ۲۷/۱۸ تراکنش به ازای هر ابزار می‌باشد و متوسط مبلغ هر تراکنش ابزارهای پذیرش اینترنتی، موبایلی و کارتخوان فروشنده‌ای در سال ۱۳۹۷ نیز به ترتیب برابر ۱،۴۶۷،۳۱۴ ریال، ۶۵،۰۸۵ ریال و ۱،۳۶۹،۷۶۶ ریال به ازای هر تراکنش می‌باشد. سرانه تعداد تراکنش هر ابزار به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کشور نیز برابر با ۲۰۲/۷۰ تراکنش به ازای ابزار پذیرش موبایلی، ۱۹۲/۲۷ تراکنش به ازای ابزار پذیرش اینترنتی، ۱،۲۵۰/۵۹ تراکنش به ازای ابزار کارتخوان فروشنده‌ای می‌باشد.

بخش دوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌های سال ۱۳۹۷، ۹۰/۸۵ درصد بوده و ۹/۱۵ درصد کل تراکنش‌ها نیز در زمره تراکنش‌های خطا دار

طبقه بندی شده‌اند. در میان تراکنش‌های خطا بیشترین سهم متعلق به خطاهای کاربری می‌باشد و بعد از آن نیز سهم انواع خطاهای پذیرندگی، صادر کنندگی، شاپرکی و کسب و کار به ترتیب برابر با ۱/۶۴ درصد، ۱۰/۸۴ درصد، ۰/۳۷ و ۰/۶۶ درصد می‌باشد. بر همین اساس سهم هر یک از خطاها از کل تراکنش‌ها (خطا + تراکنش‌های موفق) برابر با ۰/۱۵ درصد سهم خطای پذیرندگی، ۰/۹۹ درصد سهم خطای صادر کنندگی، ۷/۹۱ درصد سهم خطای کاربری، ۰/۰۳ درصد سهم خطای شاپرکی و ۰/۰۶ درصد سهم خطای کسب و کار می‌باشد. میزان دسترس پذیری حس شده شبکه در سال ۱۳۹۷ برابر ۹۱/۷۶ درصد و میزان دسترس پذیری سوئیچ شاپرک ۹۹/۹۷ درصد بوده است. لازم به توضیح است که میزان دسترس پذیری شبکه بر اساس خطاهای صادر کنندگی، پذیرندگی، شاپرکی و کسب و کار (ونه خطاهای کاربری) محاسبه شده است و میزان دسترس پذیری شاپرک بر اساس خطاهای شاپرکی محاسبه شده است.

بخش سوم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در سال ۱۳۹۷ ماه نیز چون دو سال گذشته شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. اختلاف سهم بازار مبلغی این شرکت با دومین شرکت دارنده‌ی بازار مزبور، یعنی "پرداخت الکترونیک سامان" بسیار چشمگیر می‌باشد. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" جایگزین شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" شده است. در سال ۹۷ تمامی شرکت‌ها هم از منظر تعدادی و هم از منظر مبلغی با رشد مثبت روبه‌رو شده‌اند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در سال ۹۷ به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده‌است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است. همچنین در سال ۹۷ شرکت "پرداخت نوین آرین" در سهم تعدادی و شرکت "آسان پرداخت پرشین" در سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در سال ۹۷ به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید و سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در ماه جاری همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" پوشش داده شده است.

به طور کلی تغییر صاحبان بازار تراکنش‌ها در سال ۹۷ نسبت به سال گذشته تنها در ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی اتفاق افتاده و در نام دارندگان بیشترین سهم بازار در سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت تغییری گزارش نمی‌شود.

بر اساس شاخص اندازه‌گیری تمرکز بازار، در سال ۹۷، پشتیبانی از تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. دو شرکت "آسان پرداخت پرشین"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و پس از آن‌ها با اختلاف شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت نوین آراین" و "آسان پرداخت پرشین" و با فاصله شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شرکت‌ها طی هریک از ماه‌های سال ۹۷ همواره بالاترین سهم را در تراکنش‌های ابزارهای اینترنتی و موبایلی داشته‌اند.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار تراکنش‌های مانده‌گیری و خرید در سال ۱۳۹۷ نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این سرویس‌ها است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های مانده‌گیری و همچنین خرید در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد ولیکن در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ رقم این شاخص حاکی از آن است که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" و با اختلاف دو شرکت "پرداخت نوین آراین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند.

در سال ۹۷ شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" با رقم ۰/۰۲۴ درصد جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. بیشترین تغییرات مثبت این شاخص نسبت به سال گذشته در شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" مشاهده شده است به‌طوری‌که این شرکت

بالاترین عدد شاخص مذکور را در قیاس با سایر شرکت‌ها نشان می‌دهد. شرکت "الکترونیک کارت دماوند" بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت) را به نمایش گذاشته است.

در شاخص متوسط سهم بازار هریک از شرکت‌های PSP از کارتخوان‌های فعال سیستمی، در سال ۹۷ شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "به‌پرداخت ملت" به ترتیب بیشترین رقم را کسب نموده‌اند. این شرکت‌ها با ترتیبی متفاوت (جابجایی دو شرکت آخر) در شاخص متوسط سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از کارتخوان‌های تراکنش‌دار نیز بالاترین عدد را نشان می‌دهند.

نتایج محاسبه شاخص متوسط اثر بخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در سال ۹۷ شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" شاخص اثربخشی بالاتر از یک داشته‌اند. رقم شاخص فوق در این سه شرکت در تمامی ماه‌های سال ۹۷ بالاتر از یک ارزیابی شده است. لازم به توضیح است که عملکرد شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز در برخی از ماه‌های سال ۹۷ بگونه‌ای بوده که به عددی بالاتر از یک دست یافته است.

سه شرکت مذکور به همراه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک داشته‌اند، که به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. در سال گذشته نیز برای این شرکت‌ها رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار محاسبه شده است.

یکی از شرکت‌هایی که در سال ۹۷ عملکرد مثبت قابل توجهی داشته است، شرکت "الکترونیک کارت دماوند" است. آمارهای این شرکت حکایت از روند رو به رشد آن دارد؛ شرکت فوق بالاترین افزایش را در میزان اثربخشی کارتخوان‌های فعال سیستمی و تراکنش‌دار خود نسبت به سال گذشته داشته است.

در سال ۹۷ کمترین رقم شاخص نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی هر شرکت، با عددی معادل با ۱۳/۷۵ درصد به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق دارد. بیشترین

نسبت مذکور در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" مشاهده می‌شود. بالغ بر ۳۷ درصد از کارتهای فعال سیستمی این شرکت، کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند. به‌طور کلی در سال ۹۷ سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۶/۲۰ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش چهارم: بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها و بانک‌های صادرکننده کارتهای بانکی تراکنش‌دار در این بخش مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده مبین آن بوده که در مجموع "بانک ملت" در سال ۹۷ بیشترین سهم از بازار را چه به لحاظ تعدادی و چه به لحاظ مبلغی به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین از بازار کل تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز به تفکیک هر بانک همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار گرفته است.

در حوزه پذیرندگی در کل سال ۹۷ در شاخص سهم تعدادی بعد از بانک "ملت" بانک‌های "ملی ایران"، "کشاورزی"، "صادرات ایران" و "پارسیان"، در شاخص سهم مبلغی بعد از بانک "ملت" بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران"، "کشاورزی"، "سپه" و "تجارت" به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم قرار گرفته‌اند.

در بررسی شاخص سهم هر بانک پذیرنده از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، بانک "ملت" همچنان در هر سه ابزار پذیرش و در هر دوشاخص سهم تعدادی و سهم مبلغی جایگاه نخست را دارد.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های موبایلی نشان‌دهنده تداوم تمرکز بالا در بازار در سال ۹۷ بر روی این ابزار بوده است. به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار کارتهای فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی مبین وجود تمرکز ملایم در بازار پذیرش تراکنش‌های این ابزارها بین ۳۵ بانک پذیرنده می‌باشد.

در بحث صادر کنندگی کارتهای بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)، کارت اعتباری و کارت پیش‌پرداخته یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند. در میان کارتهای تراکنش‌دار در سال ۹۷، بیشترین تعداد متعلق به کارت برداشت، سپس کارت هدیه و بن

کارت بوده و کارت اعتباری کمترین تعداد را داشته است. تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سال ۹۷ نسبت به سال ۹۶ رشد ۱۲/۵۴ درصدی داشته است. کارت‌های هدیه و بن کارت در این دوره زمانی رشد تعدادی منفی معادل ۱۰/۹۴ درصدی و کارت‌های برداشت نسبت به ماه گذشته رشد تعدادی مثبت ۱۳/۶۹ درصدی و کارت‌های اعتباری، رشد تعدادی معادل منفی ۱۵/۲۷ درصدی را تجربه نموده‌اند.

نتایج حاکی از بررسی سهم تعدادی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار بانک‌های صادرکننده در سال ۹۷، آن بوده که در این سال بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "صادرات ایران" و "ملت" بوده است؛ در تعداد کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "ملت" در سه جایگاه نخست قرار گرفتند و بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "پست بانک" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادر کننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن به منظور بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صدور انواع کارت‌های بانکی در سال ۹۷ مورد بررسی قرار گرفت که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شد. شاخص هرفیندال - هیرشمن مبین تمرکز بالا در بازار صادرکنندگی کارت‌های اعتباری می‌باشد، به این معنا که تعداد کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار داشته‌اند. و در خصوص کارت برداشت، مقدار این شاخص در طبقه تمرکز ملایم قرار گرفته است و این به معنای پراکندگی نسبتاً قابل قبول و به سمت بازار رقابتی بانک‌های صادر کننده می‌باشد. در خصوص کارت هدیه و بن کارت در سال ۹۷ این شاخص در طبقه رقابتی قرار گرفته که مبین آنست که بازار این کارت در بین بانک‌های صادر کننده رقابتی شده است.

همچنین در این بخش مقایسه ای آماری بین تعداد و مبالغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک در سال ۷۶ و مقایسه آن با مدت مشابه سال قبل صورت گرفته است. بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده به سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" اختصاص داشته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را در هر سال‌های ۹۶ و ۹۷ دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته‌اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

همچنین جهت بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک‌ها محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" تعلق گرفته است.

از منظر مبلغی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاوری" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سامان" و "سینا" در سال ۹۷ بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "صادرات ایران"، در این سال بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در سال ۱۳۹۷، بانک‌های پذیرنده میزان ۱۰۷ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد

پرداخت کرده‌اند که در بین بانک‌ها، بانک "صنعت و معدن" با کمترین متوسط، ۳۴ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده است و بانک "خاورمیانه" با ۲۲۲ ریال بیشترین کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده در کل سال ۹۷، پرداخت کرده است.

همچنین همانگونه که بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارت‌ای تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در بخش انتهایی شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای سال ۹۷ محاسبه گردیده است که در کل بانک‌های صادرکننده در سال ۹۷ به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۸۶ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، بانک "توسعه صادرات ایران" با ۱۲ ریال و پس از آن "بانک شهر" با ۱۹ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارت‌ای و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۷۴۵ ریال و پس از آن "بانک کشاورزی" با مبلغ ۵۶۲ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند. اعمال بخشنامه بانک مرکزی از خرداد ماه ۹۷ و صفر شدن کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ پرداختی توسط ابزار پذیرش موبایلی، مبلغ کارمزد پرداختی توسط بانک‌های صادر کننده را به شدت پایین آورده است.

۶. واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیک پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیک پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۸}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۰}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبای"^{۴۱} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۲} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۳}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیک

بانک صادرکننده^{۳۹}

^{۴۳} Purchasing Good/Services

^{۳۸} Payment Service Provider

^{۳۹} Issuer Bank

^{۴۰} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۱} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۲} Service Type

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاهای شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیرنده‌ی شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۴}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۵}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۶} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۷}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۸}

^{۴۷} Balance Inquiry

^{۴۸} Transaction Status

^{۴۴} Bill Payment

^{۴۵} Reload

^{۴۶} Top-up

تراکنش خطای شاپرک

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرک و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرک

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرک را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۹}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۰} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت

^{۵۰} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۱}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۲}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۳} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از

شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “Y” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “N” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

^{۵۱}Internet Payment Gateway

^{۵۲}Mobile Payment Gateway

^{۵۳}In-Store

فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتا قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۹} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۶۰} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلا ببر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۱}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

طریق وب از روی موبایل^{۵۴} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۵}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۶}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخت و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۷}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخت (بی‌نام)^{۵۸}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام

^{۵۸} prepaid

^{۵۹} online

^{۶۰} offline

^{۶۱} Credit card

^{۵۴} Web-Mobile

^{۵۵} In-App Purchase

^{۵۶} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۷} Debit card

تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۲}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارت‌خوان فروشگاه‌ی

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارت‌خوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه

^{۶۲} Reconciliation Account (RA)

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۳} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۴} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$= \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} * ۱۰۰$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

$$\begin{aligned} & \text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت} \\ & \text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی} \\ & = \frac{\text{تعداد تراکنش‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل تراکنش‌های فروشگاهی فعال سیستمی}} \end{aligned}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$= \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} * ۱۰۰$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

^{۶۴} Demand deposits

^{۶۳} Quasi money

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش ها
= شاخص توزیع مبلغی دهکی
متوسط ارزش دهک اول تراکنش ها

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام ها و تبانی بخش های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه ها در صنعت یا بازار استفاده می شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت ها در سال پایه اندازه گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش ها^{۶۵}

منظور از ارزش اسمی تراکنش ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش ها

اگر در دوره ای، ارزش تراکنش ها بر حسب قیمت های سال پایه اندازه گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش ها در ماه } \bar{t}}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } \bar{t}}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش ها

برای تعیین دهک ها، تراکنش ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می نماییم که یک دهم از تراکنش های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می شود.

^{۶۵} Nominal Value

The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 1/64	▼
Shaparak network error	% 0/37	▲
Issuer error	% 10/48	▲
Cardholder Error	% 86/48	▼
Business error	% 0/66	▼
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 98/76	▲
Shaparak sensed availability	% 99/97	▶

3 Electronic card payment network market indices in

Active EFTPOS effectiveness in March 2018

The highest effectiveness	Behpardakht Mellat	1/770	▲
The lowest effectiveness	Sepehr Electronic Payment	0/494	▼

The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions March 2018

The highest ratio	Electronic cart Damavand	% 0/419	▲
The lowest ratio	Mabna Card Aria	% 0/024	▼

The ratio of Low Transaction to active EFTPOS March 2018

The Highest ratio	Electronic cart Damavand	% 37/47	▲
The Lowest ratio	Behpardakht Mellat	% 13/75	▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share

The highest value share of transactions	% 24/42 Behpardakht Mellat	▼	% 24/38 Bank Mellat	▼
The highest numerical share of transactions	% 21/24 Behpardakht Mellat	▼	% 25/70 Bank Mellat	▼

The highest value share of transactions in each terminal

Internet Payment Gateway	% 31/16 Behpardakht Mellat	▼	% 26/80 Bank Mellat	▼
Mobile Payment Gateway	% 35/69 Asan Pardakht Persian	▼	% 37/31 Bank Mellat	▼
EFTPOS	% 24/30 Behpardakht Mellat	▼	% 24/08 Bank Mellat	▼

The highest numerical share of transactions in each of terminals

Internet Payment Gateway	% 29/44 Pardakht Electronic Saman	▲	% 24/11 Bank Mellat	▲
Mobile Payment Gateway	% 32/08 Asan Pardakht Persian	▼	% 49/80 Bank Mellat	▼
EFTPOS	% 23/34 Behpardakht Mellat	▼	% 24/55 Bank Mellat	▼

Herfindahl-Hirschman Index

Internet Payment Gateway	1,975	▲	1,355	▲
Mobile Payment Gateway	2,816	▼	3,142	▼
EFTPOS	1,429	▲	1,028	▼

The highest share of issuing banks in number of active cards

Prepaid card	Bank Parsian	% 18/71	▼
Credit card	Bank Mellat Iran	% 52/87	▲
Debit card	Bank Melli Iran	% 22/35	▲

Summary of key payment statistics

1

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	21,768 mil	▲
Value of transactions	25,887 Bill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

nominal growth of value of transactions	% 47/48	▲
real growth of value of transactions	% 16/22	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 5/08	▲
Mobile Payment Gateway	% 6/06	▼
EFTPOS	% 88/85	▲

The value share of transactions for each types of terminal

Internet Payment Gateway	% 8/95	▲
Mobile Payment Gateway	% 0/34	▼
EFTPOS	% 90/71	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 94/79	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 5/21	▲

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 81/80	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 12/66	▼
Balance Inquiry	% 5/54	▼

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 18 years old inhabitants

EFTPOS	1.250/59	▲
Mobile Payment Gateway	202/70	▲
Internet Payment Gateway	192/27	▲

Number of transactions Per over 18 years old inhabitants for each of terminals

EFTPOS	330/19	▲
Mobile Payment Gateway	22/54	▼
Internet Payment Gateway	18/88	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	733/52	▲
---	--------	---

2

The quality of card e-payment services

Quality of services

The ratio of successful transactions to total	% 90/85	▲
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/97	▶

شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت «شاپراک»

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیکی:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۳۳۲۸۱۳

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه محمود، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.

